

**JAARVERSLAG &
JAARREKENING 2012**

Juni 2013

INHOUDSOPGAVE**Pagina**

Inleiding		5
Leeswijzer		7
Verslaggeving		9
Resultaat		11
Financiële positie		13
Programma's		
Programma 1	Bestuur	17
Programma 2	Openbare orde en veiligheid	21
Programma 3	Beheer openbare ruimte	25
Programma 4	Economische zaken	29
Programma 5	Onderwijs	33
Programma 6	Cultuur, sport en recreatie	37
Programma 7	Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening	41
Programma 8	Volksgezondheid en milieu	45
Programma 9	Ruimtelijke ordening en huisvesting	49
Paragrafen		
Paragraaf	Bedrijfsvoering	53
Paragraaf	Financiering	59
Paragraaf	Grondbeleid	61
Paragraaf	Lokale heffingen	67
Paragraaf	Onderhoud kapitaalgoederen	71
Paragraaf	Verbonden partijen	79
Paragraaf	Weerstandsvermogen	83
Paragraaf	Klimaat en Duurzaamheid	87
Jaarrekening		
Balans		96
Programmarekening		101
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling		103
Toelichting op de balans		109
Reserves en voorzieningen		117
Analyse		120
Overzicht	Incidentele baten en lasten	131
Overzicht	Onvoorzien	133
Overzicht	Algemene dekkingsmiddelen	135
Overzicht	EMU saldo	137
Vaststellingsbesluit		139
Controleverklaring	Zal separaat toegezonden worden	141
Bijlagen		
Kerngegevens		145
Overzicht	Investeren met Gemeenten (IMG)	147
Overzicht	Investerings- en Kredieten	151
Overzicht	Specifieke uitkeringen (SISA)	157

Inleiding

Wij bieden u hierbij de verslaglegging over het jaar 2012 aan.

Deze verslaglegging bestaat uit het verslag en de programmajaarrekening en dient ter verantwoording van het in 2012 gevoerde beleid.

In dit verslag komen aan de orde:

- Verslaggeving
- Rekeningresultaat
- Gerealiseerd beleid
- Financiële positie

Het jaarverslag bestaat uit:

- Programmaverantwoording
- Paragrafen

De jaarrekening bestaat uit:

- Balans per 31 december 2012
- Programmarekening 2012
- Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
- Toelichting op de balans
- Staat van reserves en voorzieningen
- Analyse
- Overzicht incidentele baten en lasten
- Overzicht aanwending onvoorzien
- Overzicht algemene dekkingsmiddelen
- Overzicht EMU saldo

Bijlagen:

- Kerngegevens
- Overzicht investeringen en kredieten
- Overzicht specifieke uitkeringen (SISA)

Leeswijzer

Voor u ligt de programmarekening 2012 van de gemeente Dalfsen. Met dit sluitstuk van budgetcyclus 2012 leggen we als college van Burgemeester en Wethouders verantwoording af aan de gemeenteraad over het gevoerde beleid.

Jaarstukken 2012

De jaarstukken omvatten drie onderdelen: ten eerste het jaarverslag, bestaande uit de programmaverantwoording en de verplichte paragrafen. Ten tweede de jaarrekening met de balans en de programmarekening. Tot slot zijn er nog een aantal bijlagen bijgevoegd.

Jaarverslag

Na een inleidend gedeelte met een toelichting op hoofdlijnen van het resultaat wordt per programma een beleidsmatige verantwoording gegeven. In de begroting 2012 is aangegeven wat we willen bereiken en hoe we dat gaan. In deze jaarrekening wordt vervolgens toegelicht wat er wel, niet of gedeeltelijk is gerealiseerd. Tevens wordt er onder het kopje "Wat heeft het gekost?" een tabel gepresenteerd met de financiële resultaten over het jaar 2012. De afwijkingen binnen bepaalde programma's lijken nogal groot, echter dit komt door de systematiek dat alle reservemutaties via programma 1 verlopen. Bij de begroting 2013 is dit aangepast en lopen de reservemutaties via de betreffende programma's.

De verschillenanalyse is in totaliteit gedaan bij Analyse op hoofdlijnen. Daarnaast vindt u in het onderdeel jaarrekening een analyse per programma.

In de verplichte paragrafen wordt ingegaan op onderwerpen die te maken hebben met de gemeentelijke financiën en de bedrijfsvoering. Deze paragrafen bevatten een dwarsdoorsnede van het jaarverslag en hebben betrekking op lokale heffingen, het weerstandsvermogen, de financiering, het grondbeleid en duurzaamheid.

Jaarrekening

De jaarrekening omvat de balans met toelichting, de programmarekening, overzicht van Reserves en voorzieningen, incidentele baten en lasten, onvoorzien en algemene dekkingsmiddelen. Het onderdeel jaarrekening wordt gecompleteerd door het toevoegen van het vaststellingsbesluit. De controleverklaring van de accountant wordt u separaat toegezonden.

Bijlagen

In het bijlagenboek wordt een gedetailleerde toelichting gegeven op diverse onderdelen van de jaarrekening, zoals de Sisa en Investeren met Gemeenten.

Verslaggeving

Zaaien en oogsten

Het jaar 2012 is er één geweest van zaaien en oogsten. Het oogsten ging soms met grote halen, hetgeen vooral zichtbaar werd in recreatieprojecten in het kader van *Investeren met Gemeenten*. Zo werden bijvoorbeeld op 19 december maar liefst drie projecten van Symfonie aan de Vecht geopend: Uitkijktoren Vechtdal, Pleisterplaats de Stokte en Landschapspark Vechtvliet. Prachtige aanwinsten voor onze gemeente. En nog dezelfde dag beleefden we de starthandeling voor het bouwrijp maken van fase 1 van het Waterfront.

Ook konden we de eerste vruchten plukken van het programma dienstverlening en daarmee is vooral de burger, onze klant, erop vooruit gegaan.

Het zaaigoed dat de grond in ging deed daar nauwelijks voor onder. Zo werd er hard gewerkt aan de plannen voor De Trefkoele en het Kulturhus voor Hoonhorst en op de tekentafel werden de beelden van het Waterfront steeds scherper. En ook zagen we de realisatie van de grootschalige aanpassingen van de N-wegen dichterbij komen. De regionalisering van de brandweer in de Veiligheidsregio IJsselland had de volle aandacht van college en ambtelijke organisatie, evenals de vorming van de RUD. En niet op de laatste plaats werden de eerste potloodschetsen voor de decentralisaties aan het papier toevertrouwd.

Met al deze grote projecten in portefeuille en daarnaast nog talloze kleinere plannen en projecten in het verschiet, gaan we de komende jaren in vol ambitie en vertrouwen.

Dat we met vertrouwen de toekomst tegemoet gaan neemt niet weg dat er met regelmaat ook donkere wolken voorbij komen drijven. De economische crisis houdt aan en de gevolgen daarvan ondervinden we ook in Dalfsen. Daar besteden we in de voorjaarsnota 2013 meer aandacht aan. Op deze plaats noemen we vooral de stagnerende grondverkopen voor zowel woningbouw als bedrijventerreinen. Daarin is de crisis voor Dalfsen het meest tastbaar. Op basis van de begrotings- en verantwoordingsvoorschriften is er in totaal voor ruim € 3,4 miljoen afgewaardeerd op de bouwgronden. De gevolgen daarvan hebben we voor het grootste deel binnen de algemene reserve grondexploitatie opgevangen. Een aantal zeer recente afwaarderingen brengen we ten laste van het exploitatieresultaat over 2012. Voor een totaalbeeld verwijzen wij u naar de jaarrekening grondexploitatie 2012, die als bijlage bij deze jaarrekening is gevoegd.

In 2012 zijn er, zoals gezegd, prestaties van formaat geleverd. Uit het jaarverslag 2012 wordt duidelijk dat het grootste deel van de beleidsvoornemens is uitgevoerd. Helaas zijn in 2012 niet alle beleidsvoornemens gerealiseerd. Onder andere op het gebied van de samenwerking in de regio hebben we minder vooruitgang kunnen boeken dan we hadden gehoopt. Op dat dossier wordt in 2013 een paar tandjes bijgezet, zodat we de ambities uit *Sterker Dichtbij* toch waar gaan maken.

Financiën

In 2012 zijn er middelen beschikbaar gesteld voor de kwaliteitsslag Planning & Control. Bij de interim controle eind 2012 door de accountant, is duidelijk geworden dat er al grote stappen voorwaarts zijn gemaakt op het gebied van onder andere interne controle en werkprocessen, maar ook op de naleving van begrotings- en verantwoordingsvoorschriften en interne voorschriften. Wij hebben een stap in de juiste richting gezet, maar de kwaliteitsslag op de interne beheersing en de financiën zal de komende jaren nog verder uitgebouwd moeten worden.

Resultaat

De in de jaarrekening 2012 vermelde begrotingscijfers zijn overeenkomstig de primaire begroting, aangevuld met 28 begrotingswijzigingen.

**De jaarrekening 2012 sluit met een voordelig saldo van € 920.000.
Hieronder een toelichtende verklaring van dit resultaat.**

	(€)
Voordelig geprognosticeerd resultaat najaarsnota	957.000
Voordelig saldo rekening 2012	<u>920.000</u>
Afname voordelig saldo ten opzichte van de najaarsnota	37.000

De afname van het voordelig saldo met € 37.000 ten opzichte van het geprognosticeerd saldo bij de najaarsnota wordt onder meer veroorzaakt door de volgende voor- en nadelen:

Afwaardering boekwaarden Vechtstraat/ Welkooplocatie **€ 400.000 Nadeel**

Afgelopen jaren is geprobeerd om middels een openbare aanbestedingsprocedure de kavel op de voormalige Welkooplocatie voor € 800.000 in de markt te zetten. Tot concrete inschrijvingen van ontwikkelaars heeft dit echter niet geleid. In mei 2013 heeft het college besloten om de kavels zelf uit te gaan geven. Deze kavels zelf uitgeven leidt tot een verlies van ongeveer € 400.000 die, volgens de voorschriften, wordt meegenomen in het boekjaar 2012.

Afwaardering boekwaarde plan Stappenbelt **€ 655.000 Nadeel**

Het plan Stappenbelt in Lemelerveld heeft een boekwaarde op de balans van € 1.080.000. Het bestemmingsplan is nog niet gereed en dus dienen we conform de voorschriften de gronden te waarderen tegen agrarische marktwaarde plus de waarde van de woning op de grond. Deze totaalwaarde bedraagt € 425.000. Per saldo wordt de boekwaarde in 2012 voor het plan afgewaardeerd met € 655.000.

Vastgoed WEZO **€ 65.000 Nadeel**

Betreft aanvullende bijdrage aan WEZO in verband met afwaarderen van hun vastgoed.

Algemene uitkering gemeentefonds **€ 294.000 Voordeel**

De decembercirculaire is op 20 december jl. gepubliceerd. In totaal was er sprake van een voordeel van € 294.000. Dit bestaat uit:

1. De uitkeringsfactor is voor de jaren 2011 en 2012 met respectievelijk 1 en 2 punten verhoogd, hetgeen een voordeel geeft van € 42.000.
2. Voor de transitiekosten Regionale Uitvoeringsdiensten (RUD) is in 2012 nog een eenmalige bijdrage ontvangen van € 35.000 zodat de terugverdientijd kan worden bekort.
3. En verder waren er voordelen voor de jaren 2010, 2011 en 2012 door het definitief worden van verschillende maatstaven. Voordeel 2010 € 70.000, 2011 € 104.000 en 2012 € 43.000.

Hogere opbrengst OZB **€ 80.000 Voordeel**

Zoals bij de najaarsnota reeds is aangegeven was ten tijde van het berekenen van de OZB-tarieven de herwaardering voor 2012 nog niet volledig afgerond. Hierdoor waren de gevolgen van de optimalisatie m.b.t. de waardering van de bedrijfspanden nog niet inzichtelijk. Nu de bezwaarschriften over 2012 afgerond zijn en de gevolgen verwerkt zijn is er sprake van een voordeel van € 34.000 voor OZB-gebruikers en € 36.000 voor OZB-eigenaren.

Hogere baten bouwvergunningen **€ 129.000 Voordeel**

Door minder bouwactiviteiten zijn de bouwleges bij de najaarsnota afgeraamd naar € 400.000. Uiteindelijk heeft de facturatie voor een grote bouwactiviteit binnen het Waterfront geleid tot een incidentele hoge opbrengst. Per kwartaal wordt nu gemonitord op de inkomsten om deze meer in beeld te houden.

Afvalverwijdering **€ 72.000 Voordeel**

Dit wordt vooral veroorzaakt door een hogere opbrengst ingezameld plastic afval.

Algemene baten en lasten**€ 225.000 Voordeel**

Organisatiebreed is er sprake van minder inhuur en een overrealisatie van de personele taakstelling in 2012.

Resultaatbestemmingen**€ 245.000 Voordeel**

Voor verschillende zaken zijn er in 2012 middelen beschikbaar gesteld, waarvoor de besteding doorloopt in 2013. Deze voordelen vloeien in het saldo van de jaarrekening, maar middels het raadsbesluit bij de jaarrekening komen deze middelen weer ten gunste van de begroting 2013. Overeenkomstig de voorschriften is dit resultaat afzonderlijk op de balans tot uitdrukking gebracht. Het gaat om de volgende zogenaamde resultaatbestemmingen:

Verbeterslag planning & control	€ 9.000
Uitvoering wet WOZ (koppeling WOZ – BAG)	€ 12.000
Risicomanagement	€ 20.000
Bijdrage uit gemeentefonds in RUD	€ 35.000
Participatiebudget	€ 32.000
Budget decentralisatie AWBZ en jeugdzorg	€ 62.000
Restant organisatieontwikkeling	€ 75.000
Totaal resultaatbestemmingen	€ 245.000

Overige verschillen**€ 38.000 Voordeel****Samengevat komt dit op het volgende neer:**

Saldo jaarrekening	920.000
Saldo najaarsnota	957.000
Afname	-37.000
Verklaring afname:	
Nadelen:	
Afwaardering boekwaarden Vechtstraat/Welkooplocatie	-400.000
Afwaardering boekwaarde plan Stappenbelt	-655.000
Vastgoed WEZO	-65.000
Voordelen:	
Algemene uitkering gemeentefonds	294.000
Hogere opbrengst OZB	80.000
Hogere baten bouwvergunningen	129.000
Afvalverwijdering	72.000
Algemene baten en lasten	225.000
Resultaatbestemmingen	245.000
Overige verschillen	38.000
Totaal	-37.000

Financiële positie

De totale positie met betrekking tot de reserves en voorzieningen bedraagt met inbegrip van het voordelig rekeningsaldo van € 920.000 (voorshands opgenomen onder algemene reserve) per 31 december 2012 € 66.911.000

Ten opzichte van de stand bij de jaarrekening 2011 betekent dit een afname van € 110.000

De totale reserves kunnen in grote lijnen als volgt worden onderverdeeld:

	<u>2012</u>	<u>2011</u>
algemene reserve	4.000.000	4.000.000
reserves grondexploitatie	8.678.000	9.850.000
*bestemmingsreserves	50.867.000	50.859.000
voorzieningen	2.446.000	2.312.000
totaal	<u>65.991.000</u> =====	<u>67.021.000</u> =====

* De bestemmingsreserves zijn geblokkeerd ten behoeve van de kapitaallasten (gemeentelijke huisvesting, gemeentewerf, brandweerkazerne en kunstgrasvelden).

Voor een detailoverzicht van de reserves en voorzieningen wordt verwezen naar de bijlage in de jaarrekening.

PROGRAMMA'S

Programma 1 Bestuur

Hoofdkenmerken

Het programma omvat alle taken van raad en college op het terrein van het openbaar bestuur en de ondersteuning en dienstverlening hierbij door de gemeentelijke organisatie. Tot dit programma behoren ook de algemene dekkingsmiddelen (inkomsten die de gemeente min of meer vrij kan besteden). In de paragraaf Bedrijfsvoering wordt ingegaan op het gevoerde beleid op het gebied van de ondersteunende taken door de organisatie. De paragrafen Lokale heffingen en Financiering hebben ook een sterke relatie met de producten van dit programma en geven inzicht in het gevoerde beleid op deze terreinen.

Prestaties

Wat wilden we bereiken?	Wat zouden we daarvoor doen?
Digitalisering In 2012 werkt de raad digitaal en papierloos	De projectgroep digitalisering test de iPad en mini laptop en adviseert de raad welke de voorkeur heeft. Het Raad Informatie Systeem (RIS) wordt vernieuwd en volledig gedigitaliseerd.
Wat hebben we bereikt?	
☒ Prestatie is gerealiseerd.	

Wat wilden we bereiken?	Wat zouden we daarvoor doen?
Professionalisering In 2012 stuurt de raad meer op hoofdlijnen en vergadert effectiever, het aantal vergaderingen is verminderd en de vergaderingen zijn korter.	Op basis van de startnotitie van waarnemend burgemeester Urlings zijn in 2011 de veranderingen, nieuwe formats en werkwijzen, uitgevoerd, die in 2012 hun vruchten afwerpen.
Wat hebben we bereikt?	
☐ Prestatie is gedeeltelijk gerealiseerd.	
Sturen op hoofdlijnen is een continu aandachtspunt en is een samenspel tussen raad en college. Nieuwe werkwijzen en aanpassingen van bestaande procedures en werkwijzen kunnen hierbij helpen. De harde cijfers laten zien dat er in 2012 minder vergaderingen (26) zijn geweest dan in 2011 (30). Verder zijn er in 2012 weinig vergaderingen geweest die langer dan gepland duurden. Op raadscommissieagenda's staan sinds de zomer bij agendapunten spreektijden en voor raadsvergaderingen geldt de eindtijd van circa 22 uur. Deze tijden zijn in 2012 zelden overschreden.	

Wat wilden we bereiken?	Wat zouden we daarvoor doen?
<p>Communicatievisie</p> <ul style="list-style-type: none"> - Betrokken en goed geïnformeerde burgers. - Een betere aansluiting van de gemeentelijke communicatie op het mediagebruik van onze doelgroepen. Experimenteren en leren door middel van een aantal pilots. - Een gestructureerde aanpak van burgerparticipatie, met aandacht voor omgevingsmanagement, actorenanalyse, procesopbouw en inzet van communicatiemiddelen. 	<p>Eind 2011 wordt de nieuwe communicatievisie in de raad besproken.</p> <p>Belangrijke thema's daarin zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Op welke wijze wil Dalfsen het instrument communicatie de komende jaren vorm en inhoud geven? Waar liggen de ontwikkelprioriteiten? - Hoe kunnen we de burgerparticipatie nog verder verbeteren? - Hoe kunnen we slim nieuwe mediavormen (sociale media) inzetten voor onze gemeentelijke communicatie en dienstverlening? <p>De nieuwe communicatievisie die de ontwikkelingsrichting voor 2012 – 2016 beschrijft, is interactief tot stand gekomen. Intern zijn sessies gehouden met raad, college, medewerkers en management. Extern discussiëren we met onze Twittervolgers en enkele deskundigen. Ook worden vragen over communicatie meegenomen in de gesprekken, die in het kader van het Bestuurskrachtonderzoek worden gevoerd.</p> <p>In 2012 ligt de nadruk op het tijdig nadenken over het communicatieproces rondom projecten en beleidsontwikkelingen. Voor de informatievoorziening zetten we ook in op actieve persvoorlichting. De ontwikkelingen op internet worden op de voet gevolgd en waar nodig wordt hier op tijdig op ingespeeld. Zo houden we een van de belangrijkste communicatiemiddelen - de gemeentelijke website - up-to-date en volledig.</p> <p>Dalfsen wil de burgers betrekken bij zoveel mogelijk stappen van initiatief tot besluitvorming en in de uitvoering. Dat past bij de gewenste open en transparante bestuurstijl, die Dalfsen voorstaat.</p>
<p>Wat hebben we bereikt?</p>	
<p>☒ Prestatie is gerealiseerd.</p>	

Wat wilden we bereiken?	Wat zouden we daarvoor doen?
<p>Dienstverlening Samenhang en structuur brengen in de verbetering van onze dienstverlening.</p>	<p>In 2009 is de nota “Dienstverlening; visie en verbeteragenda” vastgesteld. Sindsdien zijn veel dingen gerealiseerd, maar niet alle acties zijn in samenhang met elkaar en onder de paraplu van de dienstverleningsvisie uitgewerkt. Om in 2012 en de jaren erna onze dienstverlening verder uit te bouwen is een gestructureerde aanpak noodzakelijk. Hiervoor wordt nog in 2011 een projectgroep in het leven geroepen die dit uit gaat werken. Daarbij gaat het om de volgende onderwerpen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dienstverleningscultuur en klantgerichtheid • Burgerparticipatie • Procesoptimalisatie, lean werken en deregulering • Het klantcontactcentrum • Informatievoorziening en kennissystemen • Dienstverlening en de wijkteams • Bedrijvenloket
<p>Wat hebben we bereikt?</p>	
<p> Prestatie is gedeeltelijk gerealiseerd</p> <p>Het programma dienstverlening loopt tot 1 september 2013. Het afgelopen jaar is veel gebeurd, onder andere op het gebied van klantgerichtheid. Alle medewerkers hebben een klantgerichtheidstraining gevolgd, er is onderzoek gedaan naar de telefonische bereikbaarheid en de servicenormen zijn opnieuw vastgesteld.</p> <p>De verkenning naar een burgerpanel is afgerond en in 2013 zal een burgerpanel worden ingezet om burgers te betrekken bij beleid en projecten van de gemeente.</p> <p>De informatievoorziening is verder geprofessionaliseerd en het bedrijfsinformatieplan 2.0 is vastgesteld. De werkprocessen integrale handhaving en evenementenvergunningen zijn in 2011 LEAN gemaakt. Deze processen zijn in 2012 geïmplementeerd. In 2012 is het proces omgevingsvergunning LEAN gemaakt. Dit proces zal in 2013 worden geïmplementeerd.</p> <p>Voor het klantcontactcentrum zijn in 2012 de uitgangspunten geformuleerd en er is een voorlopige keuze gemaakt voor een klantcontactstelsel. De invoering van het KCC zal in 2013 verder worden uitgewerkt.</p>	

Wat heeft het gekost? (3 e W vraag)
--

Wat heeft het gekost?					
	rekening 2011	begroting 2012 primair	begroting 2012 na wijz.	rekening 2012	verschil
Lasten	7.580	7.134	9.155	6.640	2.515
Baten	30.376	29.332	30.073	30.210	-137
Mutaties reserves	1.945	1.341	1.073	941	132
Saldo programma 1	-20.851	-20.857	-19.845	-22.629	2.784

Overzicht lasten en baten x € 1.000

TOELICHTING AFWIJKING:

Het saldo na bestemming van programma 1 bedraagt € 2.784.000 voordelig. Dit saldo wordt verklaard in het onderdeel Analyse in het deel jaarrekening van dit boekwerk.

Programma 2 Openbare orde en veiligheid

Hoofdkenmerken

Het programma omvat het integrale en externe veiligheidsbeleid waarin de gemeente een regierol vervult ten opzichte van politie, justitie, maatschappelijke organisaties en burgers.

De gemeente, waartoe ook de brandweer behoort, voert de regie en ontwikkelt beleid op alle vijf schakels van de veiligheidsketen, te weten pro-actie, preventie, repressie, preparatie en nazorg.

Prestaties

Wat wilden we bereiken?	Wat zouden we daarvoor doen?
<p>Door de samenwerking tussen Dalfsen, Staphorst en Zwartewaterland vermindert de kwetsbaarheid en wordt de kwaliteit geborgd en verhoogd. Kostenreductie is in 2012 nog niet mogelijk maar, ook in het licht van regionalisering, op langere termijn wel.</p>	<p>Uit het onderzoek naar samenwerkingsmogelijkheden komen mogelijkheden en scenario's voort op het gebied van Risicobeheersing, Brandweezorg, Repressie, bedrijfsvoering en het korpscommando. Naast dit onderzoek wordt er een risicoprofiel opgesteld om de benodigde middelen en menskracht te bepalen. Op basis van de uitkomsten kan in 2012 worden gezien of het reëel is om de kosten van de brandweer naar beneden bijgesteld kunnen worden, zoals opgenomen in het coalitieakkoord.</p>
Wat hebben we bereikt?	
<p>☐ Prestatie is gedeeltelijk gerealiseerd</p> <p>Op zes kansrijke gebieden is de samenwerking gerealiseerd. Verder is in mei 2012 een 0-meting geweest die aangaf dat brandweer Dalfsen op het gebied van Bedrijfsvoering en Risicobeheersing iets boven de gestelde norm scoorde. Op het gebied van Brandweezorg is een verbeteringslag noodzakelijk omdat onder de norm gescoord werd. Waar mogelijk is dit in DSZ-verband opgepakt. Mocht het niet lukken aan de norm te voldoen dan heeft dit financiële consequenties voor het instapbudget voor brandweer IJsselland.</p> <p>Inmiddels is duidelijk geworden dat de Vorming Brandweer IJsselland gestalte krijgt. Dalfsen en Zwolle vormen samen het cluster Midden in de nieuwe organisatie. Vanuit het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio is aangegeven dat de hele operatie budgettair neutraal dient te verlopen.</p>	

Wat wilden we bereiken?	Wat zouden we daarvoor doen?
<p>Veiligheidsregio</p> <ul style="list-style-type: none"> - Versterking van de gemeentelijke kolom binnen de rampenbestrijding: <ul style="list-style-type: none"> - Vanaf 2012 functioneert het Team Bevolkingszorg, dat bij rampen en crises de gemeentelijke taken op zich neemt - Betere informatie-uitwisseling tijdens een ramp - Introductie van netcentrisch werken, een nieuw systeem van informatie-uitwisseling tijdens een ramp - Actieve risicocommunicatie naar inwoners - Uniformiteit in de aanpak van rampen en crises: De gemeentelijke rampenplannen worden vervangen door een regionaal (operationeel) crisisplan - Verhogen opleidingsniveau door meer aandacht voor opleiden en oefenen 	<p>Gezamenlijk met de Veiligheidsregio en de betreffende gemeenten voeren wij de Wet Veiligheidsregio's uit. Vanaf 2012 betekent dit o.a. bijdragen aan het succesvol functioneren van het Team Bevolkingszorg. Er zijn landelijk 25 Veiligheidsregio's gevormd, waaronder de Veiligheidsregio IJsselland. De veiligheidsregio organiseert de samenwerking van gemeenten, brandweer, politie en geneeskundige hulpverlening (GHOR) bij rampen en crises. Gemeenten bepalen (indirect) het beleid van de veiligheidsregio en leveren een bijdrage per inwoner.</p> <p>Een aandachtspunt is de implementatie van de wettelijke eisen ter intensivering van de (samenwerking tussen) gemeenten. Hiermee worden ook de contacten met de 'professionele' kolommen - politie, brandweer en Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen (GHOR) – versterkt.</p> <p>Binnen de Veiligheidsregio IJsselland is de afspraak gemaakt om in 2014 op alle fronten te voldoen aan de eisen die de wet stelt.</p>
<p>Wat hebben we bereikt?</p>	
<p> Prestatie is gedeeltelijk gerealiseerd</p> <p>Wat wel is gerealiseerd is dat het Team Bevolkingszorg inmiddels functioneert en de informatie-uitwisseling is verbeterd, vooral door de introductie van LCMS/ netcentrisch werken, een nieuw systeem van informatie-uitwisseling waarbij alle partijen tijdens een ramp of crisis op hetzelfde moment over dezelfde informatie beschikken. De gemeentelijke rampenplannen zijn inmiddels vervangen door een regionaal crisisplan. De medewerkers van het Team bevolkingszorg hebben inmiddels meerdere trainingen en opleidingen gevolgd.</p> <p>Een punt van aandacht is de actieve risicocommunicatie naar de burgers. Om de zelfredzaamheid van haar burgers te vergroten is op de gemeentelijke website van Dalfsen een link beschikbaar naar www.risicokaart.nl. Op www.denkvooruit.nl, is informatie te vinden over de rampenbestrijding, noodpakketten, een digitale calamiteitenkaart, griepvaccinatie, Nederlands Instituut Fysieke Veiligheid en de sirenetest. In de hal van het gemeentehuis zijn calamiteitenkaarten beschikbaar en in de gemeentegids is een instructiekaart opgenomen.</p> <p>De risicocommunicatie moet echter nog actiever opgepakt worden, door bv. omwonenden van een LPG-tankstation actief te informeren over de risico's die zij hierbij lopen. Hetzelfde kan gedaan worden bij omwonenden in de buurt van een aardgastransportleiding. Vanuit de Veiligheidsregio IJsselland wordt voorjaar 2013 een project Risico- en Crisiscommunicatie en Zelfredzaamheid opgestart. Hoofddoel van het project is burgers actief te informeren over risico's in de regio en wat zij zelf kunnen doen ten tijde van een ramp. Gemeenten kunnen gebruik maken van een toolkit om hun burgers actief te informeren. De gemeente Dalfsen gaat hier actief mee aan de slag.</p>	

Wat wilden we bereiken?	Wat zouden we daarvoor doen?
<p>Vrijwillige brandweer Een vervolg aan de kwaliteitsimpuls door helderheid en structuur te bieden, gezamenlijke afspraken te maken en nakomen en onderlinge communicatie te verbeteren.</p>	<p>Het verbetertraject is al in gang gezet en loopt door in 2012. De doelen zijn verwoord in de notitie Brandweer Dalfsen 2.0. Deze worden onder andere bewerkstelligd door eenheid van leidinggeven bij het middenkader, trainingen, centrale werkafspraken op bedrijfsvoeringniveau en eenduidige communicatie.</p>
Wat hebben we bereikt?	
<p>☒ Prestatie is gerealiseerd.</p>	

Wat wilden we bereiken?	Wat zouden we daarvoor doen?
<p>Externe veiligheid Het voldoen aan de huidige en toekomstige wettelijke verplichtingen. Waar wettelijke verplichtingen, ophouden ontstaat een gebied waarbinnen de gemeente voor wenselijke ontwikkelingen kan kiezen. Bijdragen aan de doelstellingen van MEVOII (Meerjarenprogramma Externe Veiligheid Overijssel)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aantoonbare resultaten: De in 2011 ontwikkelde indicatoren worden in de loop van 2012 toegepast - Bestuur en Beleid: externe veiligheid wordt verankerd in de beleidsvelden ruimtelijke ordening, omgevingsvergunning, vervoer en toezicht - Kennis en expertise: scholing en uitbreiding kennis en taken EV-deskundigenpool (regionale vraagbaak) - Informatievoorziening: onderzoek of de huidige informatievoorziening (bv. Risicokaart) aansluit bij de behoefte van de burger - Uitvoering wettelijke EV-taken: Daar waar nodig verder vastleggen van EV-taken in werkprocessen en resultaten delen met betrokken partijen, zoals politie, brandweer, nutsbedrijven en anderen. 	<p>Ook voor de periode 2011 – 2014 heeft het Rijk weer middelen beschikbaar gesteld aan de provincie Overijssel, voor de uitvoering van het Meerjarenprogramma Externe Veiligheid Overijssel (MEVOII). De wet- en regelgeving op het gebied van externe veiligheid is continu in beweging. Om in aanmerking te blijven komen voor de beschikbare financiële middelen (subsidie) wordt van gemeenten verwacht dat ze ook in de periode 2011-2015 beschikken over een actueel extern veiligheidsbeleid, waarbij rekening wordt gehouden met huidige en toekomstige ontwikkelingen. Het externe veiligheidsbeleid van de gemeente Dalfsen is in 2011 geactualiseerd en aangepast aan de laatste ontwikkelingen. In de komende jaren wordt hier uitvoering aan gegeven.</p>
Wat hebben we bereikt?	
<p>☒ Prestatie is gerealiseerd.</p>	

Wat wilden we bereiken?	Wat zouden we daarvoor doen?
<p>Integrale veiligheid</p> <ul style="list-style-type: none"> - Een daling van 5% van het aantal respondenten dat bij de volgende Veiligheidsmonitor (voorzien in 2014) overlast door hondenpoep noemt als inbreuk op de leefomgeving. - Een daling met 10% van het aantal respondenten dat bij de volgende Veiligheidsmonitor 'te hard rijden' noemt als groot probleem in de buurt - Het aantal woninginbraken is in 2014 met 15% gedaald ten opzichte van 2010 - Het aantal 'Keurmerk Veilig Wonen' - gecertificeerde woningen is in 2014 met 10% gestegen ten opzichte van 2010 - Een vermindering met 5% van het aantal gevallen van huiselijk geweld en de aangiftebereidheid verhogen 	<p>Op basis van objectieve en subjectieve veiligheidscijfers zijn in 2010 de nieuwe prioriteiten voor de komende jaren geformuleerd. Deze zijn vastgesteld in het uitvoeringsprogramma 2011-2012. De aanpak van hondenpoepoverlast en te hard rijden zijn de voornaamste speerpunten maar ook het stijgende aantal woninginbraken moet worden aangepakt. Er is blijvende aandacht voor de aanpak van huiselijk geweld en de fietsendiefstallen op de stationslocatie.</p>
Wat hebben we bereikt?	
<p>☒ Prestatie is gerealiseerd.</p>	

Wat heeft het gekost? (3 e W vraag)

Wat heeft het gekost?					
	rekening 2011	begroting 2012 primair	begroting 2012 na wijz.	rekening 2012	verschil
Lasten	2.068	2.137	2.081	2.036	45
Baten	50	36	87	111	-24
Mutaties reserves	0	0	0	0	0
Saldo programma 2	2.018	2.101	1.994	1.925	69

Overzicht lasten en baten x € 1.000

TOELICHTING AFWIJKING:

Het saldo na bestemming van programma 2 bedraagt € 69.000 voordelig. Dit saldo wordt verklaard in het onderdeel Analyse in het deel jaarrekening van dit boekwerk.

Programma 3 Beheer openbare ruimte

Hoofdkenmerken

Het programma omvat de zorg voor de aanleg en het onderhoud van alle voorzieningen die in de openbare ruimte aanwezig zijn, zoals wegen, openbaar groen en speelplaatsen.

Wat wilden we bereiken?	Wat zouden we daarvoor doen?	
<p>Onderhoudsniveau openbare ruimte Het behoud van een kwalitatief goed onderhoudsniveau.</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Wegen</i> De wegen brengen en houden we in een redelijk tot goede onderhoudstoestand, zodanig dat een minimaal percentage verharding in een onderhoudstoestand 'onvoldoende' verkeert of komt te verkeren. - <i>Openbare Verlichting</i> Uitgangspunt is om te verlichten binnen de bebouwde kom en buiten de bebouwde kom alleen daar waar nodig is (kruispunten, T-aansluitingen). Daar waar verlicht wordt, moet de verlichting voldoen aan de praktijkrichtlijn NPR 13201. - <i>Openbaar groen</i> Bij openbaar groen moet de beeldkwaliteit voor zwerfafval en onkruidbedekking minimaal voldoen aan A/B kwaliteit. Overgroei van beplanting moet minimaal voldoen aan de B kwaliteit. 	<p><i>Wegen</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - De onderhoudstoestand wordt beoordeeld aan de hand van de criteria van het CROW (Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek). De beeldkwaliteit van de openbare ruimte wordt daarbij beoordeeld op vier thema's: veiligheid, duurzaamheid, comfort, aanzien. - Binnen het beschikbaar gestelde onderhoudsbudget, op basis van de beleidsplannen uit 2009 wordt zo doelmatig mogelijk het wegbeheer vorm gegeven. <p><i>Openbaar groen</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - In ons bestek Openbaar Groen is vastgelegd dat A/B-kwaliteit (waarbij A-plus het hoogst is en D het laagst) is voorgeschreven. Dit controleren wij vier keer per jaar door middel van een schouw. - Het meerjarig Groenstructuurplan wordt geactualiseerd voor 2012-2016, met thema's zoals bomen, afstoten groen, omvormingen en duurzaamheid. - Het Berm- en slootbeheersplan dateert van 1998 en wordt opnieuw opgesteld voor 2012-2016 in overeenstemming met de Flora- en faunawet en het beleid van het waterschap Groot Salland over watergangen. - Het Speelplaatsenbeheersplan wordt geëvalueerd, met als uitgangspunt de wettelijke veiligheidseisen en een grote rol voor burgerparticipatie. Ook wordt gekeken naar het aantal locaties van de speelplaatsen in relatie tot de doelgroepen. 	<p style="text-align: center;">V</p> <p style="text-align: center;">V</p> <p style="text-align: center;">V</p> <p style="text-align: center;">O</p> <p style="text-align: center;">O</p> <p style="text-align: center;">X</p>
Wat hebben we bereikt?		
<p>☒ Prestaties zijn gerealiseerd.</p> <p>☒ Prestatie is niet gerealiseerd.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vaststelling van het Groenstructuurplan (GSP) gaat vooraf aan het opstellen van het speelplaatsenbeheersplan. Het GSP is nog niet vastgesteld 		

☐ Prestaties zijn gedeeltelijk gerealiseerd <ul style="list-style-type: none"> - Voor het openbaar groen geldt dat het groenstructuurplan 2013-2017 is vastgesteld door het college. In januari is deze ter vaststelling aangeboden aan de raad, de raad heeft het GSP aangehouden. In april 2013 komt deze opnieuw ter vaststelling in de raadscommissie en raad. - De actualisatie van het berm- en slotenbeheersplan is in 2012 nog niet volledig afgerond. Dit gebeurt wel in 2013. 	
--	--

Wat wilden we bereiken?	Wat zouden we daarvoor doen?	
Verkeer Het verkeer dat noodzakelijk is voor de ontwikkeling van welvaart en welzijn in de gemeente Dalfsen moet vlot en veilig (indicator: landelijke doelstelling beperking verkeersslachtoffers) worden afgewikkeld. Hinder in de vorm van geluids- en trillingsoverlast moet zoveel mogelijk worden beperkt, conform de doelstelling in het GVVP (Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan).	Verkeer <ul style="list-style-type: none"> - Het uitvoeringsprogramma GVVP, de praktische vertaling van het GVVP zelf, is geactualiseerd voor 2013-2015. - <u>Projecten die in 2012 zijn uitgevoerd:</u> <ul style="list-style-type: none"> - Planvorming/uitvoering Rechterensedijk - Uitbreiding parkeerterrein station Dalfsen - Planvorming N340, samen met de provincie - Planvorming N35, samen met Rijkswaterstaat - Planvorming N348, verkeerslichten Lemelerveld, samen met de provincie - Planvorming N377 samen met de provincie 	☒ ☐ ☒ ☐ ☐ ☐ ☐
Wat hebben we bereikt?		
☒ Prestatie is gerealiseerd. ☐ Prestatie is gedeeltelijk gerealiseerd <ul style="list-style-type: none"> - <u>Planvorming/uitvoering Rechterensedijk:</u> In 2012 is de Verkenning naar het verkeersveiliger inrichten van de Rechterensedijk afgerond. De bijbehorende voorkeursoplossing wordt voor het deel tussen bocht en kasteel uitgevoerd in 2013. De raadscommissie heeft voor het deel tussen station en bocht om aanvullend onderzoek gevraagd. Dat onderzoek doen we in 2013. - <u>Planvorming N340, samen met de provincie:</u> Het Provinciaal Inpassingsplan is in 2012 vastgesteld. Het wegontwerp is daarmee helder. In 2013 werken we met de provincie aan een overeenkomst die beheer en onderhoud regelt van de nieuwe weg en de gemeentelijke aansluitingen. Start uitvoering 2014 blijft het streven. - <u>Planvorming N35, samen met Rijkswaterstaat en de regio:</u> De planstudie voor het deel Zwolle-Wythmen heeft bij Rijkswaterstaat in 2012 vertraging opgelopen om budgettaire – en geluidstechnische redenen. Het opstellen van een tracébesluit staat nu voor 2013 op de planning, uitvoering in 2015-2018. Voor het deel Wythmen – Nijverdal is door RWS samen met provincie en gemeenten in 2012 een MIRT-onderzoek afgerond. In 2013 volgt een plan van aanpak voor de knelpunten uit het MIRT-onderzoek. Uitvoering onzeker vanwege bezuinigingen bij RWS. 		

- Planvorming N348, verkeerslichten Lemelerveld, samen met de provincie: Planvorming loopt, Plan in Hoofdlijnen wordt maart 2013 ter inzage gelegd. Uitvoering is rond 2015, dit afhankelijk van bezwaren etc.
- Planvorming N377 samen met de provincie: Het Plan in Hoofdlijnen is in 2012 vastgesteld door Provinciale Staten. Uitvoering van de plannen bij Nieuwleusen gaat waarschijnlijk niet in 2013 lukken zoals eerst gepland, omdat de provincie andere prioriteiten stelt. Voorbereiding gaat wel door, in overleg met de gemeente Dalfsen.

Wat heeft het gekost? (3 e W vraag)

Wat heeft het gekost?					
	rekening 2011	begroting 2012 primair	begroting 2012 na wijz.	rekening 2012	verschil
Lasten	5.156	5.091	5.055	5.470	-415
Baten	138	73	266	188	78
Mutaties reserves	-598	-360	-360	-596	-307
Saldo programma 3	4.420	4.658	4.429	4.686	-800

Overzicht lasten en baten x € 1.000

TOELICHTING AFWIJKING:

Het saldo na bestemming van programma 3 bedraagt € 800.000 nadelig. Dit saldo wordt verklaard in het onderdeel Analyse in het deel jaarrekening van dit boekwerk.

Programma 4 Economische zaken

Hoofdkenmerken

Het programma omvat de activiteiten die betrekking hebben op bedrijfsterreinen, bedrijfsvestigingen en de ambulante handel.

Wat wilden we bereiken?	Wat zouden we daarvoor doen?	
<p>Vestigingsmogelijkheden Het beschikbaar hebben van voldoende vestigingsmogelijkheden.</p>	<p>Er vindt afstemming plaats met het realiseren van nieuwe plannen zoals het Waterfront en het Kroonplein. Daarbij wordt ook aandacht besteed aan bereikbaarheid, de kwaliteit van de openbare ruimte en duurzaamheid.</p> <p>Ingezet wordt op uitbreiding (en uitgifte) van:</p> <ul style="list-style-type: none"> - het bedrijventerrein de Grift III in Nieuwleusen - bedrijventerrein Parallelweg in Lemelerveld (inclusief zuidelijke aantakking N348). <p>Voor de kern Dalfsen wordt ingezet op een beperkte nieuwe uitbreiding aan de oostzijde</p> <p>Bij uitbreiding van bedrijventerreinen wordt gewerkt volgens de principes van de SER-ladder (in de volgorde van herstructurering-inbreiding-uitbreiding).</p>	<p style="text-align: center;">☐</p> <p style="text-align: center;">☒</p> <p style="text-align: center;">☐</p> <p style="text-align: center;">☐</p>
Wat hebben we bereikt?		
<p>☒ Prestatie is gerealiseerd.</p> <p>☐ Prestaties zijn gedeeltelijk gerealiseerd:</p> <p><u>Kroonplein</u> De raad is in mei 2012 akkoord gegaan met het herontwikkelingsplan Kroonplein. In 2013 wordt de bestemmingsplanprocedure opgestart. Via de kwartaalrapportage RO wordt de raad hiervan op de hoogte gehouden. Als er geen zienswijzen worden ingediend tegen het ontwerp bestemmingsplan kan parallel aan de afronding van de bestemmingsplanprocedure worden begonnen met de aanbesteding voor uit te voeren werkzaamheden (uitvoering 2014).</p> <p><u>Waterfront</u> Is in ontwikkeling. De raad wordt regelmatig over de voortgang geïnformeerd. Tot nu toe gerealiseerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sloop locatie Eshuis en oude gemeentehuis • Aanleg wadi aan de Bruinleeuwstraat • Start bouwrijp maken • Verleggen kabels en leidingen • Overeenstemming met eigenaren winkels aan het Van Bruggenplein over renovatie van de gevels 		

<p><u>Nieuwleusen: bedrijventerrein De Grift III</u> Het bestemmingsplan De Grift III is onherroepelijk. De gronden voor fase 1 (noordelijke gedeelte) zijn in de maand mei 2013 bouwrijp gemaakt en uitgeefbaar.</p> <p><u>Lemelerveld: uitbreiding bedrijventerrein 't Febriek</u> In Lemelerveld is binnen het bestemmingsplan Parallelweg nog beperkt grond beschikbaar. Voor de zuidelijk ontsluiting N348 en de voormalige locatie Schrijver is de planvorming opgepakt.</p> <p>Het voorontwerp bestemmingsplan 't Febriek deelgebied Stappenbelt wordt in de 2^e helft 2013 in procedure gebracht.</p> <p><u>Dalfsen: woon - werklocatie Kampmansweg (Hardal)</u> Het ontwerp bestemmingsplan heeft ter inzage gelegen. Na vaststelling van het bestemmingsplan in de raad van juni, (en wanneer daartegen geen beroep wordt ingesteld) kan de ontwikkelaar het gebied bouwrijp gaan maken.</p>	
---	--

Wat wilden we bereiken?	Wat zouden we daarvoor doen?
<p><i>Ondernemersklimaat</i> De positie van gevestigde bedrijven ondersteunen door het scheppen van een kwalitatief en kwantitatief goed ondernemersklimaat. Werkgelegenheid- en werkloosheidscijfers geven daarbij een goede indicatie.</p>	<p>De huidige nota economisch beleid (2003-2013) is aan vernieuwing toe. Daarin worden thema's opgenomen, zoals bedrijventerreinen, detailhandel, landbouw en vrijetijdseconomie, waarbij rekening wordt gehouden met de eisen van deze tijd, trends en ontwikkelingen.</p>
Wat hebben we bereikt?	
<p> Prestatie is gedeeltelijk gerealiseerd</p> <p><u>Nota Economisch Beleid 2013 – 2020</u> - Gerealiseerd: de concept Nota Economisch Beleid is opgesteld en in procedure gebracht. - Niet gerealiseerd: de vaststelling door de raad; er is meer tijd ingebouwd voor inbreng vanuit het bedrijfsleven. Het concept heeft ter inzage gelegen begin 2013. In de nota van inspraak worden reacties verwerkt, waarna het eindconcept behandeld wordt door de raad.</p>	

Wat heeft het gekost? (3^e W vraag)
--

Wat heeft het gekost?					
	rekening 2011	begroting 2012 primair	begroting 2012 na wijz.	rekening 2012	verschil
Lasten	571	679	1.669	755	914
Baten	154	574	764	137	627
Mutaties reserves	-368	-61	-977	64	-1.041
Saldo programma 4	49	44	-72	682	-754

Overzicht lasten en baten x € 1.000

TOELICHTING AFWIJKING:

Het saldo na bestemming van programma 4 bedraagt € 754.000 nadelig. Dit saldo wordt verklaard in het onderdeel Analyse in het deel jaarrekening van dit boekwerk.

Programma 5 Onderwijs

Hoofdkenmerken

Het programma omvat het lokaal onderwijsbeleid waarbinnen aandacht wordt besteed aan de zorg voor de onderwijshuisvesting, leerlingenvervoer, leerplicht, schoolbegeleiding, logopedie, volwasseneneducatie en afspraken in de Lokale Educatieve Agenda (LEA).

Wat wilden we bereiken?	Wat zouden we daarvoor doen?
<i>Frisse Scholen</i> Het project Frisse scholen is gericht op aanpassingen van scholen zodat een gezond binnenklimaat in scholen ontstaat. Het project wordt stapsgewijs gerealiseerd en loopt tot 2016.	In 2012 wordt het project Frisse Scholen op de scholen Polhaar en Planthof uitgevoerd.
Wat hebben we bereikt?	
 Prestatie is gedeeltelijk gerealiseerd In 2012 is het project Frisse Scholen uitgevoerd op de Planthof. In verband met renovatie in 2013, vindt uitvoering op de Polhaar in 2013 plaats.	

Wat wilden we bereiken?	Wat zouden we daarvoor doen?
<i>Huisvesting scholen</i> De huisvesting en het onderhoud van scholen wordt op peil gehouden.	Oplevering van de nieuwbouw school de Schakel (Kleine Veer) in 2012. Realisatie van de uitbreiding van de Heideparkschool in 2012/2013.
Wat hebben we bereikt?	
 Prestatie is gerealiseerd.	

Wat wilden we bereiken?	Wat zouden we daarvoor doen?
<p>Lokale Educatieve Agenda</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zorg dragen voor een doorlopende leerlijn van voorschoolse educatie naar het basisonderwijs - Mogelijkheden bieden voor extra ondersteuning aan leerlingen met onderwijsachterstand - Invoering van passend onderwijs in de gemeente 	<p>De Lokale Educatieve Agenda (LEA) is een instrument voor gemeenten, scholen, voorschoolse voorzieningen en andere partners om nauw samen te werken op het gebied van onderwijs- en jeugdbeleid.</p> <p>De gemeenten maken samen met voorschoolse voorzieningen en scholen afspraken over de uitvoering. Daarbij wordt ook de aansluiting gemaakt tussen de zorgstructuur in het onderwijs (Passend Onderwijs) en het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG).</p>
Wat hebben we bereikt?	
<p>☐ Prestatie is gedeeltelijk gerealiseerd</p> <p>Dit is in ontwikkeling. Rondom de doorgaande lijn en overdracht zijn er uitgangspunten benoemd en is op kernniveau gekeken naar uitvoeringsmogelijkheden. Dit moet nog wel verder uitgewerkt worden in 2013. Aansluiting tussen de zorgstructuur in het onderwijs (Passend Onderwijs) en het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) staat nog aan het begin; dit o.a. door late besluitvorming in de Tweede kamer over Passend Onderwijs (eind 2012). De invoeringsdatum is daardoor verschoven naar 1 augustus 2014.</p> <p>In de projectmatige aanpak van de transitie jeugdzorg (regionaal) wordt ook het verband gelegd met de zorgstructuur in het onderwijs.</p>	

Wat wilden we bereiken?	Wat zouden we daarvoor doen?
<p>Leerplicht</p> <p>Alle leerplichtige kinderen en jongeren nemen deel aan het onderwijs. Zo veel mogelijk verlaat het onderwijs met een startkwalificatie (minimaal diploma op havo of mbo-2 niveau).</p>	<p>Het aantal voortijdig schoolverlaters einde schooljaar 2010/2011 bedraagt ongeveer 1,6% van het totaal aantal vo- en mbo-leerlingen. Voor einde schooljaar 2011/2012 wordt gestreefd naar maximaal 1,5% en voor einde schooljaar 2012/2013 1,4%. In de aanval op deze uitval ligt de nadruk op preventie, voorlichting, vroegtijdig ingrijpen en een integrale aanpak in samenwerking met scholen en andere gemeenten.</p>
Wat hebben we bereikt?	
<p>☒ Prestatie is gerealiseerd.</p>	

Wat heeft het gekost? (3^e W vraag)
--

Wat heeft het gekost?					
	rekening 2011	begroting 2012 primair	begroting 2012 na wijz.	rekening 2012	verschil
Lasten	2.130	2.066	2.109	2.254	-145
Baten	95	51	51	57	-6
Mutaties reserves	0	0	0	-22	22
Saldo programma 5	2.035	2.015	2.058	2.175	-117

Overzicht lasten en baten x € 1.000

TOELICHTING AFWIJKING:

Het saldo na bestemming van programma 5 bedraagt € 117.000 nadelig. Dit saldo wordt verklaard in het onderdeel Analyse in het deel jaarrekening van dit boekwerk.

Programma 6 Cultuur, sport en recreatie

Hoofdkenmerken

Het programma richt zich op bibliotheekvoorzieningen, stimuleren van sport & bewegen, kunstbeoefening en culturele activiteiten, evenals onderhoud van accommodaties, instandhouding van monumentale objecten en de bescherming van het archeologisch erfgoed. Het toeristisch beleid heeft tot doel de routegebonden, watergebonden verblijf- en dagrecreatie te versterken, rekeninghoudend met natuur- en culturele waarden.

Wat wilden we bereiken?	Wat zouden we daarvoor doen?	
<p>Toerisme Via een attractieve vrijetijdseconomie, die we gaan stimuleren, willen we in 2015 10% meer gasten krijgen. Ook zetten we in op meer lokale werkgelegenheid en omzet binnen de recreatief toeristische sector en gerelateerde sectoren. In 2015 is er een toename van de werkgelegenheid in de vrijetijdseconomie van 3%.</p>	<p><u>Realisatie van:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Het wandelroutenetwerk - Het voet- fietsveer te Hessum - De fietsvoorziening Sterrebosweg - Verhalenpunten - Rondje Vecht (NB. in samenwerking met en met financiële ondersteuning van de provincie). 	☒ ☐ ☐ ☒ ☒
Wat hebben we bereikt?		
<p>☒ Prestaties zijn gerealiseerd.</p> <p>☐ Prestaties zijn gedeeltelijk gerealiseerd</p> <p><u>Voet- en fietsveer Hessum</u> - Gerealiseerd: projectvoorbereiding en aanbesteding/opdrachtverlening. - Niet gerealiseerd: de aanleg Maart 2013 is gestart met de aanleg; werkzaamheden zijn mei 2013 afgerond</p> <p><u>Fietsvoorziening Sterrebosweg</u> - Gerealiseerd: voorbereiding van groot onderhoud. - Niet gerealiseerd: opdrachtverlening en uitvoering groot onderhoud De werkzaamheden zijn gestart en worden voor de zomer 2013 afgerond.</p>		

Wat wilden we bereiken?	Wat zouden we daarvoor doen?
Archeologie Actueel beleid ten aanzien van het archeologisch erfgoed.	Het archeologisch beleidsplan uit 2008 wordt geëvalueerd.
Wat hebben we bereikt?	
☒ Prestatie is gerealiseerd	

Wat wilden we bereiken?	Wat zouden we daarvoor doen?
Bibliotheken In de vijf kernen een eigentijds bibliotheekaanbod bieden, dat past bij de kern. Hiertoe wordt uitgegaan van het bibliotheek-winkelconcept met als doel de toename van het gebruik.	De meerjarenvisie van de bibliotheek wordt vastgesteld; waarbij het doel is de zgn. beleefbibliotheek verder te ontwikkelen door middel van het winkelconcept, mogelijk in samenhang met de ontwikkeling van kulturhusen.
Wat hebben we bereikt?	
☒ Prestatie is gerealiseerd	

Wat wilden we bereiken?	Wat zouden we daarvoor doen?
Welzijn- en Sportaccommodaties In de toekomst bestendige binnen- en buitensportaccommodaties realiseren door middel van de zeven grote projecten in de periode 2008-2015.	De notitie grote projecten die bij de Voorjaarsnota 2008 is vastgesteld, is de basis voor het gemeentelijk accommodatiebeleid. Er zijn zeven projecten. Vier daarvan zijn uitgevoerd of worden in 2011 afgerond (Middengebied Nieuwleusen, Heidepark Lemelerveld, sportpark Gerner Dalfsen en De Wiekelaar Oudleusen). In 2012 worden de kulturhusconcepten Hoonhorst, De Trefkoele Dalfsen en Kulturhus De Schakel in Nieuwleusen verder uitgewerkt. De raad wordt via kwartaalrapportages over de voortgang op de hoogte gehouden.
Wat hebben we bereikt?	
☐ Prestatie is gedeeltelijk gerealiseerd De projecten Wiekelaar en Heidepark zijn definitief afgerond. <u>Middengebied Nieuwleusen:</u> de accommodatie van korfbalvereniging 'd Ommerdieck is nog niet gerealiseerd. Realisering wordt in samenhang gezien met Plein Nieuwleusen. <u>Sportpark Gerner in Dalfsen:</u> de renovatie en uitbreiding van de kleedkamers van ASC en SVD zijn nog niet afgerond. Wordt 2013. In 2012 is doorgewerkt aan de uitwerking van fase 2 van de projecten Trefkoele, Plein Nieuwleusen (voorheen Kulturhus De Schakel) en Kulturhusconcept Hoonhorst.	

Wat wilden we bereiken?	Wat zouden we daarvoor doen?
Sport Kinderen bekend maken met verschillende sporten, zodat ze voldoende bewegen en daarbij sportief gedrag vertonen.	Door combinatiefunctionarissen Sport & Welzijn is in samenwerking met sportverenigingen een naschools sportaanbod ontwikkeld, waarmee zo veel mogelijk kinderen kennis maken met mogelijkheden om te sporten of te bewegen.
Wat hebben we bereikt?	
☒ Prestatie is gerealiseerd.	

Wat heeft het gekost? (3^e W vraag)

Wat heeft het gekost?					
	rekening 2011	begroting 2012 primair	begroting 2012 na wijz.	rekening 2012	verschil
Lasten	6.545	3.233	11.318	4.107	7.211
Baten	422	228	237	125	112
Mutaties reserves	-3.264	-107	-8.131	-962	-7.169
Saldo programma 6	2.859	2.898	2.950	3.020	-70

Overzicht lasten en baten x € 1.000

TOELICHTING AFWIJKING:

Het saldo na bestemming van programma 6 bedraagt € 70.000 nadelig. Dit saldo wordt verklaard in het onderdeel Analyse in het deel jaarrekening van dit boekwerk.

Programma 7 Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening

Hoofdkenmerken

Het programma omvat bijstandsverlening (incl. minimabeleid en schuldhulpverlening), gesubsidieerde werkgelegenheid, maatschappelijk werk, ouderenbeleid, gehandicaptenbeleid (Wet maatschappelijke ondersteuning), minderhedenbeleid, sociaal cultureel werk, jeugdbeleid en kinderopvang.

Wat wilden we bereiken?	Wat zouden we daarvoor doen?
<p>WMO / Sociaal loket</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het ' meedoen' – zoals beoogd in het Wmo beleidsplan – stimuleren wij ook bij de AWBZ-begeleiding, die vanaf 2013 in twee fasen overgaat naar de gemeente. - De uitgangspunten van het Wmo-beleidsplan worden verder verankerd in het beleid. 	<ul style="list-style-type: none"> - Voorbereiden van de decentralisatie van de AWBZ begeleiding naar de Wmo per 1 januari 2013 - De principes van de kanteling worden verwerkt in het beleid van de gemeente Dalfsen. Hiervoor wordt in 2012 een nieuwe Wmo verordening voorgelegd aan de raad. In de praktijk wordt door het Wmo-loket al 'gekanteld' gewerkt. In 2012 wordt dit verder uitgebouwd en vastgelegd in juridische stukken.

Wat hebben we bereikt?

Prestatie is gedeeltelijk gerealiseerd

De decentralisatie van de AWBZ begeleiding is uitgesteld. Voorbereiding heeft daarom ook nog maar gedeeltelijk gestalte gekregen. Overige zaken zijn gerealiseerd.

Wat wilden we bereiken?	Wat zouden we daarvoor doen?
<p>Sociale werkvoorziening</p> <p>Activeren van ongeveer 30 personen die voor de sociale werkvoorziening zijn geïndiceerd en op de wachtlijst zijn geplaatst (totaal 45 personen)</p>	<p>SW-geïndiceerden op de wachtlijst worden op een SW-werkplek geplaatst, zodra er plaatsingsruimte is in de taakstelling die Dalfsen heeft. In afwachting hiervan wordt hen, in samenwerking met Wezo, een traject aangeboden om hun werkcapaciteit te laten behouden en/of te participeren in de maatschappij. Een optie hierbij is uitstroom naar regulier werk.</p>

Wat hebben we bereikt?

Prestatie is gerealiseerd.

Wat wilden we bereiken?	Wat zouden we daarvoor doen?
<p>Inburgering Stimuleren van inburgering van ongeveer 20 statushouders/nieuwkomers per jaar</p>	<p>Inwoners die verplicht zijn in te burgeren wordt, via Landstede, een inburgeringstraject aangeboden. De kosten hiervan komen ten laste van het participatiebudget.</p>
Wat hebben we bereikt?	
<p>☒ Prestatie is gerealiseerd.</p>	

Wat wilden we bereiken?	Wat zouden we daarvoor doen?
<p>Voor- en vroegschoolse educatie (VVE) Een VVE-aanbod creëren voor 100% van de doelgroep kinderen in de leeftijd 2 jaar-en-10 maanden tot 4 jaar.</p> <p>Uitvoering geven aan de Wet OKE en de notitie 'Voorschoolse voorzieningen en educatie 2011-2014'. VVE-groepen worden gevormd, waarbij kinderen met een (risico op) taalachterstand extra gestimuleerd worden in hun ontwikkeling door een voorschools educatief programma en extra begeleiding.</p>	<p>Eind 2012 moeten in Dalfsen, Nieuwleusen en Lemelerveld VVE-groepen gestart zijn of de voorbereidingen daarvoor in vergevorderd stadium zijn. In 2012 moeten er daarnaast voor het peuterspeelzaalwerk en VVE subsidiecriteria zijn vastgesteld.</p>
Wat hebben we bereikt?	
<p>☐ Prestatie is gedeeltelijk gerealiseerd</p> <p>De beleidsregels voor peuterspeelzaalwerk en voorschoolse educatie zijn vastgesteld. Er zijn nog geen VVE-groepen in Dalfsen en Lemelerveld gerealiseerd, dit gaat in 2013 verder opgepakt worden.</p>	

Wat wilden we bereiken?	Wat zouden we daarvoor doen?
<p>Woonservicegebied Zodanig aanbod aan voorzieningen creëren dat (in 2015) minimaal 50% van de huishoudens in een woonservicegebied ligt, met als doel burgers langer zelfstandig te laten wonen.</p>	<p>Woonservicegebieden bieden een woonomgeving die zodanig is ingericht en georganiseerd dat inwoners zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen. In 2015 moet minimaal 50% van de huishoudens onderdeel zijn van een woonservicegebied (prestatieafspraken wonen met de provincie). Daaraan wordt in Dalfsen momenteel al voldaan, waardoor onze doelstelling is aangescherpt en in 2015 minimaal 70% van de huishoudens in een woonservicegebied van basisniveau ligt. De doelstelling is om hieraan samen met betrokken organisaties en inwoners vorm te geven overeenkomstig het uitvoeringsprogramma woonservice 2011-2015 en verder.</p> <p>Het samenwerkingsverband woonservice Dalfsen</p>

	<p>bestaande uit gemeente en betrokken uitvoerende organisaties is ingericht en voert gezamenlijk de regie op ontwikkeling van woonservicegebieden. Met inwoners van kleinere kernen is een formulering van het basisniveau voor woonservicegebieden opgesteld. Er wordt uitvoering gegeven aan één of meerdere projecten gericht op sociale redzaamheid en cohesie.</p>
<p>Wat hebben we bereikt?</p>	
<p>☒ Prestatie is gerealiseerd.</p>	

<p>Wat wilden we bereiken?</p>	<p>Wat zouden we daarvoor doen?</p>
<p>Jeugd We willen een zo gunstig mogelijk leefklimaat creëren, zodat kinderen en jongeren goed en veilig kunnen opgroeien en zich - door het stimuleren van positieve ontwikkeling - opgroeien tot verantwoordelijke en zelfstandige volwassenen.</p>	<p>Jongerenwerk levert een waardevolle bijdrage aan de participatie van jongeren en het vroegtijdig signaleren van mogelijke problemen. Er is een uitvoeringsnotitie 'Uitgangspunten kinder-, tiener- en jongerenwerk in Dalfsen' vastgesteld, waarin is opgenomen hoe de beschikbare middelen voor jeugdwerk op basis van de behoefte per kern het beste kunnen worden ingezet.</p> <p>Naast de inzet op voorschoolse educatie voor kinderen met een (risico op) ontwikkelingsachterstand in het kader van de wet OKE, gaan we structurele vormen van jongerenparticipatie organiseren in samenwerking met jongerenwerk, plaatselijk belang, raad en college. Voorbeelden daarvan zijn de 'dynamic duo's' (een participatievorm waarbij een bestuurder wordt gekoppeld aan een jongere) en jaarlijks terugkerende gesprekken tussen jongeren en de gemeenteraad.</p>
<p>Wat hebben we bereikt?</p>	
<p>☐ Prestatie is gedeeltelijk gerealiseerd</p> <p>De uitvoeringsnotitie is niet vastgesteld en is doorgeschoven naar 2013, waarbij ontwikkelingen in het kader van de decentralisatie jeugdzorg worden meegenomen. Het jeugddebat met de raad heeft in 2012 niet plaatsgevonden, maar wordt begin maart 2013 gehouden. Een onderwerp waarbij jongeren uitdrukkelijk werden en worden betrokken bij het gemeentelijk beleid, is in 2012 de JOP in de kern Dalfsen. Ook heeft het ambulante jongerenwerk in 2012 een nieuw onderzoek gehouden onder jongeren, waarin jongeren hun mening konden geven over jongerenwerk, sport, kunst en cultuur, preventie, hulpverlening en participatie (resultaten in 2013).</p>	

Wat wilden we bereiken?	Wat zouden we daarvoor doen?
<p>Bevordering en ondersteuning mantelzorgers Het mantelzorgbeleid is er op gericht mantelzorgers waar nodig ondersteuning te bieden, met als doel dat zij niet overbelast raken en zorg kunnen blijven bieden. Daartoe weten mantelzorgers waar zij terecht kunnen, is er een passend ondersteuningsaanbod en is er erkenning van de positie en rol van de mantelzorger.</p>	<p>Bestaande ondersteuning, zoals informatiebijeenkomsten en respijtzorg (de zorg aan een zorgbehoevende om diens mantelzorger te ontlasten en vrijaf te geven) wordt in stand gehouden. Daarnaast worden aandachtspunten in samenwerking met mantelzorgorganisaties projectmatig aangepakt. Er wordt een communicatieplan opgesteld en gestart met de uitvoering daarvan. Voor de komende jaren is het doel dat meer dan de huidige 72% van de mantelzorgers weten waar zij terecht kunnen voor ondersteuning.</p>
Wat hebben we bereikt?	
☒ Prestatie is gerealiseerd.	

Wat heeft het gekost? (3^e W vraag)

Wat heeft het gekost?					
	rekening 2011	begroting 2012 primair	begroting 2012 na wijz.	rekening 2012	verschil
Lasten	13.378	12.912	12.816	13.221	-405
Baten	6.232	5.783	6.315	6.706	-391
Mutaties reserves	-682	-105	-105	-104	-1
Saldo programma 7	6.464	7.024	6.396	6.411	-15

Overzicht lasten en baten x € 1.000

TOELICHTING AFWIJKING:

Het saldo na bestemming van programma 7 bedraagt € 15.000 nadelig. Dit saldo wordt verklaard in het onderdeel Analyse in het deel jaarrekening van dit boekwerk.

Programma 8 Volksgezondheid en milieu

Hoofdkenmerken

Het programma omvat de gemeentelijke activiteiten op het gebied van gezondheidszorg, milieu, afvalverwijdering en -verwerking, water, riolering en waterzuivering en de begraafplaatsen.

Wat wilden we bereiken?	Wat zouden we daarvoor doen?
<p>Gezondheid Er is sprake van een samenhangende uitvoering van preventief gezondheidsbeleid met andere beleidsterreinen zoals jeugdbeleid, ouderenbeleid, Wmo, sport en bewegen. Een groter deel van de kinderen en jeugdigen voldoet aan de normen gezond bewegen en eten, dan in de laatste 4 jaarlijkse monitor van de GGD.</p>	<p>Aansluitend op de landelijke beleidsnota is er een lokale nota preventief gezondheidsbeleid vastgesteld. Deze nota bevat de beleidsdoelstellingen en een uitvoeringsprogramma voor de periode 2012-2016. In 2012 worden uitvoeringsprogramma's gericht op bewegen en gezond eten voortgezet.</p>
Wat hebben we bereikt?	
<p> Prestatie is gedeeltelijk gerealiseerd</p> <p>In 2012 is het beleidskader Wmo en Publieke Gezondheid opgesteld. Deze nota is in januari 2013 door de raad vastgesteld. Het uitvoeringsprogramma wordt op basis van het beleidskader per jaar verder uitgewerkt. In 2012 zijn de programma's gericht op gezond eten en bewegen volgens planning voortgezet. De GGD-monitoren worden eens per 4 jaar afgenomen. Het laatste onderzoek onder 0-12 jarigen dateert 2009 (nieuwe monitor in 2013). In Dalfsen voldoet 89% van 0-12 jarigen aan de norm gezond bewegen, meer dan 7 uur actief bewegen per week. (Ter referentie: het regiopercentage is 81%). Voor 12-24 jarigen dateert de laatste monitor uit 2011. Van 12-18 jarigen voldoet 12% aan de norm van 60 minuten per dag (in 2008 was dit 8%). Dit komt overeen met het landelijk gemiddelde. (overigens is 80% van de jongeren lid van een sportvereniging en gaat meer dan 90% lopend of met de fiets naar school)</p>	

Wat wilden we bereiken?	Wat zouden we daarvoor doen?
<p>Jeugdzorg Na decentralisatie en transformatie is er een vraaggestuurd, efficiënt, betaalbaar en effectief werkende jeugdzorg. De signalering van zorgen/problemen is zodanig georganiseerd dat in een vroeg stadium ondersteuning plaats kan vinden.</p>	<p>Er is een uitvoeringsplan voor de decentralisatie van de jeugdzorg. Dit is tot stand gekomen in samenwerking met provincie en regiogemeenten. Het plan van aanpak bevat een tijdpad voor overdracht van taken en verantwoordelijkheden naar de gemeente.</p>
Wat hebben we bereikt?	
<p> Prestatie is gedeeltelijk gerealiseerd</p> <p>In november 2012 is het regionaal projectplan voor de transitie jeugdzorg door de samenwerkende gemeenten vastgesteld. Dit plan is de gemeenteraad vastgesteld in januari 2013. Onderdeel hiervan is een globaal tijdpad voor realisatie van diverse onderdelen in de regionale projectstructuur. Het tijdpad voor overdracht van taken en verantwoordelijkheden wordt in 2013 verder concreet gemaakt.</p>	

Wat wilden we bereiken?	Wat zouden we daarvoor doen?
<p>Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) Het CJG is ingericht als frontoffice voor jeugdzorg en heeft – zowel als loket als via internet - een plaats als eerste aanspreekpunt/vraagbaak. Ouders en jeugdigen en professionals weten het CJG te vinden bij vragen over opgroeien en opvoeden.</p>	<p>Het CJG is bereikbaar op 3 locaties en via internet. 90% van de ouders en professionals is bekend met het CJG. Hiervoor is een communicatieplan opgesteld. Het CJG is voorbereid op inpassing van jeugdzorgtaken. Ook na invoering van passend onderwijs sluiten de zorgstructuur van het onderwijs en het CJG goed op elkaar aan.</p>
Wat hebben we bereikt?	
<p> Prestatie is gedeeltelijk gerealiseerd</p> <p>Het CJG was in 2012 op 3 locaties en via internet bereikbaar. Het communicatieplan is gedeeltelijk uitgevoerd. De voorbereidingen op transitie jeugdzorg en op zorgstructuur passend onderwijs vinden plaats en worden in 2013 voortgezet.</p>	

Wat wilden we bereiken?	Wat zouden we daarvoor doen?
<p>Water Het hebben van een veilig, veerkrachtig, flexibel, ecologisch gezond watersysteem, dat minimaal voldoet aan de randvoorwaarden gesteld in het Europees, nationaal, regionaal en gemeentelijk waterbeleid.</p>	<p>Uitvoeren van de maatregelen opgenomen in het gemeentelijk rioleringsplan en waterplan. Grote projecten daarbij zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het opzetten van een communicatieplan voor gebruikers en bewoners om de beleving van water te vergroten en indirect het gebruik van de riolering te verbeteren • Het toetsen van de klimaatbestendigheid door het in beeld brengen van waterstromen over het oppervlak bij een extreme bui • Het toetsen van de theoretische modelbenadering van de riolering aan praktijkmetingen om op basis van de uitkomsten optimalisaties te kunnen uitvoeren
Wat hebben we bereikt?	
<p> Prestatie is gedeeltelijk gerealiseerd</p> <p>Nagenoeg alle voorgenomen en benodigde maatregelen uit het gemeentelijk rioleringsplan en waterplan zijn uitgevoerd en afgerond. Voor het communicatieplan wordt aansluiting gezocht bij de werkgroep communicatie van het gezamenlijk afvalwaterbeheer west Overijssel (GAWO). De studie klimaatbestendigheid – Waterlandschap wordt momenteel uitgewerkt.</p>	

Wat wilden we bereiken?	Wat zouden we daarvoor doen?
<p>Integrale handhaving De uitvoeringstaken efficiënter organiseren, waardoor ruimte ontstaat voor differentiatie in controles (meer diversiteit in bedrijfstakken) en het houden van meer (bedrijfs)controles.</p>	<p>Uitvoering geven aan een integraal toezicht- en handhavingsbeleid. Op basis van een risicoanalyse is bepaald waar gecontroleerd moet worden en waar dat minder noodzakelijk is. Doordat nu zichtbaar wordt bij</p>

	<p>welke bedrijfstakken het naleefgedrag van regels groot is, kunnen de controles gericht worden op de branches waar minder frequent controles worden uitgevoerd.</p> <p>Tevens wordt onderzocht of de afdeling Milieu & Bouwen en de brandweer meer integraal toezicht kunnen houden. Door voor elkaar controles uit te voeren kan met dezelfde arbeidsinzet een groter aantal bouw- en bedrijfslocaties worden gecontroleerd. In de loop van 2012 zullen deze aantallen geconcretiseerd worden.</p>
<p>Wat hebben we bereikt?</p>	
<p> Prestatie is gedeeltelijk gerealiseerd</p> <p>Na de vaststelling van het nieuwe LEAN-proces Integrale Handhaving eind 2011 is de projectgroep in 2012 aan de slag gegaan met de implementatie en is een aantal successen geboekt. Het grootste succes is wel dat het houden van toezicht aanzienlijk makkelijker is geworden door de aanschaf van digitale middelen zoals smartphones en tablets. Daarnaast is de integrale benadering van vraagstukken verbeterd, doordat de toezichthouders elkaar beter weten te vinden. Monitoring van gegevens is een onderbelicht punt geweest. Dit met name vanwege de voorbereidingen op de RUD per 1 januari 2013. Veel tijd is gestoken in het actualiseren van onze bedrijfsbestanden in het wegwerken van achterstanden. De verwachting is dat vanaf 2013 meer gestuurd kan worden op o.a. aantallen controles.</p>	

<p>Wat wilden we bereiken?</p>	<p>Wat zouden we daarvoor doen?</p>
<p><i>Samenwerking vergunningverlening en handhaving DSZ</i></p> <p>Het organiseren van een DSZ-netwerkorganisatie (Dalfsen, Staphorst, Zwartewaterland) voor vergunningverlening, toezicht en handhaving op het gebied van milieu, bouw en ruimtelijke ordening. Daardoor zijn de drie gemeenten afzonderlijk minder kwetsbaar en blijft de lokale kracht bewaard. Kernwoorden daarbij zijn robuustheid, investering in kwaliteit, verkleining van de kwetsbaarheid van het ambtelijk apparaat en efficiënter werken. Dit traject moet overigens gezien worden in het licht van de ontwikkeling van de netwerkRUD.</p>	<p>De DSZ-gemeenten werken met software van Decos en SquitXO. Efficiencyvoordelen kunnen worden gehaald door de werkprocessen zoveel mogelijk op elkaar af te stemmen en het applicatiebeheer te spreiden. Ook zal bekeken worden of de beleidstaken efficiënter kunnen worden georganiseerd, zoals het opstellen van één format voor het Omgevingsprogramma.</p>
<p>Wat hebben we bereikt?</p>	
<p> Prestatie is gedeeltelijk gerealiseerd</p> <p>Werkprocessen en applicatiebeheer zijn in 2012 nog niet op elkaar afgestemd. Oorzaak hiervoor ligt in de RUD-vorming. Er is veel tijd besteed aan het voor de RUD inzichtelijk maken van werkvoorraad en beschikbare middelen (personeel, budget). Bij het inzichtelijk maken is door Dalfsen, Staphorst, Zwartewaterland, en later ook Steenwijkerland, wel onderzocht waar binnen de RUD weer samengewerkt en uitgewisseld kan worden. Dit zal in 2013 nog zeker zijn doorloop hebben.</p>	

De bedoeling was dat Dalfsen beleidsmatig voor het Handhavingsuitvoeringsprogramma 2013 (voorheen Omgevingsprogramma) samen met Staphorst en Zwartewaterland het voortouw zou nemen om voor IJsselland een gezamenlijk format op te stellen. Dit is echter door de ontwikkelingen ingehaald, omdat er door de RUD-directie in samenwerking met de provincie een stramien is ontwikkeld voor het Programma 2013.

Wat heeft het gekost? (3^e W vraag)

Wat heeft het gekost?					
	rekening 2011	begroting 2012 primair	begroting 2012 na wijz.	rekening 2012	verschil
Lasten	9.211	5.302	4.380	4.540	-160
Baten	4.263	4.120	3.832	3.951	-119
Mutaties reserves	-3.980	-200	701	689	12
Saldo programma 8	968	982	1.249	1.278	-29

Overzicht lasten en baten x € 1.000

TOELICHTING AFWIJKING:

Het saldo na bestemming van programma 8 bedraagt € 29.000 nadelig. Dit saldo wordt verklaard in het onderdeel Analyse in het deel jaarrekening van dit boekwerk.

Programma 9 Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

Hoofdkenmerken

De gemeente moet beschikken over een actueel ruimtelijk- volkshuisvesting- en omgevingsbeleid, waarmee wordt ingespeeld op wettelijke kaders en maatschappelijke ontwikkelingen. Ruimtelijke kwaliteit en duurzaamheid zijn daarbij belangrijke uitgangspunten. Ook betrekken en stimuleren wij maatschappelijke partners bij het vormgeven van ons beleid.

Wat wilden we bereiken?	Wat zouden we daarvoor doen?	
<p>Ruimtelijk beleid Evenwichtig en actueel ruimtelijk beleid op het gebied van wonen, werken, recreatie, verkeer, landgoederen en milieu.</p>	<p>Ruimtelijk beleid</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vaststelling structuurvisie buitengebied - Met deze integrale ruimtelijke visies komt de plattelandsvisie te vervallen. - Vaststelling bestemmingsplan buitengebied. - Vaststellen ruimtelijke plannen (gemiddeld 20 per jaar; deze worden van geval tot geval via de agendacommissie toegevoegd aan de raadsplanning). Via de kwartaalrapportages wordt de raad op de hoogte gehouden van de gang van zaken - Zowel via ruimtelijke planvorming als via de WMO wordt aandacht besteed aan het inrichten van woongebieden 	<p style="text-align: center;"> ☒ ☒ ☐ ☒ ☒ </p>
Wat hebben we bereikt?		
<p>☒ Prestaties zijn gerealiseerd.</p> <p>☐ Prestaties zijn gedeeltelijk gerealiseerd</p> <p><u>Prestatie vaststelling bestemmingsplan buitengebied</u> Het proces te komen tot een nieuw bestemmingsplan voor het buitengebied loopt nog. Dit is eerder al aangegeven. De vaststelling is gepland in juni 2013.</p> <p><u>Prestatie planvorming/ wmo:</u> dit wordt bij het maken van ruimtelijke plannen voor nieuwe woongebieden betrokken/vast aandachtspunt bij planontwikkeling.</p>		

Wat wilden we bereiken?	Wat zouden we daarvoor doen?
Bouwlocaties Voldoende en goed ingerichte bouwlocaties. Primair wordt een actieve grondpolitiek toegepast. Van belang hierbij is een evenwichtige grondexploitatie en het jaarlijks door het college vast te stellen woningbouwprogramma.	Vaststellen geactualiseerde grondexploitaties en beschikbaar stellen kredieten bouwrijp maken.
Wat hebben we bereikt?	
☒ Prestatie is gerealiseerd.	

Wat wilden we bereiken?	Wat zouden we daarvoor doen?	
Woningbouw Bouw van woningen waarbij ook aandacht wordt besteed aan specifieke doelgroepen: starters, ouderen, mensen met een beperking en minder-draagkrachtigen. Via realisatie van woonservicegebieden en nul-treden-woningen wordt ook bevorderd dat burgers zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen.	Beschikbaar stellen aanvullend krediet voor het verstrekken van startersleningen. Zowel via ruimtelijke planvorming als via de WMO wordt aandacht besteed aan het bouwen van woningen voor specifieke doelgroepen.	☒ ☒
Wat hebben we bereikt?		
☒ Prestaties zijn gerealiseerd.		

Wat heeft het gekost? (3^e W vraag)

Wat heeft het gekost?					
	rekening 2011	begroting 2012 primair	begroting 2012 na wijz.	rekening 2012	verschil
Lasten	7.195	3.604	3.071	5.151	-2.080
Baten	2.922	2.179	3.162	1.872	1.290
Mutaties reserves	-3.079	932	932	-1747	2.679
Saldo programma 9	1.194	2.357	841	1.532	-691

Overzicht lasten en baten x € 1.000

TOELICHTING AFWIJKING:

Het saldo na bestemming van programma 9 bedraagt € 691.000 nadelig. Dit saldo wordt verklaard in het onderdeel Analyse in het deel jaarrekening van dit boekwerk.

PARAGRAFEN

Paragraaf Bedrijfsvoering

Algemeen

De bedrijfsvoering moet op een eigentijdse wijze dienstbaar zijn aan de in de programma's opgenomen doelen en prestaties. Het welslagen van de programma's is in belangrijke mate afhankelijk van de kwaliteit van de bedrijfsvoering.

Bedrijfsvoering kan worden samengevat als het geheel van de werkzaamheden, middelen en structuren op het gebied van personeel en organisatie, informatievoorziening en automatisering, financiën, facilitaire zaken, communicatie en juridische zaken. Door een grotere aandacht voor de transparantie van het gemeentelijk handelen en hogere eisen die gesteld worden aan de producten en diensten van de gemeente, wordt de kwaliteit van de bedrijfsvoering ook een factor voor het imago van de gemeente.

Personeelsbeleid

Na een daling van het ziekteverzuim sinds 2005 was er in 2011 een forse stijging waarneembaar. Het ziekteverzuim in 2010 was 2,65% (en daarmee het laagste ziekteverzuimpercentage binnen onze gemeentegrootte (bron: A en O fonds), en in 2011 4,42%. Gelukkig kunnen we nu constateren dat in 2012 het ziekteverzuim een daling laat zien van 0,68% (2011: 4,42% en 2012 3,74%). Vorig jaar melden wij dat de stijging van het ziekteverzuim de aandacht had van directie en college met de hoop in 2012 weer een verlaging van het ziekteverzuim te kunnen noteren. Wij hebben daar een aantal maatregelen voor genomen, waaronder het aanbieden aan medewerkers van een CIEP-training (zie ook de paragraaf over lean werken). Deze training was gericht op het efficiënter en effectiever werken (o.a. timemanagement). Er is in totaal door zo'n 70 medewerkers gebruik van gemaakt en de beoordeling is vrijwel zonder uitzondering zeer positief. Door velen wordt een vermindering van het gevoel van werkdruk en meer grip op de eigen agenda ervaren. Gelet op deze resultaten overweegt de directie nog om hieraan voor andere medewerkers een vervolg te geven. Daarnaast is ziekteverzuim een vast punt op de agenda's van de voortgangs- en beoordelingsgesprekken.

In 2012 zijn de voorbereidingen getroffen voor de overstap, met ingang van 1 januari 2013, naar een nieuw functiewaarderingssysteem HR21 (Human Resources in de 21ste eeuw). Dit is een sectoraal functiewaarderingssysteem dat onder andere wordt gekenmerkt door minder functiegroepen en door meer flexibiliteit. Een andere voordeel van dit systeem is dat het geheel in eigen huis kan worden onderhouden, waardoor we niet meer afhankelijk zijn van externe inhuur voor het waarderen van functies.

De totale bezuinigingen op het personeel loopt op van € 100.000 in 2011 tot € 700.000 in 2014. De bezuinigingen op personeel in de jaren 2011 en 2012 zijn ruimschoots gehaald. De reeds gerealiseerde bezuinigingen in 2011 bedragen € 155.000 en die voor 2012 bedragen € 274.000. De functies die niet, of slechts gedeeltelijk weer, worden ingevuld betreffen: ondersteuning directie; juridische kwaliteitszorg; communicatie en voorlichting; personeel en organisatie; onderhoud en beheer; en diverse functies bij milieu en bouwen. Op grond van deze aanpak verwachten wij de taakstelling voor 2013 en 2014 ook helemaal te gaan halen, waarbij moet worden aangetekend dat de gevolgen ervan duidelijk voelbaar zijn in de organisatie.

Dalfsen is al sinds 2001 een door de Ecabo erkend leerbedrijf. In 2012 hebben wij 23 leerlingen en studenten in onze organisatie stage gelopen. Daarnaast heeft onze organisatie een (betaalde) werkplek geboden voor een trainee (via de Talentenregio). De ervaringen met stagiaires en trainees zijn door de bank genomen goed tot zeer goed. De instroom van jongeren geeft nieuwe impulsen in de organisatie en hoewel de begeleiding tijd vraagt, is de 'opbrengst' per saldo positief.

In 2012 is € 206.804 uitgegeven aan opleidingen van personeel. Naast individuele opleidingen en actualiteitencursussen, hebben ook collectieve cursussen/trainingen plaatsgevonden, zoals diverse teamtrainingen en een organisatiebrede klantgerichtheidstraining.

Het verloop onder het personeel is zeer beperkt. Dat is ook het landelijke beeld. Een aantal vacatures en tijdelijke klussen hebben we kunnen invullen via de Talentenregio. Dit heeft tevens geleid tot een vermindering van externe inhuur. Daarnaast hebben wij ons aangesloten bij Gemeentemarktplaats. Via deze weg organiseren we in feiten de concurrentie van aanbieders op de markt, met een aanzienlijke daling van tarieven van externen als gevolg.

In 2012 is meer dan in voorgaande jaren sprake geweest van interne mobiliteit. Door de directie is nadrukkelijk gestuurd op interne invulling van vacatures en op tijdelijke verplaatsing van capaciteit van afdelingen met een afnemende vraag (zoals bij bouwvergunningen) naar afdeling met vacatures en/of piekdrukke.

De wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens (WOPT) schrijft voor dat topinkomens gepubliceerd moeten worden. Het normbedrag is voor 2012 vastgesteld op € 193.000. Bij de gemeente Dalfsen zijn er over het jaar 2012 geen overschrijdingen van dit normbedrag.

Samenwerking

De leidraad voor samenwerking in 2012 was de notitie 'Sterker Dichtbij' die de gemeenteraad eind 2011 aangenomen heeft, aangevuld met een motie. De keuze in die notitie is duidelijk: Dalfsen blijft een zelfstandige gemeente, maar zal moeten samenwerken met andere organisaties om toekomstbestendig te zijn.

In 2012 is de bestaande samenwerking in DSZ-verband (Dalfsen-Staphorst-Zwartewaterland) op een praktische manier voortgezet. Nieuwe tastbare resultaten van die samenwerking zijn beperkt. Daarentegen zijn er wel haalbaarheidsstudies verricht naar verschillende samenwerkingsthema's (inkoop, belastingen & geo-informatie, facilitaire zaken, HRM, KCC), waarbij enkele thema's aangemerkt zijn als kansrijk. Eind 2012 is door de stuurgroep besloten om de energie enkel te focussen op die kansrijke thema's. Dit zijn: het gezamenlijk optrekken in de vorming van een KlantContactCentrum (KCC), samenwerking op het gebied van HRM met zoekrichting Zwolle, procesafstemming op het thema Belastingen (om kwetsbaarheid te verminderen, bijvoorbeeld door elkaars personeel te gebruiken), gezamenlijke inkoop (vanaf 1 januari 2013) en informatievoorziening (basisregistraties zoals BAG etc).

Tevens is gestart met het verkennen van de mogelijkheden voor de aansluiting bij het Shared Service Centre Zwolle/Kampen/Provincie Overijssel voor een deel van de bedrijfsvoering, namelijk ICT, Inkoop en Personeels- en salarisadministratie (PSA).

Veiligheidsregio

In het kader van de nieuw te vormen Veiligheidsregio IJsselland, moeten er maatregelen worden getroffen ter waarborging van de rechtspositie van de bij de vorming van de Veiligheidsregio betrokken medewerkers. Hiervoor is een 'Sociaal Plan vorming Veiligheidsregio IJsselland' opgesteld. In dit sociaal plan zijn de voorwaarden opgenomen waaronder het personeel in dienst kan treden bij de nieuwe te vormen Veiligheidsregio. Bij een ongewijzigd takenpakket, standplaats en betrekkingomvang mag een medewerker geen financieel nadeel ondervinden als gevolg van de overgang naar de nieuwe organisatie en het bijbehorende nieuwe arbeidsvoorwaardenpakket.

De ambtelijke organisatie

Kwaliteitszorg

Onze organisatie wil graag een efficiënte, planmatige organisatie zijn, die in control is. Hierbij staat kwaliteit voorop. Om deze kwaliteit zichtbaar te maken gebruiken wij het Overheidsontwikkelmodel (OO-model). Het OO-model biedt de mogelijkheid om op een samenhangende, evenwichtige en gestructureerde manier te werken aan de verbetering van de organisatie. Het model wordt gebruikt als kapstok voor de organisatieontwikkeling en zo tevens als een hulpmiddel om een betere dienstverlening te realiseren. Vanwege de vele ontwikkelingen die in 2012 op de organisatie zijn afgekomen, heeft de directie afgezien van een meting/audit van het ontwikkelingsniveau volgens het OO-model. Dit is inmiddels voor maart en juni 2013 geagendeerd.

Visie op de organisatie

In 2012 is het directieteam in overleg met het college begonnen aan een heroriëntatie op de organisatie. Veel ontwikkelingen intern en extern vragen om een bezinning op de koers van de organisatie naar de toekomst. Daarbij valt te denken aan de veranderende informatiefuncties (zoals basisregistraties), het optuigen van een Klant Contact Centrum, nieuwe taken (decentralisaties), samenwerking in de regio, de personele bezuinigingen, etc. Daarnaast spelen ook nieuwe inzichten in de wijze van inrichting en aansturing van ambtelijke organisaties een rol.

Voorbeeld: programma- en projectsturing. De heroriëntatie krijgt in 2013 een vervolg. En hoewel de bedrijfsvoering vooral een verantwoordelijkheid is van college en directie, zullen wij uw raad informeren over de voortgang en te maken keuzes.

Programma dienstverlening

In september 2011 is besloten de gemeentelijke dienstverlening verder te professionaliseren en toekomstbestendig te maken. Om dit gestructureerd en integraal aan te pakken, is voor de looptijd van twee jaar het programma dienstverlening ingevoerd.

Het handhaven van de huidige waardering van onze dienstverlening is de uitdaging voor de komende jaren. De samenleving verandert en de verwachtingen van burgers en bedrijven over publieke dienstverlening zijn hoog. Daarnaast worden van rijkswege eisen gesteld aan de dienstverlening, onder andere op het gebied van basisregistraties, maar ook aan de informatievoorziening richting burgers en bedrijven. Doelstelling is dat gemeenten in 2015 de toegangspoort worden tot bijna alle overheidsinformatie. Dit vraagt van de organisatie een andere manier van werken en een herstructurering van de informatiestromen.

Programma dienstverlening telt zeven projecten, die in samenhang worden opgepakt:

- 1) Burgerparticipatie
- 2) Klantcontactcentrum
- 3) Wijkteams
- 4) Bedrijvenloket
- 5) Klantgerichtheid
- 6) Informatievoorziening
- 7) Procesoptimalisatie (LEAN werken)

In het eerste kwartaal van 2012 is de notitie 'Dienstverlening, de burger wil service zien!' door het college vastgesteld. Het college heeft vervolgens in een commissievergadering een toelichting gegeven op de waarde en de noodzaak van het programma.

In december 2012 is een voortgangsrapportage aangeboden aan het college en de gemeenteraad. Hieronder een greep uit de acties, die zijn opgepakt:

- De checklist Burgerparticipatie is verankerd in de beleidscyclus, zodat tijdig en beargumenteerd wordt afgewogen of beleidsontwikkeling of een project wel of niet met burgerparticipatie tot stand komt.
- Er is opdracht verleend voor het opzetten van een digitaal burgerpanel. De uitnodigingsbrieven voor deelname aan het burgerpanel zijn aan de inwoners verstuurd. In april 2013 wordt het burgerpanel voor een eerste onderzoek ingezet.

- Om omgevingsbewustzijn in de organisatie te vergroten, volgen beleidsmedewerkers en projectleiders in 2013 de training Persoonlijke Communicatiekracht (met aandacht voor stakeholdersanalyse). Dit opleidingstraject heeft de voorkeur gekregen boven de uitvoering van een algemene stakeholdersanalyse.
- De startnotitie KCC is in het directieteam en het managementteam behandeld.
- Er zijn uitgangspunten voor de DSZ-samenwerking op het gebied van KCC geformuleerd.
- In 2012 zijn de eisen/mogelijkheden van een kenniscontactstelsel KCS geïnventariseerd. Ook is een aantal gemeenten bezocht, die een operationeel KCC met kenniscontactstelsel hebben. Begin 2013 is opdracht gegeven voor het bouwen van een kenniscontactstelsel KCC. Het stelsel komt voor de zomer in een test-omgeving beschikbaar. September 2013 wordt het kenniscontactstelsel in gebruik genomen.
- Er zijn in Dalfsen inmiddels drie LEANe werkprocessen: Integrale Handhaving, Evenementenvergunning en Omgevingsvergunning. Het werkproces Ruimtelijke Ontwikkeling wordt in het eerste kwartaal van 2013 via de LEAN-filosofie onder de loep genomen. De focus ligt op het verkorten van de doorlooptijden, het verminderen van de werkdruk en het efficiënter werken.
- Er zijn vernieuwde Servicenormen voor telefoon/balie, post, website en e-mail vastgesteld.
- In 2012 hebben nagenoeg alle medewerkers een klantgerichtheidstraining gevolgd.
- Extern onderzoek toont aan dat de capaciteit en techniek van de telefooncentrale aansluit bij de (toekomstige) behoefte van de organisatie.
- Er is een externe 0-meting uitgevoerd naar telefonische bereikbaarheid. Op afdelingsniveau zijn maatregelen genomen om de telefonische bereikbaarheid te vergroten. De 1-meting in 2013 zal uitwijzen of de maatregelen effect resulteren.
- De basis voor de BAG (Basisregistraties Adressen en Gebouwen) functioneert.
- Aanpassingen aan het gemeentelijk WOZ-systeem lopen volgens planning, aansluiting op landelijke voorziening volgt in 2013.
- In 2012 zijn aanpassingen aan het documentatiesysteem doorgevoerd, waarna op 1 januari 2013 zaakgericht werken geïntroduceerd is.
- Elektronische dienstverlening: formulieren wijziging GBA worden rechtstreeks verwerkt in het documentatiesysteem
- In 2012 zijn bijna 1300 digitale aanvragen ingediend. De formulieren melding woon-of leefomgeving, hondenbelasting, doorgeven verhuizing en zwembad abonnement worden het vaakst gebruikt.

In de eerder genoemde audit organisatieontwikkeling zullen de maatregelen vanuit de projecten van programma Dienstverlening ook betrokken worden. De uitkomsten van de audit worden betrokken bij de evaluatie van het programma Dienstverlening. In oktober 2013 wordt programma Dienstverlening in een commissievergadering geëvalueerd.

Juridische kwaliteitszorg

In 2012 zijn de laatste actiepunten uit de startnotitie Juridische Kwaliteitszorg verder uitgewerkt. Het Juridisch Netwerk, een organisatiebreed juridisch vakberaad, heeft meer vaste vorm en inhoud gekregen. Vanuit dit netwerk zijn voor de medewerkers (in company) cursussen georganiseerd over de Wet openbaarheid van bestuur en de Wet nadeelcompensatie en schadevergoeding bij onrechtmatige besluiten.

Er is een viertal Legal audits gehouden, waarvan de aanbevelingen door de vakafdelingen verder zullen worden uitgewerkt. Hiermee wordt een beeld verkregen van de (juridische) kwaliteit van een bepaald product of werkproces.

Hiernaast is een begin gemaakt met het meer structureel toepassen van pre-mediation bij ingekomen bezwaarschriften, indien alle betrokkenen hiermee instemmen. Dit betekent dat er met alle betrokkenen gesprekken plaatsvinden met als doel om een voor iedereen acceptabele oplossing te bereiken. Deze gesprekken worden intern vormgegeven, zonder dat hierbij een externe mediator wordt betrokken. Begin 2013 zal een aantal medewerkers een training mediationvaardigheden gaan volgen.

Ook is er vervolg gegeven aan het periodieke overleg tussen de juridische kwaliteitsmedewerkers van de omliggende gemeenten. Naast de 'DOORSZ-gemeenten' zijn inmiddels ook enkele andere

gemeenten bij dit overleg aangeschoven. Dit intergemeentelijk overleg wordt door de betrokkenen als zeer nuttig ervaren.

Vanaf 1 oktober 2009 is de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen in werking is getreden. In 2012 zijn door de gemeente Dalfsen op grond van deze wet geen dwangsommen verbeurd.

Inkoopbeleid

In 2012 hadden we als samenwerkende DSZ gemeenten gezamenlijk de beschikking over één inkoopcoördinator. Deze coördinator had als taak om inkopen als proces verder en steviger in te bedden in de organisatie. De externe inhuur daarvan is voor Zwartewaterland en Staphorst m.i.v. 31 december 2012 beëindigd.

Met de stuurgroep DSZ was afgesproken dat er voor 2013 een andere weg zou worden ingeslagen om inkoop en met name de inkoopfunctie steviger in te bedden in de organisatiestructuur. Daarvoor is in het laatste kwartaal van 2012 een businesscase geschreven en vervolgens heeft daarop een nadere uitwerking plaatsgevonden die in 2013 verder zal worden geïmplementeerd. In 2012 zijn gezamenlijk veel inkoop trajecten opgepakt. Soms ook met meerdere gemeenten buiten DSZ. Voordelen die behaald zijn in 2012 zijn niet louter en alleen van financiële aard geweest, maar hadden ook betrekking op een betere kwaliteit van het te doorlopen proces wat o.a. heeft geleid tot meer transparantie. (Wat hebben we gedaan, waarom en hoe hebben we dat gedaan en wanneer).

Automatisering

In 2012 heeft de gemeenteraad via het programma Dienstverlening de middelen beschikbaar gesteld om uitvoering te geven aan het BedrijfsInformatieplan 2.0. Het verder optimaliseren van de informatievoorziening blijft een hoge prioriteit houden om ook in de toekomst een goede dienstverlening te kunnen borgen en de bedrijfsvoering op een goede en efficiënte manier te kunnen ondersteunen. Extra aandacht in dit traject heeft de digitalisering van de processen en documentaire informatievoorziening. Zo zijn in 2012 de voorbereidingen getroffen voor het digitaal zaakgericht werken en de overgang naar een volledig digitaal archief.

Op het gebied van automatisering heeft de businesscase DSZ ICT geen vervolg gekregen. De ICT samenwerking zal op de huidige, pragmatische, wijze worden voortgezet. De gemeenteraad heeft uitgesproken de samenwerking richting Zwolle te willen zoeken. De eerste verkennende gesprekken hiertoe zijn inmiddels gevoerd.

Inmiddels draaien we al weer bijna vijf jaar met de ICT-infrastructuur die bij de nieuwbouw van het gemeentehuis is aangeschaft. Het is een prima systeem gebleken, maar inmiddels gaan zich de eerste leeftijdsgebonden storingen voordoen en vindt op bepaalde onderdelen al geen onderhoud meer plaats. Dat maakt het kwetsbaar. In 2012 is begonnen met het opstellen van een nieuw automatiseringsplan waarin zowel vervangingsinvesteringen als ook investeringen in nieuwe ontwikkelingen worden meegenomen. In de eerste helft van 2013 moet het plan gereed zijn.

Vastgoedinformatiesysteem

Met de verdere inrichting van het datawarehouse en de vervanging van de viewer is er even een pas op de plaats gemaakt in verband met de ontwikkelingen in DSZ-verband en de komst van de Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT). Dit zal in 2013 ter hand worden genomen. In 2012 heeft uw raad de benodigde financiële middelen beschikbaar gesteld voor de invoering van de BGT. Het informatiemodel is eind 2012 vastgesteld en de wet is begin 2013 aangeboden aan het parlement. Het wetsvoorstel schrijft voor dat er op 1 januari 2016 een landsdekkend topografisch bestand beschikbaar moet zijn. In 2013 zal begonnen worden met de feitelijke transitie.

Paragraaf Financiering

Algemeen

De wet Financiering Decentrale Overheden (Fido) stelt regels voor het financieringsgedrag van decentrale overheden. In het kader van deze wet is in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) een paragraaf "financiering" voorgeschreven, in zowel de begroting als het jaarverslag van de gemeente.

De wet Fido definieert treasury als volgt:

Het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's. Meer concreet gaat het om financiering van het beleid tegen zo gunstig mogelijke voorwaarden, het ten allen tijde zorgen voor voldoende liquide middelen, waarbij een tijdelijk overschot tegen een zo hoog mogelijk rendement wordt belegd en het daarbij afdekken van met name rente- en kredietrisico's.

De gemeente verkeert permanent in de situatie van financieringsbehoefte. Dit houdt verband met het stelsel van baten en lasten, waarbij investeringen worden geactiveerd en de lasten in de vorm van rente en afschrijving ten laste van de exploitatie worden gebracht. Deze handelswijze leidt ertoe dat de investeringsuitgaven gedurende de periode van afschrijving gefinancierd moeten worden. Daarnaast ontstaat een financieringsbehoefte door het in de tijd achterlopen van de inkomsten bij de uitgaven. Voor de financieringsbehoefte worden leningen afgesloten, worden rekening courantkredieten en interne financieringsmiddelen in de vorm van reserves en voorzieningen gebruikt. Door het aantrekken van geld van derden ontstaat een schuldpositie. De gemeente moet de leningen aflossen en betaalt gedurende de looptijd van de lening rente. Gemeenten zijn bij deze financieringswijze gehouden aan twee normen uit de wet Fido: de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Procedures en bevoegdheden zijn uitgewerkt in het Treasurystatuut.

Treasurystatuut

Het beleid van de gemeente Dalfsen voor de treasuryfunctie is vastgelegd in het treasurystatuut (vastgesteld door de raad in mei 2010). Hiermee is uitvoering gegeven aan artikel 21 lid 2c Gemeentewet.

In het treasurystatuut worden onder meer doelstellingen, uitzettingen en garanties, financiering, kasbeheer en organisatie van de treasuryfunctie rond het liquiditeitenbeheer van de gemeente op korte en lange termijn vastgelegd. Het treasurystatuut geeft de kaders weer waarbinnen de treasuryactiviteiten dienen te worden uitgevoerd. Het werken met derivaten is in het statuut uitgesloten voor Dalfsen.

Liquiditeitenplanning

Eind 2012 zijn de verbeterpunten Planning en Control samengevat in een plan van aanpak. Het gaan werken met een liquiditeitenplanning is hier voor het 4^e kwartaal 2013 in opgenomen. Door de Wet Hof wordt het EMU saldo veel belangrijker. Kasstromen dienen meer in evenwicht te zijn. Een hulpmiddel hierbij is het werken met een liquiditeitenplanning. Om die reden is de planning naar voren gehaald en wordt dit in het 2^e kwartaal 2013 opgepakt.

Kasgeldlimiet

Gegeven de permanente financieringsbehoefte, kunnen fluctuaties in rentelasten voor de gemeente risico's met zich meebrengen. Om deze risico's zoveel mogelijk te beperken is de kasgeldlimiet ingesteld. De kasgeldlimiet stelt grenzen aan de mate waarin de financieringsbehoefte wordt gedekt met kortlopende leningen (< 1 jaar). De kasgeldlimiet is uitgedrukt in een percentage van de omvang van de begroting. Voor 2012 bedraagt dit percentage 8,5, wat bij ministeriële regeling is vastgesteld. De omvang van de begroting op 1 januari 2012 bedraagt € 57.654.000. De kasgeldlimiet bedraagt dan € 4.901.000.

Voor 2012 heeft de gemeente Dalfsen deze limiet niet overschreden.

Renterisiconorm

Om het risico van renteaanpassing en herfinanciering bij langlopende leningen (> 1 jaar) te beperken is de renterisiconorm ingesteld. Deze norm is bij ministeriële regeling bepaald en met ingang van 2009 gewijzigd. De nieuwe renterisiconorm houdt in, dat de jaarlijks verplichte aflossingen en de renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. Uit het volgende overzicht blijkt dat we ruim binnen de renterisiconorm blijven.

Langlopende geldleningen

De gemeente heeft in 2001 voor het laatst een vaste geldlening aangetrokken. De afgelopen jaren hebben zich geen mutaties voorgedaan in onze leningenportefeuille. De verwachting is dat wij voor 2013 weer een beroep moeten doen op de kapitaalmarkt. Dit wordt onder andere veroorzaakt door de nog te maken kosten in het kader van de grote projecten en symfonie aan de Vecht.

Op 31 december 2012 bedraagt de restantschuld van de langlopende geldleningen nog € 3,8 miljoen.

Variabelen renterisico(norm)		2012	
		Begroting	Rekening
1	Renteherziening	0	0
2	Aflossingen	712	712
3	Renterisico (1+2)	712	712
4	Renterisiconorm	11.531	10.025
5a=(4>3)	Ruimte onder renterisiconorm	10.819	9.313
5b=(4<3)	Overschrijding renterisiconorm		
Berekening renterisiconorm			
	Begrotingstotaal	57.654	50.127
	Bij ministeriële regeling vastgesteld %	20%	20%
4	Renterisiconorm	11.531	10.025
(bedragen x € 1.000)			

Paragraaf Grondbeleid

Algemeen

De gemeente voert een actief grondbeleid. Het aankoopbeleid is gericht op het zelf verwerven van grond voor de realisatie van bedrijventerreinen en woningbouwlocaties. Wanneer dit niet mogelijk is, worden de mogelijkheden om te komen tot publiek private samenwerkingsverbanden (PPS) niet uitgesloten. Indien PPS ook niet mogelijk is, kan een exploitatieovereenkomst met de ontwikkelaar worden gesloten. Voor verschillende gebieden in de gemeente is (op basis van de Wet voorkeursrecht gemeenten) het voorkeursrecht gevestigd. Dit betekent dat de eigenaren bij voorgenomen verkoop eerst de grond aan de gemeente moeten aanbieden. Deze voorkeursrechten eindigen in september 2013.

In 2012 is de nieuwe nota Grondbeleid door de gemeenteraad van Dalfsen vastgesteld. De Nota Kostenverhaal, is op basis van nieuwe wetgeving in 2012 bijgesteld en in 2013 door de gemeenteraad vastgesteld.

Er zijn uniforme verkoopvoorwaarden vastgesteld en notarieel vastgelegd in januari 2008 (Algemene Voorwaarden voor Verkoop van onroerende zaken door de gemeente Dalfsen 2008).

Stand van zaken

Er zijn momenteel 6 uitbreidingsgebieden voor woningbouw en 4 voor bedrijventerreinen in exploitatie. De voorbereidingen voor de uitbreiding van Dalfsen (Oosterdalfsen) zijn gestart. Ook is sprake van een aantal inbreidingslocaties. De grootste en meest beeldbepalende is de ontwikkeling van het Waterfront. De procedures en het ontwerp zijn in 2011 afgerond en is er gestart met de uitvoering. Verwacht wordt dat in 2013 de eerste woningen zullen worden verkocht.

Om de continuïteit van uitbreidingen te waarborgen worden, indien zich mogelijkheden voordoen, gronden aangekocht en zo nodig wordt gebruik gemaakt van de Wet voorkeursrecht gemeenten. Gezien de economische situatie en de al aanwezige grondvoorraad, wordt hier voorzichtig mee omgegaan.

Vanuit financieel oogpunt bezien zijn de gecalculerde uitkomsten voor de verschillende exploitatiegebieden nog steeds positief. Als er sprake zou zijn van een negatieve uitkomst, wordt er een voorziening gevormd ten laste van de algemene reserve grondbedrijf.

Jaarlijks worden de (uniforme) verkoopprijzen aangepast met het inflatiepercentage. Voor 2012 was dit percentage 2%.

Voor de verwachte resultaten en kosten wordt verwezen naar het totaaloverzicht en de toelichting daarop.

De cijfers laten zien dat de grondexploitatie er nog steeds goed voor staat. Waren de geprognosticeerde exploitatiesaldi in 2011 € 11,3 miljoen, nu komen deze uit op € 12,5 miljoen.

Maatregelen die al genomen zijn om te zorgen dat de grondexploitaties er goed voor blijven staan, maar ook een reëel beeld geven zijn:

- De bijdrage voor bovenwijkse voorzieningen van € 25 per m² voor woningbouw en van € 12,50 per m² bedrijventerreinen, verkochte grond m.i.v. 2013 af te schaffen. In de exploitatiebegrotingen wordt zo nodig een bedrag opgenomen voor kosten die bovenwijkse zijn, conform de nota kostenverhaal die in maart 2013 door de gemeenteraad is vastgesteld..
- De uitgifte termijnen van de te verkopen kavels zijn opnieuw beoordeeld en zo nodig verlengd. Ook is er rekening gehouden met meer verkoop van kavels voor sociale huur en koop.
- De verkoopprijzen voor de grote kavels in De Gerner Marke zijn verlaagd met ingang van 2013.
- De bijdrage van € 25.000 per jaar voor duurzaamheid per lopend complex m.i.v. 2013 af te schaffen (onder voorbehoud van goedkeuring door de raad).

Ontwikkelingen

Voor de exploitatiegebieden wordt een looptijd geprognosticeerd. De werkelijkheid is echter afhankelijk van de vraag naar grond. Voor de gebieden voor de woningbouw was deze er altijd voldoende. De uitgifte van eind 2012, gaf echter een ander beeld. Afgewacht moet worden hoe dit zich de komende jaren gaat ontwikkelen.

Om te bekijken hoe de grondprijzen van de gemeente Dalfsen, zich verhouden met de grondprijzen van vergelijkbare gemeenten, zal hiernaar een onderzoek worden gedaan in de loop van 2013. Hierin zal ook worden meegenomen de niet succesvolle 1^e verkoop ronde in de Nieuwe Landen II. Onderzocht wordt of dit te maken heeft met de economische crisis of dat dit ligt aan het plan, een gasloze wijk

Verwacht wordt dat de exploitatieresultaten af zullen nemen door hogere rentelasten, veroorzaakt door langere doorlooptijden van grondexploitaties. Bij de exploitatieberekeningen voor 2013 is hier al rekening mee gehouden. Bij de grondexploitatie liggen de grootste risico's bij die complexen met de hoogste boekwaarde op 31 december. De verwachte resultaten geven echter aan dat hierin nog voldoende ruimte zit.

De gemeente bezit ruim 78 ha aan overige gronden. Jaarlijks zal bekeken worden of deze gronden nog nodig zijn en zo niet dan zullen ze worden verkocht.

Verkopen

Binnen de plannen De Gerner Marke en de Nieuwe Landen is nog een aantal kavels beschikbaar. Vooral in de Gerner Marke vindt stagnatie plaats in de verkoop van de grote kavels. De verkoopprijzen zijn voor 2013 verlaagd. Hopelijk heeft dit een positief effect op de verkoop. De bedrijventerreinen Welsum en Posthoornweg West zijn vrijwel uitgegeven. In beide complexen is nog 1 kavel beschikbaar. De plannen Westerbouwlanden Noord, De Koele, Muldersveld II en Parallelweg bieden nog voldoende ruimte.

Het bedrijventerrein De Grift III is in 2012 in exploitatie genomen evenals De Nieuwe Landen II. De eerste uitgifte voor dit complex is niet succesvol verlopen. Slechts voor een klein aantal kavels is belangstelling. Via onder andere extra voorlichting wordt hier aandacht aan besteed. In de raad van maart 2013 is door het college van B&W uitvoerig antwoord gegeven op vragen vanuit de gemeenteraad over dit onderwerp.

Afwaarderingen/ winstnemingen

Conform de richtlijnen van het BBV, moeten jaarlijks de niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG) beoordeeld worden. Voor deze gronden moet een reëel en stellig voornemen bestaan dat deze in de nabije toekomst zullen worden bebouwd. Deze beoordeling heeft er toe geleid, dat de gronden die liggen ten noorden van de Gerner Es, overgeboekt zijn van Oosterdalfsen naar Oosterdalfsen II en afgewaardeerd naar € 4 per m². Dit levert een verlaging van de boekwaarde op van € 0,7 miljoen. Ook bij Oosterbouwlanden is hier naar gekeken wat tot gevolg heeft dat ruim 12 ha, overgeboekt is naar het nieuwe complex Paltheweg tegen € 4 per m². Dit geeft een afwaardering van € 1,6 miljoen. Hier tegenover staan ook enkele winstnemingen. De Gerner Marke een winstneming van € 0,5 miljoen en het bedrijventerrein Welsum € 0,1 miljoen. Per saldo geeft dit alles een verlies van € 1,7 miljoen, wat ten laste van de algemene reserve grondbedrijf is gebracht.

Bij het opmaken en controle van de jaarrekening 2012 zijn er nog een tweetal extra afwaarderingen geweest, te weten plan Stappenbelt met € 0,65 miljoen en locatie de Vechtstraat met € 0,4 miljoen. Gelet op het forse batige saldo en het behouden van een sterk weerstandsvermogen, is er voor gekozen deze kosten ten laste van de reguliere exploitatie te laten komen.

Algemene reserve grondbedrijf

De grondexploitatie brengt verscheidene risico's met zich mee. Om deze risico's af te dekken, wordt er een buffer gevormd in de vorm van de algemene reserve grondbedrijf. Duidelijk zal zijn dat bovenstaande gevolgen heeft voor de stand van de reserve.

Voor de bepaling van de omvang van de Algemene reserve grondbedrijf (weerstandsvermogen) is de volgende methodiek vastgesteld:

12 ½ % van de som van:

- voor onderhanden werken: de (volgens de exploitatieprognoses) per complex verwachte maximale positieve boekwaarde.
- voor overige gronden (gronden zonder kostprijsberekening en overige percelen) de boekwaarde. Afwijkingen zijn mogelijk op basis van hogere risico's.
- voor de nog te maken kosten (onvoorwaardelijke verplichtingen): 100%
- voor de nog te maken kosten (voorwaardelijke verplichtingen): 50%

Het totaal van deze som wordt verminderd met 25% van de te verwachten exploitatieresultaten. De factor van 12½ % is gebaseerd op 2,5 jaar rente bij een rentevoet van 5%.

Op basis van de jaarcijfers 2012 bedraagt de netto benodigde stand per 31-12-2012 € 1.988.190 De werkelijke stand was € 1.288.631. Om de reserve grondexploitatie weer op het gewenste niveau te krijgen wordt het verschil van bijna € 0,7 miljoen onttrokken uit het vrij besteedbare deel van de reserve bovenwijkse voorzieningen.

Reserve bovenwijkse voorzieningen

De Reserve bovenwijkse voorzieningen, gevoed tot en met het jaar 2012 door storting van € 25, respectievelijk € 12,50 per m² verkochte grond voor woningbouw respectievelijk bedrijventerrein, heeft per 1 januari 2013 een saldo van € 7,4 miljoen. Hierop rusten claims van in totaal bijna € 4,1 miljoen, dus vrij besteedbaar € 3,3 miljoen. Op grond van nieuwe inzichten omtrent de toepassing van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), dienen de claims en verplichtingen in dit verband voortaan als voorziening aangemerkt te worden (in plaats van een reserve).

Bij het besluit bij deze jaarrekening wordt voorgesteld de volgende 4 voorzieningen in het leven te roepen:

1. Aansluiting N348 Lemelerveld	€ 2.000.000
2. Activiteitenterrein Dalfsen	€ 180.000
3. Kroonplein Lemelerveld	€ 1.100.000
4. Aanpassing buitenterrein Trefkoele	€ 800.000

De vrije ruimte in de huidige reserve bovenwijkse voorzieningen, van € 3,3 miljoen, als volgt bestemmen:

- € 0,7 mln toevoegen aan de algemene reserve grondbedrijf
- Circa € 2,6 mln toevoegen aan de algemene reserve vrij besteedbaar

Paragraaf Lokale heffingen

Algemeen

In de gemeente Dalfsen is het beleid rond de lokale heffingen gebaseerd op de uitgangspunten die zijn opgenomen in het Raadsdocument 2010 – 2014.

In het Raadsdocument is ten aanzien van de lokale heffingen de volgende omschrijving opgenomen: “We kiezen voor een gezond financieel beleid. We zijn terughoudend met het verhogen van de OZB, maar sluiten dit gelet op de forse bezuinigingen niet uit. Verhoging van de OZB tarieven kan uitsluitend in combinatie met een bezuiniging. Als er besloten wordt tot verhoging van de OZB, dan is de rijksnorm de maximale grens. Leges en tarieven dienen zoveel mogelijk kostendekkend te zijn”. Voor zover bepaalde zaken niet in het document zijn benoemd, wordt de ingezette beleidslijn gecontinueerd.

Deze uitgangspunten zijn:

- de jaarlijkse trendmatige stijging van de tarieven dient als correctie op de inflatie en is in meerjarenperspectief voor 2012 vastgesteld op 1,00 %;
- er is een tariefsdifferentiatie tussen woningen en niet woningen bij de OZB;
- de kwijtscheldingsmogelijkheden voor de burger worden optimaal benut;
- er wordt een actief informatiebeleid nagestreefd.

Kwijtscheldingsbeleid

In de gemeente Dalfsen is het mogelijk om volledige dan wel gedeeltelijke kwijtschelding te verkrijgen voor de OZB, hondenbelasting, rioolheffing en afvalstoffenheffing. Voor de afvalstoffenheffing geldt dat kwijtschelding slechts mogelijk is voor het vastrecht en een bedrag, gebaseerd op het gemiddelde aantal ledigingen. Bij de hondenbelasting is alleen voor de belasting voor de eerste hond kwijtschelding mogelijk. Bij de beoordeling van de verzoeken om kwijtschelding hanteert de gemeente de zogenaamde 100% norm. Inwoners die twee jaar of langer zijn aangewezen op een bijstandsuitkering krijgen automatisch kwijtschelding. Op basis van melding door de gemeente verleent ook het waterschap aan deze mensen automatisch kwijtschelding.

Europese Dienstenrichtlijn

Met ingang van 1 januari 2010 is voor de gemeentelijke belastingen en rechten tevens de Europese Dienstenrichtlijn van toepassing. Concreet betekent dit voor de legesverordening dat niet meer naar de totale lasten en baten gekeken wordt maar per samenhangproduct, bijvoorbeeld bouwvergunningen. Als gevolg hiervan heeft de VNG de legesverordening aangepast en zijn deze wijzigingen overgenomen in de legesverordening van de gemeente Dalfsen.

Wet Waardering Onroerende zaken

Met ingang van 2007 dient de WOZ-waarde jaarlijks opnieuw bepaald te worden. Om dit te kunnen doen worden er procesmatig object- en marktgegevens bijgehouden en verwerkt. Met het taxatiebureau, wat ons ondersteunt bij de werkzaamheden voor het huidige tijdvak, is een overeenkomst gesloten waarbij diensten in de vorm van een soort abonnement worden afgenomen tegen een vast bedrag per object per jaar. Hierbij kan worden gedacht aan ondersteuning bij bezwaar, beroep, mutatiebijhouding, marktanalyse, modelmatige waardebeoordeling en beschikbaarheid van software. Vanaf 2012 is de mutatiebijhouding grotendeels door de gemeente zelf uitgevoerd. Daarmee verloopt het proces van hertaxatie geheel geautomatiseerd. De uitkomsten worden uiteraard met behulp van steekproeven geverifieerd op consistentie.

Het huidige contract met het taxatiebureau loopt tot en met de waardevaststelling ten behoeve van belastingjaar 2014.

Tarievenbeleid 2012

Afvalstoffenheffing

In 2009 heeft de ROVA het visiedocument "Van afvalbeheer naar grondstofbeheer; anders denken, anders doen" gepresenteerd. Dit document is bestuurlijk (college en raadsleden) en ambtelijk besproken en leidt nu tot een beleidswijziging als het gaat om de inzameling en de verwerking van afval afkomstig van huishoudens. Met de pilot "Hoonhorst zegt DAG" is getoetst of de visie in de praktijk werkt. Door de afdeling Milieu en Bouwen wordt u in de loop van 2013 geïnformeerd over de uitkomsten van deze pilot. De werkelijke opbrengst voor 2012 bedraagt € 2.114.000. Dit wijkt slechts € 4.000 af van de geraamde opbrengst van € 2.118.000.

Begraafrechten

De tarieven voor de begraafrechten zijn in 2012 verhoogd met 1%. De werkelijke opbrengst ligt met € 200.000 iets lager dan het geraamde bedrag van € 218.000.

Hondenbelasting

De opbrengst van de hondenbelasting komt ten goede aan de algemene middelen. In de periode 2008 - 2010 is de gehele gemeente gecontroleerd door middel van een huis-aan-huiscontrole. In samenhang met de daaraan gerelateerde publicaties in de plaatselijke media, heeft deze controle geleid tot per saldo "extra honden". Als vervolg op de algehele controle is in 2012 een gedeelte van de gemeente gecontroleerd. Uit deze controle is gebleken dat het aantal honden stabiel blijft.

Hondenbelasting wordt geheven per hond, voor iedere hond boven het aantal van 1 binnen hetzelfde huishouden wordt anderhalf maal het tarief in rekening gebracht. Voor 2012 is rekening gehouden met de trendmatige tariefsverhoging van 1%.

De werkelijke opbrengst van de hondenbelasting ligt nagenoeg op het geraamde bedrag van € 137.000.

Leges

Voor 2012 is een trendmatige aanpassing van 1% doorgevoerd. De verordening en tarieventabel zijn verder geactualiseerd op basis van recente wetswijzigingen en bedrijfsvoering.

Onroerende-zaakbelastingen (OZB)

Gemeenten kunnen de OZB-tarieven sinds 1 januari 2008 zelf bepalen, zonder opgelegde drempel of begrenzing. Vanaf 2009 wordt de OZB niet meer geheven als een tarief per waarde-eenheid, maar als een percentage over de totale economische waarde van het object. De wijziging beoogt aan de burger te laten zien hoe gering het aandeel OZB is in het totaal van de belastingen.

In de meerjarenbegroting 2011-2014 is rekening gehouden met een meeropbrengst voor de OZB. Dit is conform de besluitvorming bij de Voorjaarsnota 2008, waarbij is besloten uit te gaan van een verhoging met 4% in 2012. In het kader van de bezuinigingen heeft de gemeenteraad van Dalfsen bij de behandeling van de begroting voor 2011 besloten om het OZB-tarief van de woningen over de jaren 2011 t/m 2014 extra te verhogen met 6, 6, 3, 3% zodat het tarief meer in de pas gaat lopen met het rekentarief van de Algemene uitkering uit het Gemeentefonds.

Verder is voor 2012 rekening gehouden met een trendmatige verhoging van 1% en met areaaluitbreiding door nieuwbouw.

Zoals bij de najaarsnota reeds is aangegeven was ten tijde van het berekenen van de OZB-tarieven de herwaardering voor 2012 nog niet volledig afgerond. Hierdoor waren de gevolgen van de optimalisatie m.b.t. de waardering van de bedrijfspanden nog niet inzichtelijk. Nu de bezwaarschriften over 2012 afgerond zijn en de gevolgen verwerkt zijn is er sprake van een voordeel van € 34.000 voor OZB- gebruik en € 35.000 voor OZB- eigendom. Dit voordeel is verwerkt in de jaarrekening.

<i>Opbrengsten OZB 2012</i>			
	begrote opbrengst	werkelijke opbrengst	Vershil
gebruikers	€ 710.000	€ 744.000	€ 34.000
eigenaren	€ 3.665.000	€ 3.700.000	€ 35.000
	€ 4.375.000	€ 4.444.000	€ 69.000 (voordeel)

Precariobelasting

De tarieven voor de precariobelasting zijn in 2012 verhoogd met 1%. De werkelijke opbrengst ligt met € 22.000 10% boven de begrote opbrengst.

Toeristenbelasting

Voor 2012 is het tarief conform de besluitvorming in het kader van de bezuinigingen verhoogd van € 0,75 naar € 0,85 per overnachting. Bij de najaarsnota 2012 is de verwachte opbrengst toeristenbelasting naar beneden bijgesteld van € 187.000 naar € 153.000. De verwachte opbrengst is met € 146.000 toch nog lager dan bijgestelde verwachting.

Rioolheffing

Voor 2012 is het tarief, conform het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP), vastgesteld op € 125,40. De werkelijke opbrengst van de rioolheffing, zijnde € 1.276.000 komt nagenoeg overeen met de geraamde opbrengst van € 1.272.000.

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

Binnen de diverse programma's worden gelden besteed voor het onderhoud van kapitaalgoederen in de openbare ruimte. Het is van belang dat hierover een zorgvuldig beheer wordt gevoerd, want het is juist de kwaliteit van het openbaar gebied die door de inwoners vaak intensief wordt beleefd.

Het is van belang om beleidskaders vast te leggen, waarin een beoordelings- en toetsingsmethodiek voor de openbare ruimte wordt vastgelegd, waarmee de kwaliteit van de openbare ruimte meetbaar wordt gemaakt. De vaststelling hiervan is voorbehouden aan de raad en wordt door het college uitgewerkt in de diverse beheersplannen.

In deze paragraaf worden voor de kapitaalgoederen wegen, infrastructurele kunstwerken, openbare verlichting, riolering, water, openbaar groen en gebouwen achtereenvolgens aangegeven:

- a. Het beleidskader;
- b. Het beheer - kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren;
- c. Financiële consequenties.

1. Wegen, straten en pleinen

1.1 Wegen

Het beleidskader

De gemeente is verantwoordelijk voor de aanleg en het onderhoud van openbare wegen. Een achterstand in het onderhoud kan, de veiligheid van de weggebruikers in gevaar brengen, leiden tot klachten en het aansprakelijk stellen van de wegbeheerder voor schades.

Voor het onderhoudsniveau worden de normen gehanteerd voor rationeel wegbeheer volgens de CROW. Als norm voor de wegen in de gehele openbare ruimte geldt het zogenoemde beeldkwaliteitsniveau B (voldoende – functioneel) conform de vastgestelde nota wegenbeheer 2009.

De onderhoudstoestand van wegen wordt beoordeeld aan de hand van de normen voor rationeel wegbeheer van het CROW (Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek). Als norm geldt het zogenoemde kwaliteitsniveau R die kan worden vertaald naar beeldkwaliteitsniveau B. De (beeld)kwaliteit van de openbare ruimte wordt voor wegen onderverdeeld naar vier thema's: veiligheid, duurzaamheid, comfort en aanzien. Uitgangspunt is dat een minimaal percentage verharding in een onderhoudstoestand 'onvoldoende' verkeert of komt te verkeren. In 2014 wordt het beleid geactualiseerd.

Het beheer - kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren

De omvang van het gemeentelijke wegennet bedraagt ongeveer 2,46 miljoen vierkante meter verharding (430 km verharde wegen en 55 km onverharde wegen).

Om de twee jaar worden alle wegen geïnspecteerd om het onderhoudsniveau te monitoren en de te nemen maatregelen te rangschikken.

Groot onderhoud wordt planmatig vanuit het wegen beheersysteem opgepakt. Bij het opstellen en de uitvoering van het onderhoudsplan vindt vooraf vanuit een integrale benadering afstemming plaats met overige werkzaamheden en toekomstige ontwikkelingen in de openbare ruimte.

De kwaliteit van het verharde wegennet per beleidsthema ziet er als volgt uit:

Procentuele kwaliteit (goed, matig en slecht) per beleidsthema

	2002			2004			2006			2008			2010			2012		
	G	M	S	G	M	S	G	M	S	G	M	S	G	M	S	G	M	S
Duurzaamheid	94	0	6	93	1	6	91	2	7	96	1	3	96	1	3	93	3	4
Veiligheid	96	3	1	96	2	2	95	2	3	94	1	5	93	1	6	93	2	5
Comfort	96	3	1	96	2	2	96	1	3	93	2	5	92	2	6	92	3	5
Aanzien	91	2	6	96	2	5	93	2	5	93	1	6	93	1	6	91	3	6

Kwaliteitscijfers per beleidsthema

	2002	2004	2006	2008	2010	2012
Duurzaamheid	6,4	6,4	5,7	8,2	8,2	7,5
Veiligheid	9,3	8,7	8,1	7,0	6,4	6,9
Comfort	9,3	8,7	8,2	6,9	6,3	6,9
Aanzien	6,2	7,2	6,9	6,4	6,4	6,3

Kwaliteitscijfer wegen (Gebaseerd op een gewicht per beleidsthema)

	2002	2004	2006	2008	2010	2012
Kwaliteit	7,8	7,6	7,0	7,4	7,1	7,0

De totale lasten van de wegen vallen onder het product Wegen, straten en pleinen en omvatten de verharde wegen buiten de kom, binnen de kom, onverharde wegen en de fietspaden.

Totale lasten van de wegen voor bovengenoemde onderdelen

x € 1.000	Rekening 2011	Rekening 2012
Wegen, straten en pleinen	2.457	2.566

1.2 Infrastructurele kunstwerken (verkeersbruggen en duikers)

Het Beleidskader

Als norm hanteren wij hiervoor een kwaliteitsniveau die wordt vertaald naar beeldkwaliteitsniveau B. De (beeld)kwaliteit van de openbare ruimte wordt voor de kunstwerken daarbij onderverdeeld naar drie thema's: veiligheid, duurzaamheid, en aanzien. Uitgangspunt is dat een functioneel gebruik van een kunstwerk mogelijk is tegen de laagst maatschappelijke kosten. In 2014 wordt het beleid geactualiseerd.

Voor het onderhoudsniveau worden de normen gehanteerd voor een functioneel gebruik van een kunstwerk tegen de laagst maatschappelijk mogelijke kosten en het zogenoemde beeldkwaliteitsniveau B (voldoende – functioneel) volgens de CROW systematiek.

Het beheer - kwalitatieve en kwantitatieve indicatoren

Het areaal bestaat uit 28 objecten die uiteenlopende (verkeers)functie hebben.

Om de vier jaar worden alle kunstwerken geïnspecteerd om het onderhoudsniveau te monitoren en de te nemen maatregelen te bepalen. De inspectie van 2011 laat een stabiel onderhoudsniveau zien ten opzichte van de in 2007 uitgevoerde inspectie.

De kwaliteit van de verkeersbruggen en duikers per beleidsthema ziet er als volgt uit:

Procentuele kwaliteit (goed, matig en slecht) per beleidsthema

	2004			2007			2011		
	G	M	S	G	M	S	G	M	S
Duurzaamheid	56	44	0	62	35	4	64	36	0
Veiligheid	84	16	0	85	15	0	86	14	0
Aanzien	48	48	4	58	42	0	48	50	4

Kwaliteitscijfers per beleidsthema

	2004	2007	2011
Duurzaamheid	7,8	6,0	8,2
Veiligheid	9,2	9,3	9,3
Aanzien	5,2	7,9	5,3

Kwaliteitscijfer wegen (Gebaseerd op gewicht per beleidsthema)

	2004	2007	2011
Kwaliteit	7,8	7,4	8,1

Financiële consequenties:

De afgelopen jaren is er sprake van een budget waarmee invulling gegeven kan worden aan de beleidskaders.

Totale lasten van de kunstwerken vallen onder het product Wegen, straten en pleinen

x € 1.000	Rekening 2011	Rekening 2012
Wegen, straten en pleinen	18	12

1.3 Openbare verlichting

Het Beleidskader

In het Beleidsplan Openbare Verlichting 2010 – 2012 is het beleid gedefinieerd dat financieel en inhoudelijk naar de huidige normen garanties geeft voor het beleving- en veiligheidsaspect voor de openbare ruimte bij duisternis. In het beleidsplan is vastgesteld om de technische staat van de openbare verlichting te verhogen, om “oranje” licht om te bouwen naar “wit” licht en om energie te besparen. Het beleidsplan Openbare Verlichting wordt in 2013 geactualiseerd en in mei 2013 ter vaststelling aan de gemeenteraad aangeboden. In dit geactualiseerde beleidsplan wordt als nieuw onderdeel het kwaliteitsniveau van de openbare verlichting opgenomen.

Het Beheer

Het netwerk van de openbare verlichting bestaat uit masten en armaturen. De levensduur van deze onderdelen is mede bepalend voor de afschrijvingsduur van de investeringen. Voor masten wordt deze gesteld op maximaal 40 jaar, voor armaturen 20 jaar. Vervanging van met name masten vindt vervolgens plaats op basis van inspectie en uitnutting van de restlevensduur.

Het onderhoud aan de openbare verlichtingsinstallatie is verdeeld in dagelijks klachten- en herstelonderhoud en reparaties van schades en in renovaties van de installaties. Naast vervanging vindt er ook dagelijks en groot onderhoud plaats. Bij het dagelijks onderhoud worden masten, armaturen en lampen vervangen die defect zijn geraakt. Tevens vindt er groepsgewijze vervanging van lampen (groepsremplace) plaats. Voor een deel worden er lampen gebruikt die een zeer lange levensduur hebben (circa 10 jaar).

Financiële consequenties:

De uitgaven voor klachten- en herstelonderhoud en reparaties van schades worden ten laste gebracht van de exploitatie.

Totale lasten van de openbare verlichting vallen onder het product Wegen, straten en pleinen

x € 1.000	Rekening 2011	Rekening 2012
Wegen, straten en pleinen	456	328

2. Riolering

Het Beleidskader

Het onderhoud en beheer van het gemeentelijk rioleringsstelsel vindt plaats op basis van het in 2011 vastgestelde verbreed gemeentelijke rioleringsplan (vGRP). De verplichting voor het hebben van dit plan is vast gelegd in de Wet Milieubeheer (WM). Het plan geeft aan hoe wij invulling geven aan onze wettelijke zorgplichten voor het inzamelen en transporteren van afvalwater, hemelwater en grondwater. Op basis van doelstellingen geformuleerd uit het ambitieniveau. De doelen zijn:

- Het inzamelen van het geproduceerde afvalwater en overtollige hemel- en grondwater naar een geschikt lozingspunt.
- Het (afval)watersysteem en het beheer hiervan moeten doelmatig, duurzaam en robuust zijn.
- Het afvalwatersysteem moet natuurlijke systemen (o.a. oppervlaktewater en bodem) niet verstoren in hun functioneren.
- Overlast en schade moet worden voorkomen en hinder moet worden beperkt tot een acceptabel niveau.
- Het (afval)watersysteem en zijn beheer moet transparant, eerlijk en professioneel zijn
- Continuïteit van (afval)watersysteem en zijn beheer moeten worden nagestreefd.

Om te toetsen of de gestelde doelen bereikt worden gebruiken we de DoFeMaMe (Doelen, Functionele eisen, Maatstaven en Meetmethoden) systematiek.

Het beleidskader voor de riolering wordt gevormd door de gestelde doelen in het Gemeentelijke rioleringsplan 2011-2015.

Het beheer - kwalitatieve en kwantitatieve indicatoren

Jaarlijks vind reiniging en inspectie plaats van 1/10^e deel van het stelsel om het onderhoudsniveau te monitoren en de te nemen maatregelen te bepalen. Tijdens de inspectie worden afwijkingen en schades in beeld gebracht en vastgelegd volgens zogenaamde toestandsaspecten. De NEN 3398 geeft richtlijnen voor waarschuwings- en ingrijpmaatstaven. Onderstaande tabel geeft aan in welk percentage van strengen bepaalde classificaties voorkomen.

Resultaten inspecties			Classificatie Percentage				
Code	Aspect	Functionele eis	0+1	2	3	4	5
BAA	Deformatie	Stabiliteit	97,30%	1,20%	1,20%	0,10%	0,20%
BAB	Scheur	Stabiliteit	75,10%	2,40%	0,00%	14,80%	7,70%
BAC	Breuk/instorting	Stabiliteit	97,60%	0,40%	0,00%	1,70%	0,30%
BAD	Defectieve bakstenen of metselwerk	Waterdichtheid	100,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
BAE	Ontbrekende metselspecie	Waterdichtheid	99,70%	0,10%	0,20%	0,00%	0,00%
BAF	Oppervlakteschade	Stabiliteit	40,80%	39,00%	14,30%	2,40%	3,50%
BAG	Instekende inlaat	Afstroming	73,50%	0,00%	22,50%	0,00%	4,00%
BAH	Defectieve aansluiting	Waterdichtheid	73,10%	1,60%	12,10%	3,60%	9,60%
BAI	Indringend afdichtingmateriaal	Stabiliteit	84,10%	10,30%	5,00%	0,60%	0,00%
BAJ	Verplaatste verbinding	Stabiliteit	37,00%	1,10%	2,00%	0,10%	59,80%
BAK	Defectieve lining	Stabiliteit	99,60%	0,00%	0,00%	0,30%	0,10%
BAL	Defectieve reparatie	Stabiliteit	99,70%	0,10%	0,20%	0,00%	0,00%
BAM	Lasfouten	Waterdichtheid	100,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
BAN	Poreuze buis	Waterdichtheid	100,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
BBA	Wortels	Afstroming	75,10%	12,40%	8,30%	2,80%	1,40%
BBB	Aangehechte afzettingen	Afstroming	74,20%	20,70%	4,60%	0,40%	0,10%
BBC	Bezonken afzettingen	Afstroming	80,60%	13,70%	4,40%	1,30%	0,00%
BBD	Binnendringen van grond	Stabiliteit	95,40%	3,40%	0,80%	0,20%	0,20%
BBE	Andere obstakels	Afstroming	95,40%	3,00%	0,60%	0,60%	0,40%
BBF	Infiltratie	Stabiliteit	45,70%	42,50%	9,80%	1,90%	0,10%
BDD	Waterpeil	Afstroming	41,90%	43,80%	12,40%	1,40%	0,50%

Resultaten Classificaties Inspecties [geel: waarschuwingmaatstaf – oranje: ingrijpmaatstaf] bron beheerplan 2011-2016

Op basis van de gestelde doelen in het gemeentelijk rioleringsplan wordt beoordeeld of de aangetroffen maatstaven de realisatie van de doelen verhinderen. Het stelsel is in een goede staat en er is geen sprake van achterstallig onderhoud. Aan de geformuleerde doelstellingen wordt invulling gegeven.

Financiële consequenties

In het vGRP is de huidige situatie omschreven, is de ambitie met het gewenste onderhoudsniveau vastgesteld en zijn de bijbehorende maatregelen en middelen bepaald. Het totaalpakket vormt de grondslag voor het kostendekkende tarief van de rioolheffing. Er wordt voor de riolering met een egaliseringsreserve, voor het opvangen van tegenvallers, en een spaarvoorziening voor toekomstige investeringen, gewerkt. In het vGRP is deze duurzame financieringsmethode vastgesteld om accumulatie van rentelasten te voorkomen. Het saldo van de reserve is op 31 december 2012 € 100.000 en van de spaarvoorziening € 546.860.

Totale lasten van de riolering vallen onder het product Riolering en waterzuivering

x € 1.000	Rekening 2011	Rekening 2012
Riolering en waterzuivering	5.281	498

3. Water

Het Beleidskader

Het gaat hier om de watergangen met een schouwplicht. Overige watergangen vallen als functioneel onderdeel onder de wegen of binnen het openbaar groen en worden hierbinnen ook financieel gedekt.

Het beleidskader wordt (voornamelijk) gevormd door de opgelegde zogenaamde wettelijke schouwplicht en de flora en fauna wetgeving.

Het beheer - kwalitatieve en kwantitatieve indicatoren

De vertaling van de verplichtingen worden vormgegeven door het Berm en sloten beheersplan (1998) dat momenteel wordt geactualiseerd. Jaarlijks vindt onderhoud plaats aan de watergangen met een schouwplicht en wordt het schouwafval opgeruimd waarvoor een wettelijke ontvangstplicht bestaat.

Financiële consequenties

Totale lasten van de watergangen

x € 1.000	Rekening 2011	Rekening 2012
Waterkering, afwatering	62	146

4. Groen

Het Beleidskader

Het groenstructuurplan (GSP) 2001 vormt het beleidskader voor de groene openbare ruimte (142 ha). Het doel van het GSP is om de kwaliteiten van de groene openbare ruimte in de vijf kernen, te waarborgen en waar mogelijk te versterken. De toekomstvisie voor het direct aangrenzende buitengebied en de gewenste duurzame groenstructuur per kern vormen belangrijke kaders voor verdere ontwikkeling van de huidige groenstructuur. Naast de groenstructuren zijn ook de thema's bomenbeleid en beleid afstoten snippergroen behandeld. Tenslotte is in het GSP het groenbeheer aangegeven dat nodig is voor het gewenste beeldkwaliteit, dit groenbeheer is verder uitgewerkt in het groenbeheerplan 2008.

Voor de uitvoering van het GSP is er een reserve herstructurering openbaar groen. Deze reserve wordt gevoed door de verkoop van openbare groenstroken.

Het concept groenstructuurplan 2013-2017 is op 17 december 2012 vastgesteld door het college. In januari 2013 is deze ter vaststelling aangeboden aan de raad, de raad heeft het GSP aangehouden. In april 2013 komt het GSP 2013-2017 opnieuw ter vaststelling in de raadscommissie en raad.

Het beheer - kwalitatieve en kwantitatieve indicatoren

De omvang van het openbare groen is $\pm$ 142 ha. onderverdeeld in diverse groencategorieën (bomen, bosplantsoen, heesters, hagen, vaste planten, gras) In totaal zijn er ruim 17.000 bomen binnen de kom.

In het groenbeheerplan (2008) is het onderhoudsniveau van de diverse groencategorieën vastgelegd. Het overgrote deel van het openbaar groen wordt sinds 2012 op beeldkwaliteitsniveau B (kwaliteitscatalogus CROW voor openbare ruimte) onderhouden. Ten opzichte van voorgaande jaren is dit een kleine achteruitgang aangezien er met name op het bulkwerk (schoffelen) nog een A/B (kwaliteit die tussen A en B in ligt) gevraagd en gehaald werd.

Het onderhoudsniveau wordt gemonitord door drie keer in het jaar (vlak voor de uitbetaling aan het SW bedrijf) een schouw samen met het SW bedrijf uit te voeren in het door hun onderhouden openbaar groen. Het afgelopen jaar voldeden de uitkomsten van de schouw aan de gevraagde beeldkwaliteit.

Het groot onderhoud wordt planmatig vanuit het GSP opgepakt, dit gebeurt op basis van prioriteit en urgentie. Bij het opstellen en de uitvoering van het onderhoudsplan vindt vooraf vanuit een integrale

benadering afstemming plaats met overige werkzaamheden en toekomstige ontwikkelingen in de openbare ruimte.

Financiële consequenties

Totale lasten openbaar groen

x € 1.000	Rekening 2011	Rekening 2012
Openbaar Groen	1.527	1.742

5. Gebouwen

Het Beleidskader

De gemeente heeft 25 kleinere en grote gebouwen in eigendom. Het betreft gebouwen voor de gemeentelijke organisatie, voor sport, voor sociaal culturele doeleinden en gebouwen voor algemeen gebruik. In november 2012 is voor deze gebouwen een beleidsnota onderhoud voor de periode 2013-2017 vastgesteld. In deze beleidsnota is omschreven op welke wijze de gemeentelijke gebouwen op een doelmatige en efficiënte wijze worden onderhouden. In de beleidsnota wordt met name ingegaan op de financiële randvoorwaarden.

Als eigenaar van diverse gebouwen heeft de gemeente, evenals in de private sector, te maken met allerlei wettelijke eisen en voorschriften op het gebied van bouwkunde, brandpreventie, milieu, energie en duurzaamheid. De gemeente hanteert een hoog ambitieniveau om alle van belang zijnde zaken rondom het gebruik en instandhouding van de gemeentelijke gebouwen goed voor elkaar te hebben en hierin een duidelijke voorbeeldfunctie te vervullen.

Het Beheer

Het onderhoud aan de gebouwen is grofweg te verdelen in eigenaaronderhoud en gebruikersonderhoud. De gemeente is verantwoordelijk voor het eigenaaronderhoud aan alle gebouwen. Het gebruikersonderhoud aan de verhuurde gebouwen is vastgelegd in de huurovereenkomst. Bij de overige gebouwen is ook het gebruikersonderhoud voor rekening van de gemeente.

Financiële consequenties

De benodigde middelen voor de uitvoering van werkzaamheden worden ten laste gebracht van de jaarbegroting (contracten, abonnementen, klachtenonderhoud) of worden onttrokken aan de voorziening groot onderhoud gebouwen (meerjarenonderhoud en eenmalige uitgaven).

De voorziening groot onderhoud gemeentelijke gebouwen wordt gevoed vanuit de jaarlijkse dotaties van de diverse gebouwen. Deze jaarlijkse dotatie is gebaseerd op een onderhoudsplanning van 5 jaar. Op deze wijze is de financiering van het meerjarenonderhoud van deze kapitaalgoederen gewaarborgd.

De gemeente heeft geen gebouwen voor onderwijs in eigendom. Voor de onderwijsgebouwen geldt een afzonderlijke vergelijkbare systematiek.

Verzekeringsbeleid

Van de gemeentelijke kapitaalgoederen zijn de gebouwen, inclusief die voor het onderwijs, verzekerd op basis van een uitgebreide gevarenpolis (brand, storm, inbraak e.d.) op VNG voorwaarden. Deze verzekering is ondergebracht op een beurspolis bij Marsh en kent een eigen risico van € 1.000 voor zowel onderwijsgebouwen als overige gebouwen bij de opstalverzekering.

Alle gebouwen zijn in november 2009 opnieuw getaxeerd, deze taxaties hebben een geldigheidsduur van 6 jaar. De huidige polis voor onderwijsgebouwen en overige gebouwen is verlengd per 1 januari 2012 met 3 jaar tegen een verlaging van het premiepercentage met 10 % en heeft als contractvervaldatum 1 januari 2015. Vanwege de verlenging van deze polis is een Europese aanbestedingsprocedure niet noodzakelijk geweest.

Eind 2011 heeft Marsh een dossieronderzoek gedaan, hier kwam onder uit naar voren dat het schadebeeld zeer positief is. De investeringen, die in 2004/2005 zijn gedaan om de onderwijsgebouwen te beveiligen tegen inbraak en brand, om de continuïteit en de verzekerbaarheid op lange termijn te waarborgen, werpen hun vruchten af in minder schades en een lagere premie.

Paragraaf Verbonden partijen

Algemeen

Op grond van artikel 9, lid 2f van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) dient de programmabegroting een paragraaf Verbonden Partijen te bevatten, met daarin volgens artikel 15 BBV:

- de visie op verbonden partijen in relatie tot de realisatie van de doelstellingen die zijn opgenomen in de begroting
- de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen

Een verbonden partij is een derde rechtspersoon, waarbij de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft.

Het aangaan van banden met (verbonden) derde partijen komt altijd voort uit het publiek belang. Verbindingen met derde partijen kan een manier zijn om een bepaalde publieke taak uit te voeren.

Op degene die in het bestuur van een verbonden partij functioneert, berust de verplichting zich te verantwoorden (gevraagd en ongevraagd) naar het bestuursorgaan dat betrokkene naar die partij heeft afgevaardigd.

In deze paragraaf wordt aangegeven met welke organisaties, gemeenschappelijke regelingen en stichtingen de gemeente verbonden is en wat de achtergrond van deze relaties is. Hierbij wordt eerst een onderscheid gemaakt tussen belangen met een financieel accent en belangen met een bestuurlijk accent. Bij de eerste groep is sprake van aandelen bezit of een substantieel gemeentelijk subsidie- bedrag voor een organisatie. Bij de tweede groep is er primair een bestuurlijke overweging, zoals de Veiligheidsregio IJsselland, die dan wel een financiële verplichting oplevert.

Verbonden partijen waarbij primair sprake is van een financieel belang

Als eerste groep vinden we hier een aantal bedrijven waarin de gemeente aandelen heeft. De deelname in de bedrijven heeft bij de start het karakter gehad van stimuleren, invloed op nutsvoorzieningen of intergemeentelijke solidariteit. Door verkoop en fusies (Vitens, Essent) is er in feite sprake van beleggingen. Gezien de omvang van het belang van de individuele gemeente is de invloed van het stemrecht vrijwel nihil. Een uitzondering vormt de NV ROVA. Hier is nog wel sprake van een sterke relatie tussen de aanleiding tot deelname in het aandelenkapitaal en de taak.

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

De gemeente bezit 33.735 aandelen à € 2,50 (0,06% van de uitstaande aandelen). De bank is gevestigd in Den Haag. Daarnaast is de BNG, de bank die al het betalingsverkeer van het Rijk naar de gemeente verzorgt, ook de huisbank van de gemeente Dalfsen. De BNG is essentieel voor de publieke taak. De gemeente heeft zeggenschap in de BNG via het stemrecht op de aandelen (een stem per aandeel van € 2,50). Voor 2012 en volgende jaren houden we rekening met een dividenduitkering van € 38.800.

Vitens N.V.

In 2006 vond de fusie plaats tussen Vitens N.V., N.V. Hydron Flevoland en N.V. Hydron Midden-Nederland. De naam van het nieuwe bedrijf bleef "Vitens". De gemeente bezit 34.746 gewone aandelen (0,55% van het totaal aantal gewone aandelen van het nieuwe fusiebedrijf). Voor 2012 en volgende jaren houden we rekening met een dividenduitkering van € 92.000.

Per 1 januari 2006 zijn de 22.835 preferente aandelen van de gemeente in Vitens omgezet in een achtergestelde lening van € 2.283.500 met een looptijd van 15 jaar. De jaarlijkse aflossing (1/15 deel) wordt (t/m 2021) ten gunste van de exploitatie geboekt.

Daarnaast wordt er een rente vergoed die gelijk is aan het gemiddelde percentage van de 10-jaars Nederlandse staatsleningen over de vijf voorafgaande kalenderjaren vermeerderd met 1%. De rentebetaling is achteraf per 1 juli in het daaropvolgende jaar. Voor 2012 gaat het om een bedrag van € 68.500.

Wadinko N.V.

De gemeente bezit 75 aandelen van de in totaal 2.389 geplaatste aandelen (3,14%).

Wadinko heeft ten doel:

- het deelnemen in en het directie voeren over andere ondernemingen die bij voorkeur werkzaam zijn in de provincie Overijssel, waaronder bedrijven die werkzaam zijn op het gebied van kunststoffen en milieutechnieken.
- het bevorderen van werkgelegenheid in die provincie, één en ander in de ruimste zin, waarbij de vennootschap bij het nastreven van bovengenoemde doelstellingen zal handelen overeenkomstig hetgeen in de markt waarin zij opereert gebruikelijk is.

In 2005 is met betrekking tot continuering door de aandeelhouders besloten dat Wadinko een liquiditeitsbuffer moet aanhouden van € 15 mln. Hiermee wordt een drempel aangehouden, alvorens er tot uitkering van dividend wordt overgegaan.

In voorkomend geval dat er dividend wordt uitgekeerd krijgt uw raad een voorstel voor een bestemming.

Essent / Enexis nv / Attero nv / PBE bv

Op 30 september 2009 heeft de overdacht plaatsgevonden van de 64.662 aandelen Essent Productie- en Levering Bedrijf (PLB) aan RWE. Om de verkoop van Essent PLB mogelijk te maken zijn 6 vennootschappen opgericht. De 3 operationele vennootschappen zijn nodig om de bedrijfsonderdelen van Essent onder te brengen die niet konden of mochten worden verkocht. De overige 3 vennootschappen hebben geen operationele activiteiten en kunnen worden geliquideerd nadat het doel is bereikt. Deze SPV's (Special Purpose Vehicles) creëren de noodzakelijke randvoorwaarden voor maximalisatie van de verkoopopbrengst Essent. Plus een optimale (financiële) risicoafdekking voor eventuele aansprakelijkheid van de publieke Aandeelhouders. De deelname aan de nieuwe vennootschappen met het aantal aandelen ziet er als volgt uit.

Operationele vennootschappen:

1. Enexis Holding N.V. 64.662 aandelen
Fungeert als holding vennootschap voor de netwerkactiviteiten.
Voor 2012 en volgende jaren houden we rekening met een dividenduitkering van € 48.300.
2. Attero Holding N.V. 64.662 aandelen
Fungeert als holding voor de milieuactiviteiten.
Voor 2012 en volgende jaren houden we rekening met een dividenduitkering van € 4.600.

De volgende SPV's:

1. Verkoop Vennootschap B.V. 864 aandelen
In het leven geroepen voor een efficiënte afwikkeling van de rechten en verplichtingen van de Verkopende Aandeelhouders
2. Vordering op Enexis B.V. 864 aandelen
In het leven geroepen om de Aandeelhouderslening aan Enexis doelmatig en efficiënt te kunnen beheren.
3. Claim Staat Vennootschap B.V. 864 aandelen
De primaire taak is het voeren van een schadevergoedingsprocedure tegen de Staat der Nederlanden namens de Aandeelhouders.

In het verleden is als gevolg van een fusieproces van elektriciteitsbedrijven, door de gemeente Dalfsen een niet opeisbare achtergestelde lening van € 90.800 aan Essent verstrekt. Bij de verkoop aan Enexis is de lening mee over gegaan. Hierover wordt 9% rente vergoed en verantwoord bij het product Nutsbedrijven.

N.V. ROVA Gemeenten

De gemeente bezit 360 aandelen. Daarnaast is een achtergestelde lening van verstrekt in 2001 met een looptijd van 10 jaar, waarover 8% rente wordt vergoed. In 2011 is deze lening met 5 jaar verlengd en bedraagt momenteel € 628.000. Voor de verwerking en inzameling van afvalstoffen is een contract gesloten. Voor 2012 en volgende jaren houden we rekening met een dividenduitkering van € 150.000.

Verbonden partijen waarbij primair sprake is van een bestuurlijk belang

Er bestaat een groep van organisaties waar een substantiële financiële bijdrage aan geleverd wordt, omdat de gemeente het noodzakelijk vindt dat de betreffende taak in Dalfsen uitgevoerd wordt of de doelstelling van groot maatschappelijk belang gevonden wordt. Er wordt met deze organisaties echter nadrukkelijk geen bestuurlijke band beoogd door de gemeente.

In de strikte zin van het Besluit Begroting en Verantwoording Gemeenten en Provincies (BBV) behoren deze organisaties niet tot de verbonden partijen. Bij de verdere ontwikkeling van de programmabegroting en -rekening zal de afweging gemaakt worden of en hoe deze organisaties een plaats moeten krijgen in deze paragraaf, gezien de vaak sterke financiële afhankelijkheid van de gemeente.

Gemeenschappelijke regelingen

Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio IJsselland

Per 1 januari 2009 is de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio IJsselland van kracht. De veiligheidsregio voert de wettelijke taken en bevoegdheden uit op het gebied van brandweezorg, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, rampenbestrijding en crisisbeheersing. Uitgangspunt is een doelmatige en slagvaardige hulpverlening en samenwerking, als 1 organisatie bij rampen en crises mede op basis van een gecoördineerde voorbereiding. De bijdrage van de gemeente Dalfsen aan de veiligheidsregio bedraagt € 222.600.

Gemeenschappelijke regeling GGD IJsselland

De Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst (GGD) bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid van 430.000 inwoners in twaalf gemeenten in de regio IJsselland. Met en voor deze gemeenten werkt de GGD IJsselland aan de ontwikkeling van een veilige en gezonde regio.

De openbare gezondheidszorg is gericht op het beschermen en bevorderen van de gezondheid en het voorkomen van ziekten. Gemeenten vervullen binnen de openbare gezondheidszorg een belangrijke rol. Het beleid wordt onder andere vastgelegd in de nota lokaal gezondheidsbeleid. De GGD vervult uitvoerende, adviserende en coördinerende taken.

De openbare gezondheidszorg ondergaat voortdurend veranderingen. Dit is het gevolg van demografische ontwikkelingen, veranderingen in het risicobewustzijn en gedrag, in de fysieke en sociale omgeving en in de zorg, maar ook van wet- en regelgeving en ontwikkelingen in de wetenschap. Dit heeft gevolgen voor het takenpakket van de GGD.

De bijdrage van de gemeente Dalfsen aan de GGD IJsselland bedraagt: € 428.000.

WEZO N.V.

De WEZO NV (Werkvoorzieningschap Zwolle en Omgeving NV) is een naamloze vennootschap met als aandeelhouders vijf regionaal gebonden gemeenten (Dalfsen, Hattem, Raalte, Zwartewaterland en Zwolle). In hoofdlijnen is Wezo NV belast met de uitvoering van de Wet Sociale Werkvoorziening. Via het aandeelhouderschap vindt de politiek bestuurlijke verantwoordelijkheid plaats.

Het aandelenkapitaal van de NV bestaat uit 908 certificaten van € 1.000. De gemeente Dalfsen heeft hiervan 42 certificaten van € 1.000 in bezit. Het aandeel van Dalfsen bedraagt dus 4,63% in het aandelenkapitaal. In het totale maatschappelijk aandelenkapitaal van € 4,5 miljoen is door de deelnemende gemeenten per 31 december 2005 een bedrag gestort van € 2,33 miljoen, waarvan door de gemeente Dalfsen is gestort € 105.000. Bij de risicoparagraaf wordt nader ingegaan op de gevolgen van de dalende rijksbijdragen voor zowel Wezo als Larcom.

Stichting Larcom

Bij de oprichting van de stichting Larcom in 2006 is door de gemeenten een overbruggingslening verstrekt. Voor Dalfsen was dit bedrag € 160.000. De lening wordt in 10 jaar afgelost; in jaarlijkse porties van € 16.000.

Tevens is bij de oprichting van de stichting door de gemeenten een bijzonder achtergestelde lening geplaatst. Voor Dalfsen was dit een bedrag van € 399.700. Na vijf jaar zou worden getoetst of terugbetaling reëel is op basis van solvabiliteit. In 2012 heeft deze solvabiliteitstoets plaats gevonden. In juni 2012 is het resultaat van deze toets aan uw raad aangeboden. Conform de leningsvoorwaarden heeft dit geleid tot het niet invorderbaar verklaren van deze lening. Door het besluit tot opheffing van de gemeenschappelijke regeling Vechtdal hebben met ingang van 1 januari 2007 de WSW-werknemers uit de gemeente Dalfsen, die formeel nog een dienstverband bij de GR Vechtdal hadden, een dienstverband bij de GR Wezo gekregen. De WSW-werknemers blijven wel werkzaam bij de stichting Larcom. De exploitatiebijdrage voor 2012 bedraagt € 144.000.

Stichtingen e.d. met een vertegenwoordiger namens de gemeente Dalfsen

Stichting Wachtgelden Cirkelpool

Tot en met 2003 was de stichting Cirkelpool aangewezen voor de uitvoering van de Wet inschakeling werkzoekenden (Wiw) en het Besluit I/D-banen. Door de invoering van de Wet Werk en Bijstand per 1 januari 2004, zijn per genoemde datum beide regelingen afgeschaft. De stichting Cirkelpool is per 1 oktober 2004 geliquideerd. Bij de liquidatie is rekening gehouden met mogelijke wachtgeldaanspraken van de medewerkers. Voor het beheer van de wachtgelden is een aparte Stichting Wachtgelden Cirkelpool opgericht.

Deze stichting zal bestaan zolang er aanspraken zijn. In het bestuur van de stichting is een lid van het College van burgemeester en wethouders vertegenwoordigd. Het secretariaat van de stichting is ondergebracht bij de gemeente Zwolle. Met alle voormalige medewerkers zijn de zaken afgewikkeld. Via de juridische afdeling van de gemeente Zwolle is een verzoek bij de Rechtbank gedaan om de stichting op te heffen. In januari 2013 heeft de rechtbank positief besloten op dit verzoek. Met ingang van 1 maart 2013 is de stichting ontbonden en is het resterend vermogen vereffend.

Stichting Westermolen

De gemeente Dalfsen heeft het recht om één bestuurslid op basis van bindende voordracht ter benoeming voor te dragen. De vertegenwoordiger in het bestuur namens de gemeente is in april 2009 nogmaals voor 6 jaar benoemd.

Stichting Administratiekantoor Dataland

Dataland is het grootste intergemeentelijke samenwerkingsverband op het gebied van vastgoedinformatie. De gemeente Dalfsen participeert in certificaten van aandelen van deze stichting. Met ingang van 1 mei 2009 hebben wij 12.507 certificaten (t.o.v. 11.500 stuks vanaf 1-5-2004). Conform het beleid van Dataland en de besluitvorming van de Certificaathoudersvergadering van Dataland ontvangen wij een financiële uitkering van Dataland. Deze uitkering is het saldo van de aan de gemeente uit te keren bijdrage voor het toegankelijk maken van gegevens door Dataland, verrekend met de bijdrage aan Dataland voor de uit te voeren kwaliteitsmanagement-activiteiten.

Paragraaf Weerstandsvermogen

Algemeen

In deze paragraaf gaat het om een kader voor de beoordeling van het weerstandsvermogen van de gemeente. Het weerstandsvermogen wordt gedefinieerd als:

de mate waarin de gemeente in staat is om middelen vrij te maken om substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid veranderd moet worden.

Dit vermogen wordt bepaald door enerzijds de weerstandscapaciteit en anderzijds de risico's die worden gelopen. De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet voorziene, substantiële uitgaven te dekken. Kortom middelen waarmee tegenvallers bekostigd kunnen worden.

De volgende posten zijn in dit kader bepalend:

- het eigen vermogen, inclusief stille reserves
- de post onvoorzien
- ruimte in begrotingsposten
- de onbenutte belastingcapaciteit.

Bij de weerstandscapaciteit wordt een onderscheid gemaakt tussen de incidentele weerstandscapaciteit en de structurele weerstandscapaciteit. De eerste wordt met name bepaald door de reserves, de tweede door de onbenutte belastingcapaciteit.

De risico's, die bij de beoordeling van het weerstandsvermogen een rol spelen, zijn die risico's die niet op een andere manier zijn afgedekt (bijvoorbeeld door het treffen van voorzieningen of het sluiten van verzekeringen) en die van materiële betekenis zijn in relatie tot de financiële positie. Te denken valt aan ontwikkelingen binnen de sociale structuur met de nieuwe wetgeving op dit gebied, een faillissement van een verbonden partij of een garantie verplichting waarop een beroep gedaan wordt. De confrontatie tussen weerstandscapaciteit en risico's om een oordeel te kunnen geven over de toereikendheid van het weerstandsvermogen is een inschatting van het financiële beslag dat de designaleerde risico's tot gevolg hebben.

De weerstandscapaciteit

Bij de bepaling van de weerstandscapaciteit worden de werkelijke financiële resultaten van 2012 gebruikt als uitgangspunt.

Eigen vermogen, inclusief stille reserves

Op basis van de balans per 31 december 2012 bedraagt het eigen vermogen € 63.544.000. Hierin is opgenomen een bedrag van € 8.677.000 aan reserves voor de grondexploitatie, waar tegenover ook specifieke risico's staan. Naast de algemene reserve vrij besteedbaar van € 4.808.000 (exclusief rekeningssaldo 2012) bestaat het eigen vermogen voor € 46.059.000 (exclusief reserves grondexploitatie) uit bestemmingsreserves.

Volgens het BBV kan de aanwending van deze reserves gewijzigd worden. Opgemerkt wordt nog wel dat in het totaal van de bestemmingsreserves sprake is van een gedeeltelijke blokkering. Voor een bedrag van € 14.236.000 ten behoeve van de dekking van de kapitaallasten nieuw gemeentehuis Dalfsen, nieuwe brandweerkazerne en gemeentewerf Nieuwleusen en kunstgrasvelden. Voor een bedrag van € 4.000.000 is een algemene reserve vaste buffer gevormd ten behoeve van het toevoegen van de 'bespaarde' rente aan de exploitatie.

Over de stille reserves bij gemeenten is destijds door het Centrum voor Onderzoek Economie Lokale Overheden (COELO) onderzoek gedaan. Het blijkt niet goed mogelijk deze reserves eenduidig te kwantificeren. Wel kunnen twee hoofdgroepen worden onderscheiden:

- het verschil in de marktwaarde en de boekwaarde van aandelen. Het probleem bij de bepaling van de omvang hier is, dat de aandelen niet vrij verhandelbaar zijn en er dus alleen een schatting van de marktwaarde mogelijk is.
- het verschil in de marktwaarde en de boekwaarde van ander activa, met name gebouwen en gemeentegrond. Hier is een dubbele afweging te maken, wat is de waarde en in hoeverre is het actief zonder gevolgen voor de gemeentelijke taken te verkopen.

Post onvoorzien

In de begroting 2012 was een structureel bedrag opgenomen van € 82.200 (€ 3 per inwoner) voor onvoorzien zaken. Bij de najaarsnota 2012 is een bedrag van € 50.000 vrijgevallen. Er is een bedrag van € 28.000 gebruikt voor de asbestsanering van De Spiegel. Het restant maakt onderdeel uit van het saldo van de jaarrekening 2012.

Onbenutte belastingcapaciteit

Dit is de ruimte die er is om de lokale belastingen te verhogen. In het algemeen wordt hier de onbenutte OZB capaciteit bedoeld. De riool- en afvalstoffenheffing is in Dalfsen voor 100% kostendekkend zodat hier geen sprake is van onbenutte belastingcapaciteit. Met ingang van 2008 is de limitering van de OZB-tarieven vervallen. Wel is een macronorm van toepassing om een eventuele onevenredige lastenstijging voor burgers en bedrijven te voorkomen. De macronorm voor het begrotingsjaar 2012 is vastgesteld op 3%.

In eerste instantie is het dus aan de gemeente om een plafond te stellen aan de OZB-opbrengst. De gemeenteraad van Dalfsen heeft bij de Voorjaarsnota 2008 besloten de OZB-opbrengst over de jaren 2009 t/m 2012 te verhogen met 8, 8, 4 en 4%, bovenop de inflatiecorrectie van 2%.

De gemeente Dalfsen heeft in vergelijking met andere gemeenten het op één na laagste tarief van Overijssel (bron: belastinguitgave 2012 provincie Overijssel).

In het kader van de bezuinigingen heeft de gemeenteraad van Dalfsen bij de behandeling van de begroting voor 2011 besloten om het OZB-tarief van de woningen over de jaren 2011 t/m 2014 extra te verhogen met 6,6,3,3% zodat het tarief meer in de pas gaat lopen met het rekentarief van de Algemene uitkering uit het Gemeentefonds. Op basis van deze beide gegevens (in de pas lopen met 'rijkskorting' en laag tarief in Overijssel) is er nog ruimte om het OZB-tarief in Dalfsen te verhogen.

Risico's

Het gaat hierbij om risico's die niet op een andere manier zijn te ondervangen. Reguliere risico's (risico's die zich regelmatig voordoen en die veelal goed meetbaar zijn) maken geen deel uit van deze paragraaf. De wetgever voert als argument aan dat hiervoor verzekeringen kunnen worden afgesloten of voorzieningen kunnen worden gevormd.

De potentiële risico's die wij in dit kader signaleren hebben betrekking op:

- **Garanties geldleningen**
Op basis van het huidige bestand, garanties geldleningen voor derden, worden geen aanspraken op deze garanties verwacht. Bijzondere ontwikkelingen kunnen echter niet uitgesloten worden.
- **Schadeclaims**
Ook de gemeente Dalfsen wordt geconfronteerd met claims van burgers op het gebied van aansprakelijkheidsstelling. Hoewel voor dit soort claims een verzekering is afgesloten, bestaat de kans dat de verzekering een claim niet dekt. Ook is er sprake van een eigen risico per gebeurtenis. Door middel van zorgvuldige procedures worden de risico's zo veel mogelijk beperkt.

- **Planschade**
De burger doet meer en meer een beroep op de mogelijkheid om planschade als gevolg van nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen te claimen. De Wet op de Ruimtelijke Ordening maakt het vanaf 22 juni 2005 mogelijk dat verhaalscontracten met de initiatiefnemers van planologische wijzigingen kunnen worden afgesloten. Hierbij is ook het zogenaamde drempelbedrag ingevoerd. Dit bedrag van € 500 moeten indieners van een planschadeverzoek voldoen voordat een verzoek in behandeling wordt genomen. De verjaringstermijn voor het indienen van planschadeverzoeken is in werking getreden met ingang van 1 september 2005. Al met al betekent een en ander wellicht ook een vermindering van risico's wat betreft planschade.
- **Rente en inflatie ontwikkelingen**
Bij het huidige rentepeil en de actuele financieringspositie is er vrijwel geen financieel risico op korte termijn bij een stijgende rente. Op dit gebied is er echter geen absolute zekerheid dat zich geen extreme ontwikkelingen kunnen voordoen. Voor wat betreft de inflatie kan worden opgemerkt dat stijging van lonen en prijzen de kosten verhogen. De algemene uitkering zal dit niet altijd volledig compenseren.
- **Grondexploitatie**
De normale voorzienbare risico's zijn afgedekt binnen de voorzieningen grondexploitatie, terwijl de algemene reserve grondexploitatie als extra buffer fungeert.
- **Wet Werk en Bijstand (WWB)**
De financiering van de WWB is van meet af aan sterk in ontwikkeling. Met name de verdeelsystematiek van het macro-budget is voortdurend in onderzoek en wordt door het jaar heen steeds aangepast. Aan het einde van het jaar is pas duidelijk welk bedrag aan financiering de gemeente Dalfsen daadwerkelijk ontvangt. Het begin- en eindbedrag kunnen zowel positief als negatief zeer verschillen.
- **Gemeenschappelijke regelingen**
De financiële positie van de sociale werkvoorzieningschappen (SW-bedrijven) is zeer zorgelijk. De wijze waarop de SW-bedrijven worden geëxploiteerd is van groot belang voor de eventuele bijdrage die de gemeente moet betalen. Financieel risico moet daarom niet worden uitgesloten. Naast een algemeen risico met betrekking tot de exploitatie van de NV Wezo, heeft de gemeente Dalfsen een specifiek risico ten aanzien van de uitvoeringsorganisatie Larcom in Ommen. Bij de verzelfstandiging van Larcom in het jaar 2000, zijn afspraken gemaakt over de wachtgeldverplichtingen van het niet SW-personeel ("ambtelijke medewerkers"). Deze garantie loopt nog tot het jaar 2039, wanneer het laatste personeelslid de 65-jarige leeftijd bereikt. Het financiële risico kent een verloop van in totaal € 1,6 miljoen in 2007 tot € 0 in 2039. Dalfsen heeft een aandeel van ca. 8% in het totale wachtgeldrisico.
- **Open-eind regelingen**
De gemeente kan geconfronteerd worden met sterk stijgende uitgaven waarbij geen sprake is van een plafond of maximum. Gedacht kan hierbij worden aan leerlingenvervoer, Wet maatschappelijke ondersteuning e.d.
- **Opbrengst bouwleges**
Door de economische crisis wordt er minder gebouwd en worden bouwprojecten tegen lagere aanneemkosten gerealiseerd. Daarnaast is er sprake van verruiming van vergunningvrije bouwwerken onder de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo). Door deze ontwikkelingen loopt de gemeente het risico dat de opbrengsten zullen tegenvallen. In de meerjarenbegroting 2012-2015 is hier rekening meegehouden maar het blijft lastig te voorspellen of het voldoende is. De jaarrekening 2012 laat een meevaller zien van € 129.000
- **Werkgeversrisico's**
Als werkgever loopt de gemeente de gebruikelijke werkgeversrisico's. Zo kunnen een sterk oplopend ziekteverzuim leiden tot grote financiële consequenties. Daarnaast is de gemeente eigen risicodragend met betrekking tot de kosten van de wachtgeldregelingen voor ambtenaren en bestuurders. Naast de risico's op grond van de bestaande regelingen, is er het risico van kosten die voortvloeien uit wijzigingen in de wet- en regelgeving.

De werkelijke omvang van de risico's, die de gemeente loopt bij de taakuitoefening, wordt bepaald door de kans dat het risico zich daadwerkelijk voordoet en de financiële schade die in dat geval optreedt. Met andere woorden: *Risico = Kans x Schade*

Het zowel kwalitatief als kwantitatief (in geld) inventariseren van risico's is geen eenvoudige zaak. Eén van de vragen die zich hierbij nadrukkelijk voordoet is hoe verfijnd een model moet zijn, waarbij met name de kosten-baten verhouding niet uit het oog verloren mag worden.

Samenvatting risicoprofiel

Wij zijn van mening dat het weerstandsvermogen van de gemeente Dalfsen zodanig is dat de uitvoering van taken geen direct structureel gevaar loopt. Naast tegenvallers kunnen zich ook meevallers voordoen, bijvoorbeeld verkoopopbrengsten uit aandeelbezittingen, extra bouwleges, extra algemene uitkering of hogere dividenden. Gesteld kan worden dat de risico's binnen de normaal te achten grenzen liggen en dat alle risico's zich niet gelijktijdig voor zullen doen. Uiteraard moeten wij alert zijn op de ontwikkelingen van de diverse begrotingsposten en de daaraan verbonden risico's.

Paragraaf Klimaat en duurzaamheid

Algemeen

In 2012 is begonnen met het invulling geven aan het Meerjarenprogramma Duurzaamheid 2012-2013. Op basis van de vijf speerpunten uit het Meerjarenprogramma: Duurzaam (T)huis, Duurzaam Bedrijf, Duurzame Energie, Gemeentelijke organisatie en Monitoring, zijn in 2012 ca. 30 duurzame projecten uitgevoerd, verdeeld over de diverse afdelingen.

Duurzaam (T)huis

In 2012 heeft Dalfsen binnen het speerpunt Duurzaam (T)huis diverse projecten uitgevoerd. Bij particuliere woningbezitters kunnen nog steeds grote slagen worden gemaakt in het terugdringen van de CO₂-uitstoot. Dalfsen werkt samen met inwoners en bedrijven in de gemeente aan het verduurzamen van de bestaande woningvoorraad en aan energieneutrale woonwijken. De gemeente Dalfsen heeft hiervoor in 2012 Duurzaam (T)huis, duurzame demowoningen en de duurzaamheidslening ingezet. Ook is de overstap gemaakt naar aansluiting van Duurzaam (T)huis bij de Overijsselse Aanpak 2.0.

Duurzaam (T)huis

In de eerste helft van 2012 is gewerkt aan de overgang naar de Overijsselse Aanpak 2.0 waarop Dalfsen per 1 juli 2012 is overgestapt. Met de Overijsselse Aanpak wil de provincie de vraag naar energiebesparing in de bestaande bouw stimuleren en het aanbod activeren. Dalfsen is, met Duurzaam (T)huis, één van de weinige gemeenten met een actieve marktbenadering (werken met Duurzaamheidsplatforms en EPA-adviseurs). Doel van de Overijsselse Aanpak 2.0 is dat de overige gemeenten ook een actieve marktbenadering op gaan zetten.

Vanwege het ontbreken van concrete financiële stimuleringsmiddelen voor de bewoners en de onzekerheid die de overgang aan de Overijsselse Aanpak 2.0 lange tijd met zich meebracht zijn in de eerste helft van 2012 geen wijkaanpakken uitgevoerd. In oktober is gestart met een nieuwe ronde wijkaanpakken. Het maatwerkadvies (incl. label) is in deze wijkaanpakken vervangen voor het meer vrijblijvende keukentafelgesprek. In eerste instantie zijn eerdere deelnemers binnen de betreffende wijken benaderd om als wijkambassadeurs binnen hun wijk op te treden. Het animo hiervoor was echter erg laag en is van deze aanpak afgezien. Om de bewoners te benaderen en voor te lichten is overgegaan tot bewonersavonden. Deze avonden werden om diverse redenen slecht tot niet bezocht. De redenen hiervoor zijn met name:

- In de gekozen wijken van de jaren '78-'90 zijn de woningen in de regel allemaal redelijk voorzien van isolatie;
- De benaderde burgers zitten in een levensfase waar het niet in past, gezinsleven met kinderen wat de voorkeur heeft, oudere bewoners die het verduurzamen niet meer zien zitten;
- De crisis heeft zijn weerslag op de investering in de eigen woning;
- Diverse marktpartijen (o.a. Pluimers en Nuon) hebben actief geworven binnen de wijken.

De laatste reden is beslist positief te noemen. Doel van de Overijsselse Aanpak is namelijk o.a. dat marktpartijen de verduurzaming van de bestaande woningvoorraad overnemen en de overheid een stap terug kan doen.

Ondanks dat er relatief weinig subsidiemogelijkheden waren in de eerste helft van 2012, hebben zich in 2012 uiteindelijk toch nog 57 bewoners aangemeld voor Duurzaam (T)huis. Deelname aan Duurzaam (T)huis of een maatwerkadvies is niet meer verplicht om in aanmerking te komen voor de provinciale Duurzaamheidslening of Duurzaamheidspremie. Op basis van de aangevraagde premies en leningen bij de provincie wordt duidelijk dat in de verduurzaming van de bestaande woningvoorraad in 2012 toch weer grote stappen zijn gemaakt.

Duurzaamheidlening

Van 1 januari tot 1 juli 2012 is € 298.864 aan duurzaamheidleningen verstrekt door de gemeente Dalfsen. In totaal is binnen de gemeentelijke Duurzaamheidlening € 961.424 uitgegeven, waarvan € 240.356 uit het gemeentelijke fonds bij het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVN).

Sinds 1 juli 2012 is de Duurzaamheidlening van de gemeente overgegaan naar de provincie Overijssel. In totaal zijn bij de provincie 27 leningen verstrekt voor een totaal van € 194.474. Het overgrote deel hiervan is bestemd voor de aanschaf van zonnepanelen.

Duurzaamheidspremie

De provincie heeft in het kader van de Overijsselse Aanpak 2.0 de Duurzaamheidspremie beschikbaar gesteld voor het treffen van isolerende maatregelen. Het gaat hierbij om dakisolatie, vloerisolatie, gevelisolatie en isolatieglas. Vanaf de start op 1 juli 2012 tot 31 december 2012 hebben 158 inwoners een Duurzaamheidspremie aangevraagd. Hierbij is gevelisolatie de meest genomen maatregel. De in Dalfsen genomen maatregelen staan gelijk aan een besparing van 50.180 kg CO₂.

Website Energieloket

Met ingang van 2012 heeft het Energieloket een nieuwe website: www.duurzaam.sz.nl. Tot en met oktober 2012 hebben in totaal 5.108 unieke bezoekers deze vernieuwde website bezocht. De bezoekersaantallen zijn over het algemeen hoger dan in 2011. Dit komt doordat ook bezoekers uit Zwartewaterland en Staphorst zijn meegenomen.

	Jan	Feb	Maa	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
2009	0	0	0	0	0	5	5	22	170	239	244	238
2010	270	319	370	256	234	239	161	208	319	323	345	271
2011	348	248	377	301	318	233	204	241	521	496	457	385
2012	91	97	399	320	425	443	539	312	535	799	712	436

Subsidieregeling Duurzame Nieuwbouw

Na een mindere start van de subsidieregeling in 2011, is in 2012 toch voor € 25.000,- aan aanvragen voor de Subsidieregeling Duurzame Nieuwbouw binnengekomen. Met de kaveluitgifte van de gasloze wijk De Nieuwe Landen II, verwachten we dat het aantal aanvragen nog gaat groeien. Daarom is besloten om de subsidieregeling in 2013 open te houden.

Demowoningen

Het aantal bezoekers van de open dagen is verschillend geweest. We hebben een aantal keren te maken gehad met mooie lentedagen, maar ook met een zeer warme oktoberdag, waardoor bezoekersaantallen lager uitvielen dan gedacht. De bezoekersaantallen zijn als volgt:

Adres	Kern	26 maart 2011	4 juni 2011	1 oktober 2011	24 maart 2012	13 oktober 2012
Tempelhof 41	Hoonhorst	4	5	4	2	0
Van Lentestraat 15	Dalfsen	9	1	5	2	4
Constantijnplein 9	Nieuwleusen	2	2	3	5	1
Dommelerdijk 137	Nieuwleusen	10	6	2	7	15
Molendijk 21	Dalfsen	5	1	2	2	2
Kloosterhof 40	Dalfsen	2	2	2	0	2
Esakkers 6	Hoonhorst	10	8	0	9	6
Meeleweg 87	Nieuwleusen	8	5	0	2	0
Weth. Reuverslaan 22	Nieuwleusen	6	3	3	1	5
Totaal		38	33	21	30	35

Op zaterdag 13 oktober hebben de 9 duurzame demowoningen in de gemeente Dalfsen voor de vijfde en laatste keer de deuren voor het publiek geopend. Tijdens deze laatste kans om inspiratie op te doen bij de duurzame woningen mochten de bewoners 35 bezoekers verwelkomen.

Duurzaam Bedrijf

Duurzaam Bedrijf

Er is een groot CO₂-besparingspotentieel bij bedrijven. Bedrijven kunnen ondersteuning gebruiken om het energieverbruik te verlagen én om te verduurzamen. Eén van de onderdelen van de actie "Duurzaam Bedrijf" is dan ook het uitvoeren van energiescans bij bedrijven. Dat is een advies over energiebesparing, duurzame energieopties, op basis van reële investeringen en terugverdientijden. In 2011 is daar een start mee gemaakt door het uitvoeren van 12 energiescans door PM Energie.

In 2012 is gezocht naar een vervolg en is op 14 mei 2012 het officiële startschot gegeven voor het project Duurzaam Bedrijf Dalfsen. Om energiebesparing en verduurzaming te bereiken worden, mede via de provincie, aantrekkelijke regelingen ingezet, zoals energiescans met korting, een 'geld-terug-actie' bij investeringen in duurzame maatregelen en leningen met een zeer lage rente. Voor de uitvoering is een Energieloket voor bedrijven ingericht. Dit wordt vormgegeven door de lokale bedrijven Archetex en Energie Kenniscentrum.

Medio januari 2013 waren 41 scans uitgevoerd in de gemeente. Het blijkt echter dat de economische omstandigheden een belemmering vormen voor bedrijven om ook daadwerkelijk over te gaan tot het nemen van maatregelen.

Omdat de provinciale financieringsregelingen na 30 april 2013 eindigen, wordt in het voorjaar van 2013 bekeken hoe het project op een zinvolle manier voortgezet kan worden. De gemeente zal zich daarbij beraden hoe ondernemers actiever gestimuleerd kunnen worden bij het duurzamer maken van hun bedrijven en wat de rol van de gemeente daarin is.

Duurzame Energie

Subsidieverordening zonne-energie Dalfsen 2012

Door aanbevelingen uit het haalbaarheidsonderzoek zonne-energiecentrale is in 2011 het idee ontstaan om ondernemingen met een geschikt dakoppervlakte in de gemeente Dalfsen te stimuleren om een vraagbundeling van 2 MWp vorm te geven en daadwerkelijk tot realisatie over te gaan. Ons verzoek aan de provincie Overijssel om een bedrag van € 1 miljoen ter beschikking te stellen om een subsidieverordening uit te werken en subsidies te verstrekken aan ondernemingen in de gemeente Dalfsen, is gehonoreerd. Vervolgens is de subsidieregeling zonne-energie Dalfsen 2012 nader uitgewerkt.

Tot 1 april 2012 hebben ondernemingen in de gemeente Dalfsen de tijd gehad om een gezamenlijke vraagbundeling op te zetten en zich aan te melden. Installatiebedrijf Morrenhof-Janssen heeft de grootste vraagbundeling ingediend, waardoor 69 ondernemingen subsidie toegezegd hebben gekregen met als voorwaarde dat de panelen voor 1 januari 2013 zijn geplaatst. Inmiddels zijn er bij 65 ondernemingen panelen geplaatst. De overige hebben zich in verband met economische omstandigheden teruggetrokken.

Duurzaam Genieten i.s.m. ROVA

De gemeenten Dalfsen, Staphorst en Zwartewaterland hebben in samenwerking met de ROVA (Nieuwe Energie NW-Overijssel) een collectieve zonnepanelenactie, genaamd Duurzaam Genieten, gehouden. Bewoners zijn opgeroepen om zich in te schrijven voor een pakket zonnepanelen, waarna de collectieve inschrijving door de ROVA bij de provincie is ingediend voor de subsidie duurzame energie. De provincie heeft een subsidiebedrag van € 0,23 per wattpiek toegekend. Uiteindelijk is bijna 1,5 MW aan zonnepanelen geïnstalleerd in de drie gemeenten. De leverancier van panelen was R&S Techniek uit Genemuiden. In totaal bedroeg de aanvraag voor Dalfsen 499.801 wattpiek, een totale investering van € 1.107.795

Lokaal Duurzaam Energie Bedrijf

De raad heeft met het goedkeuren van het Meerjarenprogramma Duurzaamheid 2012-2013 in december 2011 het college de opdracht gegeven tot het realiseren van een Lokaal Duurzaam Energiebedrijf (LDEB). In het voorjaar van 2012 is het projectvoorstel voor het LDEB geschreven, waarna een geschikte projectleider/kwartiermaker is gezocht. Per 23 mei is Greenspread voor Dalfsen aan de slag gegaan als quartiermaker LDEB. Eerste opdracht was een haalbaarheidsonderzoek LDEB. Ook is een stuurgroep ingesteld om het proces te begeleiden en

bewaken. In januari 2013 is de eerste voortgangsrapportage met overwegingen voor het LDEB gepresenteerd aan stuurgroep en college. Daarin wordt voorgesteld om af te stappen van het ontwikkelen van een LDEB-bedrijf. Economische ontwikkelingen, maatschappelijke initiatieven (o.a. Nieuwleusen Synergie) en de hierbij behorende veranderende rol van de overheid rechtvaardigen deze keuze. Vanuit het bewonersinitiatief Nieuwleusen Synergie ontstaat een Lokaal Duurzaam Energiebedrijf dat in staat is om DE-projecten te ontwikkelen, uit te voeren, te onderhouden en te beheren. Mogelijk volgen later ook LDEB-initiatieven vanuit andere kernen (bijvoorbeeld Hoonhorst). De twee burgerinitiatieven draaien volop en vragen om een ondersteunende rol van de gemeente. De gemeente wil deze ondersteuning bieden en tevens voorwaarden stellen aan de initiatieven om ervoor te zorgen dat de baten van een LDEB optimaal ten goede blijven komen aan de lokale gemeenschap.

Voorgesteld wordt de realisatie van energie-opwekkingsinstallaties in principe aan lokale initiatieven over te laten en als overheid een actief ondersteunende rol in te nemen. Rollen waar de markt, met inachtneming van de huidige economische omstandigheden om vraagt zijn inbreng van kennis, regie en projectontwikkeling en financiering. Met deze rollen stimuleert de gemeente de ontwikkeling van duurzame energie en de participatie van de bevolking daarin. Met het aanstellen van de programmamanager duurzame energie voor 2013 heeft de gemeente de mogelijkheid om particuliere duurzame energie initiatieven (incl. LDEB vorming) optimaal te ondersteunen, zonder zelf te participeren in projecten van derden.

Gemeentelijke organisatie

Als gemeente hebben wij met betrekking tot onze duurzame ambities een voorbeeldfunctie voor de samenleving en het bedrijfsleven.

Zonnepanelen gemeentehuis

De gemeente Dalfsen heeft in 2011 een haalbaarheidsonderzoek laten uitvoeren voor kansrijke locaties op het gebied van het opwekken van zonne-energie. Het dak van het gemeentehuis is geschikt gebleken voor het plaatsen van een Photo Voltaïsche (PV) installatie. Met deze PV-installatie wordt een besparing gerealiseerd op de inkoop van elektriciteit.

Bij de provincie is vervolgens een subsidieaanvraag ingediend voor het uitvoeren van een PV-installatie en is de gemeente bij besluit van 24 november een maximaal bedrag van € 102.077 toegekend. Vanuit het Meerjarenprogramma Duurzaamheid zijn de resterende kosten, € 153.000, bekostigd.

Na een Europese aanbesteding heeft Alfatech BV de opdracht gekregen voor 1 januari 2013 een PV-installatie te realiseren op het dak van het gemeentehuis Dalfsen met een totaalvermogen van 112.800 Wattpiek (jaaropbrengst van ca. 100.000 kWh). In november 2012 zijn de werkzaamheden voor het plaatsen van de maar liefst 471 PV-panelen gestart. Op 19 december 2012 is de PV-installatie technisch opgeleverd en officieel in werking. Met een monitoringsysteem kunnen de bezoekers van het gemeentehuis de besparing van elektriciteit volgen op de bestaande televisieschermen in de centrale hal.

Zonneboom

De gemeente Dalfsen heeft opdracht gegeven tot het plaatsen van een zonneboom, bestaand uit PV-panelen, in de nieuwe duurzame en aardgasloze woonwijk De Nieuwe Landen 2 in Lemelerveld. Deze zonneboom wekt duurzame energie op waarmee deels o.a. de straatverlichting en de openbare voorzieningen worden gevoed.

Monitoring

Prognose 2012 stijging CO₂-uitstoot.

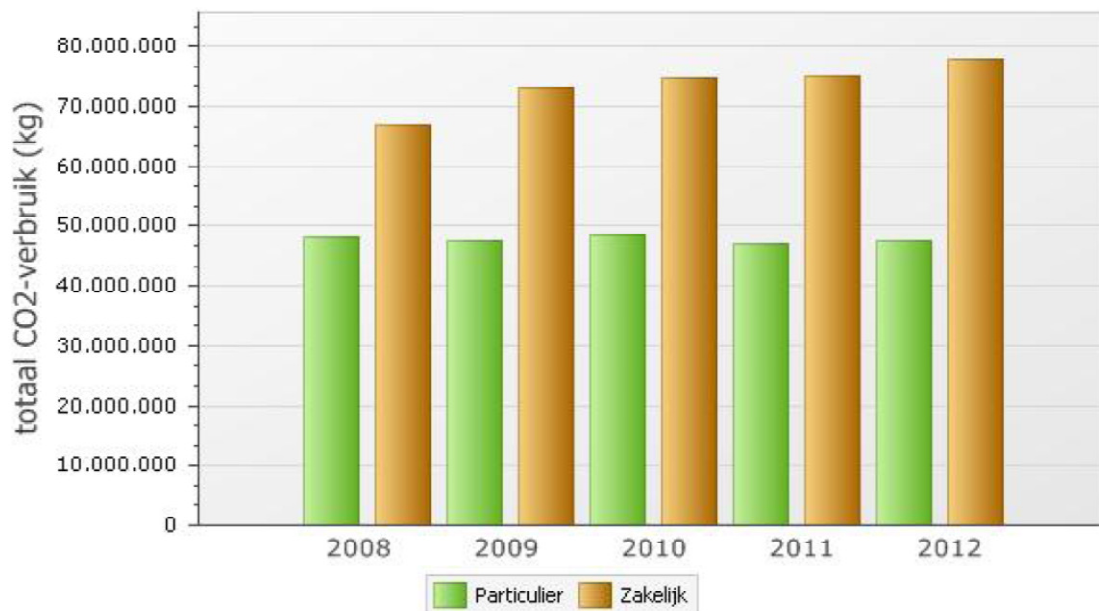
In 2010 konden we nog voorzichtig zeggen dat de groei aan het afnemen was en in 2011 werd zelfs een afname van de CO₂-uitstoot vastgesteld. De prognoses voor 2012 laten echter weer een groei van de CO₂- uitstoot zien. Deze groei is voornamelijk te wijten aan het zakelijke gas- en elektraverbruik. Een uitgebreide CO₂-scan, inclusief effecten van de uitgevoerde projecten en de definitieve emissiecijfers, volgt in de loop van 2013.

Jaar	Totaal	Particulier	Zakelijk	Verkeer en vervoer
2008	173,9	48,2	67,7	58,0
2009	184,6	47,8	73,2	63,6
2010	187,3	48,9	74,8	63,6
2011	185,8	47,1	75,1	63,6
2012	189,1	47,5	78,0	63,6 ¹

Totaal CO₂-verbruik per jaar *particulier & zakelijk*

ENERGIE IN BEELD

Gebied: **GEMEENTE DALFSEN**

Opmerking: Deze grafiek toont het totale CO₂-verbruik van gas en elektra gecombineerd. Het verbruik van 2012 is een prognose op basis van reeds bekende verbruiken.

¹ Voor 2010, 2011 en 2012 staat de CO₂-uitstoot voor verkeer en vervoer nog niet vast. Volgens de eerste prognoses van de Nationale Emissieregistratie is deze redelijk gelijk gebleven.

Kaders klimaat en duurzaamheidsbeleid

In 2013 zal onderzocht worden:

1. hoe het project Duurzaam (T)huis verder te ontwikkelen, aansluitend bij de huidige behoeften van particuliere woningeigenaren
2. welke aanpak ingezet kan worden voor energiebesparing bij minima
3. op welke wijze duurzame mobiliteit kan worden bevorderd
4. met welke inzet en middelen de CO₂-uitstoot bij het bedrijfsleven en MKB teruggedrongen kan worden
5. welke financiële producten kunnen worden gebruikt / ontwikkeld ten behoeve van toekomstige projecten binnen het duurzaamheidsbeleid

In 2013 zal ingezet worden op:

1. het bieden van ondersteuning aan duurzame energie-initiatieven van particulieren en bedrijven in de gemeente; dit met behulp van inzet van een programmanager duurzame energie
2. bewonersinitiatieven in Dalfsen, Lemelerveld en Oudleusen, naar het voorbeeld van Duurzaam Hoonhorst en Nieuwleusen Synergie
3. het voortzetten en zo mogelijk uitbouwen van regionale samenwerking op het gebied van duurzame energie
4. bewustwording en educatie omtrent duurzaamheid
5. het vormgeven van het Meerjarenprogramma Duurzaamheid 2014-2015
6. het opstellen van een communicatieplan Duurzaam Dalfsen

In 2015 streven wij naar CO₂-neutraliteit met de omvang van alle huishoudens. Om onze voortgang inzichtelijk te maken zullen begin 2013 de huidige CO₂-uitstoot en de effecten van de lopende projecten door middel van een uitgebreide CO₂-scan worden bepaald.

JAARREKENING

Balans
per
31 december 2012

Balans per 31 december 2012

ACTIVA	Ultimo 2012	Ultimo 2011
Vaste activa		
<i>Immateriële vaste activa</i>	0	0
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden	0	0
<i>Materiële vaste activa</i>	34.314.765	34.577.610
- Investerings met een economisch nut	31.540.976	31.966.123
- Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut	2.773.789	2.611.487
<i>Financiële vaste activa</i>	10.094.214	10.319.905
- Kapitaalverstrekingen aan:		
- deelnemingen	141.854	141.854
- gemeenschappelijke regelingen	1	1
- Leningen aan:		
- w oningbouw corporaties	4.791.919	5.191.245
- deelnemingen	3.382.386	3.745.018
- Overige langlopende leningen u/g	1.679.538	1.139.516
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden	98.516	102.270
Totaal vaste activa	44.408.979	44.897.515
Vlottende activa		
<i>Vorraden</i>	28.576.946	27.085.991
- Grond- en hulpstoffen:		
- niet in exploitatie genomen bouw gronden	12.318.471	18.569.435
- Onderhanden werk, waaronder gronden in exploitatie	16.235.891	8.489.906
- Gereed product en handelsgoederen	22.584	26.650
<i>Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</i>	5.573.769	3.969.510
- Vorderingen op openbare lichamen	4.640.756	3.006.469
- Overige vorderingen	933.013	963.041
<i>Liquide middelen</i>	1.021.409	6.484.345
- Kassaldi	950	1.028
- Bank- en giroaldi	1.020.459	6.483.317
<i>Overlopende activa</i>	1.765.113	1.569.186
Totaal vlottende activa	36.937.236	39.109.031
Totaal generaal	81.346.215	84.006.545

Door afronding kan er soms een verschil van 1 ontstaan.

Balans per 31 december 2012

PASSIVA	Ultimo 2012	Ultimo 2011
Vaste passiva		
<i>Eigen vermogen</i>	64.465.244	65.282.516
-Algemene reserves	4.000.000	4.000.000
-Bestemmingsreserves		
-overige bestemmingsreserves	59.544.520	60.438.486
-Nog te bestemmen resultaat	920.724	844.029
<i>Voorzieningen</i>	2.445.931	2.582.345
<i>Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer</i>	3.832.492	4.544.536
-Onderhandse leningen van:		
-binnenlandse banken en overige financiële instellingen	3.832.492	4.544.536
Totaal vaste passiva	70.743.667	72.409.397
Vlottende passiva		
<i>Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</i>	7.098.421	6.732.248
-Bank- en girosaldi	0	0
-Overige schulden	7.098.421	6.732.248
<i>Overlopende passiva</i>	3.504.127	4.864.900
Totaal vlottende passiva	10.602.548	11.597.148
Totaal-generaal	81.346.215	84.006.545

Programmarekening

PROGRAMMAREKENING 2012

Overzicht lasten en baten x € 1.000

Programma	Lasten begroting na wijziging	Realisatie lasten	Baten begroting na wijziging	Realisatie baten	Saldo begroting na wijziging	Saldo realisatie	Meer of minder	
1 Bestuur	9.155	6.640	30.073	30.210	-20.918	-23.570	2.652	V
2 Openbare orde en Veiligheid	2.081	2.036	87	111	1.994	1.925	69	V
3 Beheer Openbare Ruimte	5.055	5.470	266	188	4.789	5.282	-493	N
4 Economische zaken	1.669	755	764	137	905	617	288	V
5 Onderwijs	2.109	2.254	51	57	2.057	2.197	-140	N
6 Cultuur, sport en recreatie	11.318	4.107	237	125	11.081	3.982	7.099	V
7 Sociale voorzieningen en Maatschappelijke dienstverlening	12.816	13.221	6.315	6.706	6.501	6.515	-15	N
8 Volksgezondheid en Milieu	4.380	4.540	3.832	3.951	548	589	-41	N
9 Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting	3.071	5.151	3.162	1.872	-92	3.279	-3.371	N
Totalen voor bestemming	51.654	44.174	44.788	43.357	-6.866	-817	6.049	V
Saldo voor bestemming					-6.866	-817	6.049	V
Toevoeging/onttrekking reserves	6.000	5.032	12.866	6.770	6.865	1.737	5.128	N
Totalen na bestemming	57.654	49.208	57.653	50.127	-	920	920	V
Saldo na bestemming	0	0	0	0	0	920	920	V

Door afronding kan er soms een verschil van 1 ontstaan

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) daarvoor geeft.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke.

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (reorganisaties) dient wel een verplichting gevormd te worden.

Balans

Vaste activa

Artikel 59 BBV beschrijft het onderscheid tussen investeringen met uitsluitend maatschappelijk nut in de openbare ruimte en investeringen met een (beperkt) economisch nut. Investeringsactiva die op enigerlei wijze kunnen leiden tot of bijdragen aan het verwerven van inkomsten zijn investeringen met economisch nut.

De vraag of de investering geheel kan worden terugverdiend is niet relevant voor de classificatie.

Bij raadsbesluit van 28 maart 2011 is de nota waardering en afschrijving vaste activa van de gemeente Dalfsen opnieuw vastgesteld. Hierin zijn nadere uitgangspunten en kaders gesteld met betrekking tot activering en waardering voor de komende jaren. Onder andere is hierin vastgesteld het activeringsbeleid en de te hanteren afschrijvingstermijnen van de diverse activa. Tevens is hierin bepaald dat in beginsel voor het eerst wordt afgeschreven in het boekjaar nadat de investering voor het grootste deel is afgerond.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijging- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden maximaal in 5 jaar afgeschreven. Afsluitkosten van opgenomen geldleningen worden in het jaar waarin ze worden gemaakt in een keer ten laste van het eigen vermogen gebracht.

Materiële vaste activa met economisch nut.

Investerings met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijging- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven.

Slijtende investeringen worden vanaf het moment van ingebruikneming lineair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur, waarbij rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde. Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven.

Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is. In het begrotingsjaar heeft een dergelijke vermindering overigens niet plaatsgevonden. Dergelijke afwaarderingen worden teruggenomen als ze niet langer noodzakelijk blijken. Op 19 december 2011 is het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP) door de raad vastgesteld. In deze nota is vermeld, dat op riolering investeringen niet meer wordt afgeschreven, maar dat deze rechtstreeks ten laste van de Spaarvoorziening Riolering zullen worden gebracht.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen bedragen in jaren:

Gronden en terreinen	n.v.t.
Woonruimten	40
Bedrijfsgebouwen	20-40
Vervoermiddelen	6-10
Machines, apparaten en installaties	5-10
Overige materiële vaste activa w.o.	
Inventarissen	10-25
Automatisering	5

Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut.

Overeenkomstig de nota waardering en afschrijving vaste activa, worden infrastructurele werken in de openbare ruimte als volgt afgeschreven:

Wegen, straten, pleinen, trottoirs	10-25
Openbare verlichting	10-25
Groen en plantsoenen	10-25

De ondergrond van deze werken wordt daarbij als integraal onderdeel van het werk beschouwd (en dus ook afgeschreven). Overigens wordt in de genoemde nota uitdrukkelijk vermeld dat er in beginsel geen (resultaatafhankelijke) extra afschrijvingen worden gepleegd op de investeringen met uitsluitend maatschappelijk nut. In het kader van het BBV worden de boekwaarden nadrukkelijk gezien als nog te dekken investeringsrestanten.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zonodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's ("kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen" in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering gelukkig niet noodzakelijk gebleken.

Bijdragen aan activa van derden worden gewaardeerd op het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Viottende activa

Voorraden

De nog niet in exploitatie genomen bouwgronden zijn gewaardeerd tegen verkrijgingprijs, dan wel lagere marktwaarde.

De als "onderhanden werken" opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingprijs, dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijpmaken), alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten. Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Zolang daarvan geen sprake is worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Gerede producten worden gewaardeerd tegen de kostprijs.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende posten.

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies.

De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is echter op de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd.

De onderhoudsegalisatievoorzieningen stelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn. In de paragraaf "onderhoud kapitaalgoederen" die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid ter zake nader uiteengezet.

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Viottende passiva

De viottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Onder de overlopende passiva zijn de van overheidslichamen (vooruit) ontvangen voorschotbedragen voor een specifiek bestedingsdoel opgenomen.

Borg- en Garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen.

**Toelichting
op de
balans**

Toelichting op de balans

Immateriële vaste activa

	2012	2011
Kosten afsluiten geldeningen/saldo agio en disagio	0	0
Kosten onderzoek en ontwikkeling	0	0
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	0	0
Overige immateriële vaste activa	0	0
Totaal	0	0

Materiële vaste activa

	2012	2011
Overige investeringen met een economisch nut	31.540.976	31.966.123
Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut	2.773.789	2.611.487
Totaal	34.314.765	34.577.610

Investerings met een economisch nut

	2012	2011
Gronden en terreinen	1.901.970	1.945.461
Woonruimten	0	6.898
Bedrijfsgebouwen en	23.411.413	23.734.007
Grond-, w eg- en w aterbouw kundige werken	481.058	283.033
Vervoermiddelen	1.545.110	1.277.002
Machines, apparaten en installaties	3.875.986	4.310.049
Overige materiële vaste activa	325.439	409.674
Totaal	31.540.976	31.966.123

Verloop van de boekwaarde van de overige investeringen met economisch nut:

	Boekwaarde 01-01-2012	Investe- ringen	Afschrij- vingen	Bijdragen uit reserves	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2012
Gronden en terreinen	1.945.461		-43.490			1.901.970
Woonruimten	6.898		-6.898			0
Gebouwen en	23.734.007	1.343.598	-981.730	-680.266	-4.195	23.411.413
Grond-, w eg- en w aterbouw kundig e werken	283.033	224.215	-26.190			481.058
Vervoermiddelen	1.277.002	455.337	-187.230			1.545.110
Machines, apparaten en installaties	4.310.049	237.270	-667.656	-3.678		3.875.986
Overige materiële vaste activa	409.674		-84.235			325.439
Totaal	31.966.123	2.260.421	-1.997.429	-683.944	-4.195	31.540.976

Investerings met een maatschappelijk nut

	2012	2011
Grond-, w eg- en w aterbouw kundige werken	2.640.098	2.502.373
Overige materiele vaste activa	133.691	109.114
Totaal	2.773.789	2.611.487

Verloop van de boekwaarde van investeringen met een maatschappelijk nut:

	Boekwaarde 01-01-2012	Investe- ringen	Desinves- teringen	Afschrij- vingen	Bijdragen uit reserves	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2012
Grond-, w eg- en w ater- bouw kundige werken	2.502.373	4.429.355		-274.416	-911.191	-3.106.023	2.640.098
Overige materiele vaste acti	109.114	1.499.568		-17.867	-136.387	-1.320.737	133.691
Totaal	2.611.487	5.928.923	0	-292.283	-1.047.578	-4.426.760	2.773.789

Bij investeringen met een maatschappelijk nut mag een bijdrage uit de reserve plaatsvinden. Over het lagere bedrag vindt de afschrijving plaats.

Financiële vaste activa

	Boekwaarde 01-01-2012	Investe- ringen	Desinves- teringen	Aflossingen/ Afwaar- afschrijvinge deringen	Boekwaarde 31-12-2012	
Kapitaalverstrekkingen aan:						
deelnemingen	141.854				141.854	
gemeenschappelijke regelingen	1				1	
Leningen aan:						
w oningbouw corporaties	5.191.245			-399.327	4.791.919	
deelnemingen	3.745.018			-168.234	-194.398	3.382.386
Overige langlopende leningen	1.139.516	600.000		-4.538	-55.440	1.679.538
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	102.270			-3.754		98.516
Totaal	10.319.905	600.000	0	-575.853	-249.838	10.094.214

Vorraden

	2012	2011
Niet in exploitatie genomen bouw gronden	12.318.471	18.569.435
Overige grond- en hulpstoffen	0	0
	12.318.471	18.569.435
Onderhanden werk, w aaronder bouw gronden in exploitatie	16.235.891	8.489.906
Gereed product en handelsgoederen	22.584	26.650
Totaal	28.576.946	27.085.991

Van de niet in exploitatie genomen bouwgronden kan het volgende overzicht worden gegeven:

	Boekwaarde 01-01-2012	naar in exploitatie genomen	Investe- ringen	Desinves- teringen	Prijs m2 31-12-2011	Balans waarde 31-12-2012
Gronden in voorraad:						
<u>Bestemd voor bedrijventerrein</u>						
Uitbreiding de Griff	6.214.977	-6.214.977				-0
Bedrijventerrein Stappenbelt	985.307		98.856	-659.500	61	424.663
<u>Overige gronden</u>						
Overige percelen	2.338.680		222.928	-380.895	4	2.180.713
Oosterdalfsen II			1.217.828	-718.708	14	499.120
Palthe weg			2.221.050	-1.729.770	4	491.280
<u>Bestemd voor woningbouw</u>						
Vechtstraat	581.759		77.775	-400.000	nntb	259.534
Waterfront	-3.695.219	3.695.219		0		0
Vechtvliet	0		4.410	-1.116	0	3.294
Oosterdalfsen	5.287.483		166.051	-27.837	33	5.425.697
Molenstraat	0		2.275	0	2	2.275
Oosterbouw landen	4.268.862		-1.666.322	-30.557	24	2.571.983
Nieuw leusen Midden	0		641	-641	nvt	0
De Meulehoek	0		0	0	nvt	0
Lemelerveld Centrum	0		2.062	-2.062	0	0
Pr. Margrietstraat	73.504		40.154	0	15	113.658
Het kleine veer	0		51.633	0	nvt	51.633
De Nieuw e Landen II	2.514.081	-2.514.081	0	0	0	-0
De Spiegel	0		38.972	0	nvt	38.972
Muldersweg	0		255.648	0	13	255.648
Totaal	18.569.435	-5.033.839	2.733.961	-3.951.086 *		12.318.471

* Inclusief een bedrag van € 3,3 miljoen aan afwaarderingen gronden.

Van de bouwgronden in exploitatie kan van het verloop in 2012 het volgende overzicht worden weergegeven :

	Boekwaarde 01-01-2012	van niet in exploitatie genomen	Investe- ringen	Inkomsten	Winst uitname	Verlies	Balans waarde 31-12-2012
Grondexploitatie:							
<u>Woningbouw</u>							
De Gerner Marke	-798.405		479.147	-1.265.397	506.035		-1.078.620
Waterfront	0	-2.759.115		-61.089			-2.820.204
De Nieuw e Landen	795.000		408.043	-719.022			484.021
Muldersveld II	-102.074		99.425	-144.781	17.944		-129.486
De Koele Hoonhorst	-140.341		68.766	-44.738			-116.313
Westerbouw I. Noord	8.137.146		1.953.868	-401.257			9.689.757
De Nieuw e Landen II	0	2.514.081	306.497	-10.642			2.809.936
<u>Bedrijventerreinen</u>							
Welsum	-49.828		18.272	-88.981	103.092		-17.445
De Griff III		6.214.977	488.149	0			6.703.126
Posthoornweg West	199.102		13.860				212.962
Parallelweg	449.307		48.851	0			498.158
Totaal	8.489.906	5.969.943	3.884.878	-2.735.907	627.071	0	16.235.891

Voor een nadere toelichting op de grondexploitatie wordt verwezen naar de toelichting op de

programma's 4 en 9. (Economische zaken en Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting) en naar de paragraaf grondbeleid.

Uitzettingen korter dan één jaar

	2012 Voorziening oninbaarheid	2012	2011	
Vorderingen op openbare lichamen	4.640.756	4.640.756	3.006.469	
Debiteuren algemeen	378.251	378.251	457.512	
Debiteuren belastingen	102.703	102.703	102.202	
Overige vorderingen	544.452	-92.393	452.059	
	5.666.162	-92.393	5.573.769	
			3.969.510	
<i>Vorderingen op openbare lichamen:</i>			2012	2011
Rijksoverheid		81.649	0	
Belastingdienst (incl. vordering BCF)		2.546.121	2.016.563	
Provincie		1.969.737	876.062	
Overige openbare lichamen		43.249	113.844	
		4.640.756	3.006.469	

Liquide middelen

	2012	2011
Kassaldi	950	1.028
Banksaldi	1.020.459	6.483.111
Girosaldi	0	206
	1.021.409	6.484.345

Overlopende activa

	2012	2011
Vooruitbetaalde bedragen	15.000	14.867
Nog te ontvangen bedragen	1.744.708	1.548.914
Overige	5.405	5.405
	1.765.113	1.569.186

Eigen vermogen

	2012	2011
Algemene reserve	4.000.000	4.000.000
Geblokkeerde bestemmingsreserves	15.417.247	16.311.198
Overige bestemmingsreserves	44.127.273	44.127.289
Resultaat na bestemming	920.724	844.029
	64.465.244	65.282.516

Voorzieningen

	01-01-2012	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	31-12-2012
Voorzieningen voor verplichtingen, etc	1.634.884	141.472	0	135.858	1.640.498
Onderhoudsegalisatie voorzieningen	857.974	73.332	0	242.596	688.710
specifieke aanw endingsrichting	89.487	41.402	0	14.165	116.724
Totaal voorzieningen	2.582.345	256.206	0	392.620	2.445.931

Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar

	2012	2011
Onderhandse leningen:		
binnenlandse banken en overige financiële instellingen	3.832.492	4.544.536
	<u>3.832.492</u>	<u>4.544.536</u>

De specificatie luidt als volgt:

	Saldo 01-01-2012	Vermeer- deringen	Aflossingen	Extra Aflossingen	Saldo 31-12-2012
Onderhandse leningen	4.544.536	0	712.044	0	3.832.492
	<u>4.544.536</u>	<u>0</u>	<u>712.044</u>	<u>0</u>	<u>3.832.492</u>

De totale rentelast voor het jaar 2012 met betrekking tot de vaste schulden bedraagt € 234.006.

Vlottende passiva

	2012	2011
Schulden korter dan 1 jaar	7.098.421	6.732.248
Overlopende passiva	3.504.127	4.864.900
	<u>10.602.548</u>	<u>11.597.148</u>

De schulden korter dan 1 jaar kunnen als volgt gespecificeerd worden:

	2012	2011
Bank- en giroaldi	0	0
Overige schulden	7.098.421	6.732.248
	<u>7.098.421</u>	<u>6.732.248</u>

Waarborgen en garanties

Het in de balans opgenomen bedrag voor verstrekte w aarborgen aan natuurlijke- en rechtspersonen kan als volgt naar de aard van de geldlening gespecificeerd worden:

Geldnemer	Aard/Omschrijving	Oorspronkelijk bedrag	Percentage borgstelling	Restant begin jaar	Restant eind jaar
Stichtingen/instellingen	Gew aarborgde geldleningen	63.858.107	100%	45.249.474	53.400.476
Particulieren	Hypotheekgarantie		100%	3.358.965	3.056.590
				<u>48.608.438</u>	<u>56.457.066</u>

In 2012 hebben geen borgbetalingen plaatsgevonden.

Reserves
en
Voorzieningen

Overzicht voor het jaar	REKENING				
	2012	Stand 01-01	Bij	Af	Stand 31-12
Algemene reserve	4.000.000	0	0	0	4.000.000
Algemene reserve vrij besteedbaar	10.836.348	2.559.763	8.588.359		4.807.752
Algemene reserve reeds bestemd	5.137.057	327.369	1.343.774		4.120.652
Reserve gemeentehuis meubilair	312.200	15.610	60.210		267.600
Reserve gemeentelijke huisvesting	10.483.950	524.198	807.548		10.200.600
Reserve gemeentehuis installaties	3.120.444	156.022	601.800		2.674.667
Reserve grote projecten	2.395.418	2.459.809	252.226		4.603.001
Reserve grote projecten Trefkoele	1.839.628	6.116.500	265.387		7.690.741
Reserve kunstgrasvelden	1.178.353	58.918	144.391		1.092.880
Reserve milieu	1.386.813	125.000	25.000		1.486.813
Reserve ruimtelijke kwaliteit	123.535	0	46.700		76.835
Reserve organisatie-ontwikkeling	161.613	12.000	64.542		109.071
Reserve pre-vut	269.672	0	84.037		185.635
Reserve preferente aandelen Vitens NV	1.522.330	0	152.234		1.370.096
Reserve Essent-gelden	1.129.613	0	262.203		867.410
Reserve herstructurering openbaar groen	211.879	19.113	0		230.992
Reserve kunst en cultuur	161.715	7.092	61.798		107.009
Reserve maatschappelijke duurzaamheid	26.149	5.494	12.315		19.327
Reserve rioleringen	100.000	0	0		100.000
Reserve riolering spaarvoorziening	0	565.185	18.325		546.860
Egalisatiereserve reiniging	1.770.816	172.389	0		1.943.205
Reserve volkshuisvesting overdracht woningbedrijf	5.022.755	0	399.327		4.623.428
Reserve volkshuisvesting	2.182.068	511.138	132.103		2.561.103
Res.brandweerkazerne Nieuwleusen	1.216.250	60.813	95.563		1.181.500
Voorziening groot onderhoud gemeentelijke gebouwen	857.974	73.332	242.596		688.710
Voorziening wethouderspensionen	632.988	141.472	0		774.460
Voorziening pensioen gewezen wethouders	1.001.896	0	135.858		866.037
Voorz.ongevallen personeel/brandweer I	42.194	0	0		42.194
Voorz.ongevallen personeel/brandweer II	47.293	41.402	14.165		74.530
Algemene reserve grondbedrijf	2.552.232	1.187.580	2.452.133		1.287.679
Reserve bovenwijkse voorzieningen	7.297.648	376.613	284.596		7.389.664
	67.020.831	15.516.809	16.547.189		65.990.451

Analyse

Programma 1 Bestuur

Bedragen x € 1.000

Programmaonderdeel	Begroting 2012 Primitief			Begroting 2012 (Na wijziging)			Realisatie 2012			Verschil Begroting- Realisatie		
	lasten	batens	saldo	lasten	batens	saldo	lasten	batens	saldo	lasten	batens	saldo
Bestuursorganen	1.153	32	1.120	1.160	46	1.114	1.194	47	1.147	-34	-1	-33
Best onderst college B&W	1.326	4	1.323	1.358	4	1.354	1.165	-37	1.203	193	41	152
Burgerlijke Stand	124		124	84		84	121		121	-37	0	-37
Gemeentelijke Basis Administr	486	0	486	618		618	637	3	634	-19	-3	-16
Vastgoed informatievoorz.	308	8	301	359	13	347	360	24	336	-1	-12	11
Akten/Naturalisatie/naamswijz	3	59	-56	3	59	-56	3	79	-77	0	-21	21
Documenten en uittreksels	130	351	-221	130	351	-221	138	384	-247	-8	-34	25
Bestuurlijke samenwerking	142		142	110		110	104		104	6	0	6
Best onderst raad/rekenkamer	257	12	245	250	12	238	203	21	182	46	-9	55
Nutsbedrijven	44	413	-368	44	477	-433	44	490	-446	0	-12	12
Geldeningen < 1 jr		78	-78		78	-78		41	-41	0	37	-37
Overige financiële middelen	4	78	-73	4	39	-35	4	39	-35	0	0	0
Geldening/uitzettingen > 1 jr		3.647	-3.647		3.647	-3.647		3.367	-3.367	0	281	-281
Alg uitkering gemeentefonds	10	20.033	-20.023	10	20.673	-20.663	10	20.967	-20.957	0	-294	294
Algemene baten en lasten	540	0	540	253	0	253	28	0	28	225	0	225
Uitvoering Wet WOZ	374	0	374	364	0	364	354	0	354	10	0	10
Baten OZB-eigenaren		3.605	-3.605		3.665	-3.665		3.701	-3.701	0	-36	36
Baten OZB-gebruikers		670	-670		710	-710		744	-744	0	-34	34
Baten baatbelasting		0	0		0	0		0	0	0	0	0
Baten toeristenbelasting		187	-187		153	-153		146	-146	0	7	-7
Baten hondenbelasting		137	-137		137	-137		135	-135	0	2	-2
Baten precariobelasting		20	-20		20	-20		22	-22	0	-2	2
Lasten heffing/inv gem belast	53		53	53		53	47		47	6	0	6
Saldo van kostenplaatsen	2.010	0	2.010	3.403	-10	3.413	2.228	35	2.193	1.175	-45	1.221
Saldo baten/lasten voor best.			0			0			0	0	0	0
Mutaties reserves functie 0/9			0			0			0	0	0	0
Saldo baten/lasten na best.	169	0	169	952	0	952	0		0	952	0	952
Sub-totaal	7.134	29.332	-22.198	9.155	30.073	-20.918	6.640	30.210	-23.570	2.515	-136	2.652
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	3.647	2.307	1.341	3.613	2.540	1.074	3.338	2.397	941	275	143	132
Totaal	10.781	31.639	-20.858	12.768	32.613	-19.845	9.978	32.607	-22.629	2.790	6	2.784

Analyse resultaat

De voornaamste afwijkingen zijn:

Bestuursondersteuning college B&W € 152.000 V

In 2013 zijn er incidentele middelen beschikbaar gesteld voor het uitvoeren van diverse activiteiten op het gebied van bedrijfsvoering. Deze middelen zijn niet volledig gebruikt en maken onderdeel uit van het saldo van de jaarrekening. Door middel van zogenoemde resultaatbestemmingen wordt de raad voorgesteld om gelijktijdig bij het vaststellen van de jaarrekening 2012 tevens in te stemmen met het opnieuw beschikbaar stellen van de restantkredieten in 2013. Het gaat hier om een bedrag van € 104.000, bestaande uit:

- Verbeterslag planning & control	€ 9.000
- Risicomanagement	€ 20.000
- Organisatieontwikkeling	€ 75.000.

Daarnaast zijn er nog diverse kleine verschillen.

Lagere rentebaten € 281.000- N

De bespaarde rente op de reserves is lager dan berekend bij de begroting, als gevolg van een lager saldo van de reserves.

Nabetaling oude jaren gem fonds € 294.000 V

De decembercirculaire is op 20 december jl. gepubliceerd. Over de decentralisatie van taken naar gemeenten werd nauwelijks iets gemeld. Wel werden de volgende meevallers (in totaal € 294.000) genoemd:

1. De uitkeringsfactor is voor de jaren 2011 en 2012 met respectievelijk 1 en 2 punten verhoogd, hetgeen een voordeel geeft van € 42.000.
2. Voor de transitiekosten Regionale Uitvoeringsdiensten is in 2012 nog een eenmalige bijdrage ontvangen van € 35.000 zodat de terugverdientijd kan worden bekort. Deze middelen zijn geoormd en blijven beschikbaar in 2013 dmv een zgn resultaatbestemming. (zie raadsbesluit).
3. En verder waren er voordelen voor de jaren 2010, 2011 en 2012 door het definitief worden van verschillende maatstaven. Voordeel 2010 € 70.000, 2011 € 104.000 en 2012 € 43.000.

Algemene baten en lasten € 225.000 V

Overrealisatie personele taakstelling/minder inhuur.

Hogere opbrengst OZB € 80.000 V

Zoals bij de najaarsnota reeds is aangegeven was ten tijde van het berekenen van de OZB-tarieven de herwaardering voor 2012 nog niet volledig afgerond. Hierdoor waren de gevolgen van de optimalisatie m.b.t. de waardering van de bedrijfspanden nog niet inzichtelijk. Nu de bezwaarschriften over 2012 afgerond zijn en de gevolgen verwerkt zijn is er sprake van een voordeel van € 34.000 voor OZB- gebruikers en € 36.000 voor OZB-eigenaren.

Saldo van kostenplaatsen € 1.221.000 V

De accountant heeft geadviseerd om de voorzienbare verschillen tussen de begroting en de rekening nog in het begrotingsjaar te verwerken. Middels de 25e begrotingswijziging is dit verwerkt (zie raadsbesluit 17 december 2012). Het voordeel van € 1,2 miljoen heeft vooral betrekking op het tijdschrijven. Dit betekent hier een voordeel, maar binnen de gehele begroting heeft dit geen effect op het jaarrekeningssaldo.

Saldo najaarsnota € 952.000 V

Zie boekwerk najaarsnota 2012.

Verschillen zonder toelichting

Saldo kleine verschillen	€ 9.000 V
Mutatie reserves	€ 132.000 V
Totaal	€ 2.784.000 V

Programma 2 Openbare orde en veiligheid

Bedragen x € 1.000

Programmaonderdeel	Begroting 2012 Primitief			Begroting 2012 (Na wijziging)			Realisatie 2012			Verschil Begroting- Realisatie		
	lasten	batens	saldo	lasten	batens	saldo	lasten	batens	saldo	lasten	batens	saldo
Brandweer	1.632	2	1.630	1.555	40	1.515	1.512	59	1.453	43	-19	62
Rampenbestrijding	70		70	85		85	102		102	-17	0	-17
Openbare orde en veiligheid	434	34	400	441	48	393	422	52	370	19	-4	23
Sub-totaal	2.137	36	2.101	2.081	87	1.994	2.036	111	1.925	45	-24	69
Toevoegingen en ontrekkingen aan reserves	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	2.137	36	2.101	2.081	87	1.994	2.036	111	1.925	45	-24	69

Analyse resultaat

De voornaamste afwijkingen zijn:

Brandweer

€ 62.000 V

Lagere kapitaallasten door leveringen van brandweermaterieel in 2012, dat in 2011 gepland was. Daarnaast een hogere legesopbrengst en verhaalbare schade leveren per saldo dit voordeel op.

Verschillen zonder toelichting

Saldo kleine verschillen.

€ 7.000 V

Mutatie reserves

€ -

Totaal

€ 69.000 V

Programma 3 Beheer openbare ruimte

Bedragen x € 1.000

Programmaonderdeel	Begroting 2012 Primitief			Begroting 2012 (Na wijziging)			Realisatie 2012			Verschil Begroting- Realisatie		
	lasten	batens	saldo	lasten	batens	saldo	lasten	batens	saldo	lasten	batens	saldo
Wegen	3.073	45	3.028	2.971	191	2.779	3.168	113	3.055	-197	78	-275
Verkeersmaatregelen te land	183	12	171	246	59	187	204	34	170	42	26	17
Waterkering/afwatering e.d.	73	0	73	83	0	83	146	0	146	-63	0	-63
Openbaar groen	1.609	9	1.599	1.561	9	1.551	1.773	31	1.742	-212	-22	-191
Openluchtrecreatie	25	7	18	27	7	20	33	10	23	-6	-3	-2
Kinderspeelplaatsen	128		128	168		168	147		147	21	0	21
Sub-totaal	5.091	73	5.018	5.055	266	4.789	5.470	188	5.282	-415	78	-493
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	0	360	-360	0	360	-360	36	632	-596	-36	272	-307
Totaal	5.091	433	4.658	5.055	626	4.429	5.506	820	4.686	-451	350	-800

Analyse resultaat

De voornaamste afwijkingen zijn:

Wegen

€ 275.000- N

Het betreft hier de uitvoering van de Bouwhuisweg die in voorgaande jaren begroot is en via de reserve loopt. Daarnaast vallen de baten € 78.000 lager uit door de eindafrekening van het halteplan.

Waterkering/afwatering

€ 63.000- N

Dit wordt veroorzaakt door de eindafrekening van de ROVA inzake de schouw over 2011 en 2012.

Openbaar groen

€ 191.000- N

Investeren met Gemeenten (VechtMiet en waterbelevingspark) veroorzaken deze overschrijding die via de reserve loopt.

Kinderspeelplaatsen

€ 21.000 V

Lagere lasten kinderspeelplaatsen.

Verschillen zonder toelichting

Saldo kleine verschillen

€ 15.000 V

Mutatie reserves

€ 307.000- N

Totaal

€ 800.000- N

Programma 4 Economische zaken

Bedragen x € 1.000

Programmaonderdeel	Begroting 2012 Primitief			Begroting 2012 (Na wijziging)			Realisatie 2012			Verschil Begroting- Realisatie		
	lasten	batens	saldo	lasten	batens	saldo	lasten	batens	saldo	lasten	batens	saldo
Markten	9	0	9	9	0	9	18	0	18	-8	0	-8
Economische ontw en beleid	108	6	102	1.208	6	1.202	82	9	74	1.126	-3	1.129
Marktgeden		7	-7		7	-7		9	-9	0	-1	1
Industrie	561	561	0	451	750	-299	655	120	535	-204	631	-834
Sub-totaal	679	574	104	1.669	764	905	755	137	617	914	626	288
Toevoegingen en ontrekkingen aan reserves	0	61	-61	184	1.161	-977	103	38	65	81	1.123	-1.041
Totaal	679	635	43	1.853	1.925	-72	858	176	682	995	1.749	-754

Analyse resultaat

De voornaamste afwijkingen zijn:

Economische ontwikkelingen en beleid € 1.129.000 V

Dit voordeel komt vooral door het beschikbaar gestelde budget van € 1,1 miljoen voor het Kroonplein. Aangezien dit nog niet gerealiseerd is wordt het nog niet onttrokken aan de reserve.

Industrie € 834.000- N

Het plan Stappenbelt in Lemelerveld heeft een boekwaarde op de balans van € 1.080.000. Het bestemmingsplan is nog niet gereed en dus dienen we conform het BBV de gronden te waarderen tegen agrarische marktwaarde plus de waarde van de woning op de grond. Deze totaalwaarde bedraagt € 425.000. Per saldo wordt de boekwaarde in 2012 voor het plan afgewaardeerd met € 655.000. Het restant betreft de afwijking door de mutaties in de reserves van het grondbedrijf die conform het BBV via de exploitatie moeten lopen.

Verschillen zonder toelichting

Saldo kleine verschillen.	€ 8.000- N
Mutatie reserves (restant claim Kroonplein)	€ 1.041.000- N
Totaal	€ 754.000- N

Programma 5 Onderwijs

Bedragen x € 1.000

Programmaonderdeel	Begroting 2012 Primitief			Begroting 2012 (Na wijziging)			Realisatie 2012			Verschil Begroting- Realisatie		
	lasten	batens	saldo	lasten	batens	saldo	lasten	batens	saldo	lasten	batens	saldo
Openb basisonderw excl huisv	19		19	28		28	31		31	-2	0	-2
Op basis onderw	316		316	326		326	344		344	-18	0	-18
Bijz basisonderw excl huisv	82		82	87		87	79		79	8	0	8
Bijz basisonderw huisvesting	784		784	792		792	911	1	910	-119	-1	-118
Bijz voortgezet onderw excl hv	0		0	0		0	0		0	0	0	0
Bijz voortgezet onderw huisv	7		7	7		7	7		7	0	0	0
Gem. baten/lasten vh onderwijs	858	51	807	869	51	817	883	56	827	-15	-5	-10
Volw asseneneducatie			0			0			0	0	0	0
Sub-totaal	2.066	51	2.014	2.109	51	2.057	2.254	57	2.197	-146	-6	-140
Toevoegingen en ontrekkingen aan reserves	0	0	0	0	0	0	0	23	-23	0	-23	23
Totaal	2.066	51	2.014	2.109	51	2.057	2.254	80	2.174	-146	-29	-117

Analyse resultaat

De voornaamste afwijkingen zijn:

Bijz basisonderwijs huisvesting € 118.000- N

Dit wordt veroorzaakt door hogere kapitaallasten en afrekening van het project frisse scholen (zie mutatie reserve).

Gemeenschappelijke baten/lasten onderwijs € 10.000- N

De uitgaven voor het leerlingenvervoer bedroegen in 2012 € 623.000. Dit is € 38.000 hoger dan geraamd. Daar staat tegenover dat er € 2.500 meer aan eigen bijdragen is ontvangen en voor € 7.500 minder ambtelijke uren zijn toegerekend. Per saldo een overschrijding van € 28.000. Daarnaast zijn er lagere uitgaven voor onderwijsbegeleiding en lokaal onderwijsbeleid (€ 18.000).

Verschillen zonder toelichting

Saldo kleine verschillen.	€ 12.000- N
Mutatie reserves	€ 23.000 V
Totaal	€ 117.000- N

Programma 6 Cultuur, sport en recreatie

Bedragen x € 1.000

Programmaonderdeel	Begroting 2012 Primitief			Begroting 2012 (Na wijziging)			Realisatie 2012			Verschil Begroting- Realisatie		
	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo
Openbaar bibliotheekwerk	640		640	640		640	644	0	644	-4	0	-4
Vormings- en ontwikkelingswerk	211		211	200		200	192		192	8	0	8
Zwembad Gerner	360	81	278	318	81	236	320	73	248	-3	9	-12
Zwembad Heidepark	15		15	15		15	15		15	0	0	0
Zwembad De Meule	248	73	175	255	73	182	256	57	200	-2	16	-18
Gymnastieklokaal Molendijk	58	28	29	58	28	29	55	27	28	2	1	1
Gymnastieklokaal Lemelerveld	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gymnastieklokaal Hoonhorst	41	11	30	41	11	30	29	10	19	12	1	11
Sportthal De Schakel						0			0	0	0	0
Sporthallen derden	544	0	544	636	0	636	629	0	629	7	0	7
Sport: subsidies / sportraad	185	0	185	143	0	143	149	1	148	-6	0	-5
Sportpark Gerner	132	7	125	136	7	128	249	7	242	-113	0	-113
Sportpark De Potkamp	35	2	32	38	2	36	43	2	41	-5	0	-5
Sportpark Heidepark	100	4	95	103	4	99	148	5	143	-45	-1	-44
Sportpark Nieuw leusen	194	7	187	194	7	187	255	8	248	-61	-1	-60
Kunst	114	0	114	128	9	119	150	9	141	-22	0	-22
Oudheidkunde en musea	171	14	157	166	14	152	236	-73	309	-70	87	-157
Overige openluchtrecreatie	164	0	164	156	0	156	186	0	186	-30	0	-30
Multi-funct accommodaties	23		23	8.093		8.093	550		550	7.542	0	7.542
Sub-totaal	3.233	228	3.005	11.318	237	11.081	4.107	125	3.982	7.212	112	7.099
Toevoegingen en ontrekkingen aan reserves	0	107	-107	0	8.131	-8.131	2	963	-961	-2	7.168	-7.170
Totaal	3.233	336	2.897	11.318	8.368	2.950	4.109	1.088	3.020	7.210	7.280	-70

Analyse resultaat

De voornaamste afwijkingen zijn:

Hogere exploitatielast zwembaden € 30.000- N

Het jaar 2012 is een redelijk "slecht" zwemseizoen geweest voor beide buitenzwembaden. Normaal gesproken halen we rond de 45.000 á 50.000 bezoekers per zwembad, maar afgelopen zwemseizoen hebben we zelfs door het relatief slechte weer de 40.000 bezoekers niet behaald. Dit negatieve resultaat vind je terug in de verkoop van abonnementen hetgeen een nadeel oplevert van € 30.000.

Gerner € 113.000- N

Een overschrijding van € 56.000 ontstaat doordat de kapitaallasten van de nieuwe kunstgrasvelden niet in de begroting waren opgenomen als gevolg van een waarderingswijziging op grond van het BBV. Een overschrijding van € 57.000 betreft de financiële afsluiting van de renovatie en loopt via de reserve grote projecten.

Oudheidkunde en musea € 157.000- N

Dit wordt veroorzaakt door de restauratie van de molens Fakkert en Westermolen waarbij de onttrekking uit de reserve in voorgaande jaren geraamd was.

Trefkoele € 7.542.000 V

Dit wordt voor € 7,7 miljoen veroorzaakt door het nog niet volledig onttrekken van het beschikbaar gestelde krediet van € 8 miljoen en een nadeel van circa € 150.000 aan toegerekende uren.

Verschillen zonder toelichting

Saldo kleine verschillen. € 2.000- N

Mutatie reserves (diverse grote projecten) € 7.170.000- N

Totaal € 70.000 N

Programma 7 Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverl.

Bedragen x € 1.000

Programmaonderdeel	Begroting 2012 Primitief			Begroting 2012 (Na wijziging)			Realisatie 2012			Verschil Begroting- Realisatie		
	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo
Bijstandsverlening	2.248	1.726	522	2.417	2.099	318	2.371	1.958	413	45	140	-95
Werkgelegenheid	3.432	3.300	132	3.594	3.300	294	4.108	3.753	355	-514	-453	-61
Inkomensvoorzieningen			0			0			0	0	0	0
Gemeentelijk minimabeleid	502	113	389	534	105	429	500	94	407	34	11	23
Maatsch begeleiding en advies	617		617	567		567	537		537	30	0	30
Ouderenbeleid	245		245	245		245	237		237	8	0	8
Gehandicaptenbeleid	383	7	376	375	7	368	418	6	412	-43	1	-44
Vreemdelingen			0			0			0	0	0	0
Huish verzorging (Wmo)	2.886	275	2.611	2.492	355	2.137	2.530	387	2.143	-38	-32	-6
Participatiebudget	504	351	153	611	418	192	600	430	170	10	-12	22
Overig sociaal cultureel werk	342		342	330		330	333	0	333	-3	0	-3
Jeugdbeleid	222		222	197		197	195	10	185	2	-10	12
Kinderdagopvang	415		415	473	19	454	467	46	421	6	-27	33
Voorzieningen gehandicapten	1.117	12	1.105	981	12	969	925	22	903	56	-10	66
Sub-totaal	12.912	5.783	7.129	12.816	6.315	6.501	13.221	6.706	6.515	-405	-391	-15
Toevoegingen en ontrekkingen aan reserves	0	105	-105	0	105	-105	0	105	-105	0	0	0
Totaal	12.912	5.888	7.024	12.816	6.420	6.396	13.221	6.810	6.411	-405	-391	-15

Analyse resultaat

De voornaamste afwijkingen zijn:

Hogere lasten bijstand € 95.000- N

De eindafrekening van het Rijk is lager uitgevallen dan begroot.

Werkgelegenheid € 61.000- N

Betreft vooral de aanvullende bijdrage van € 65.000 aan WEZO in verband met afwaarderen van hun vastgoed

Resultaatbestemmingen € 94.000 V

In 2013 zijn er incidentele middelen beschikbaar gesteld voor het uitvoeren van diverse activiteiten op het gebied van participatie en de decentralisaties. Deze middelen zijn niet volledig gebruikt en maken onderdeel uit van het saldo van de jaarrekening. Door middel van zogenoemde resultaatbestemmingen wordt de raad voorgesteld om gelijktijdig bij het vaststellen van de jaarrekening 2012 tevens in te stemmen met het opnieuw beschikbaar stellen van de restantkredieten in 2013. Het gaat om een totaalbedrag van € 94.000 voor programma 7, bestaande uit:

- Restantbudget participatie € 32.000
- Decentralisatie AWBZ en jeugdzorg € 62.000 (maakt deel uit van voorz gehandicapten)

Verschillen zonder toelichting

Saldo kleine verschillen. € 47.000 V

Mutatie reserves € -

Totaal € 15.000- N

Programma 8 Volksgezondheid en milieu

Bedragen x € 1.000

Programmaonderdeel	Begroting 2012 Primitief			Begroting 2012 (Na wijziging)			Realisatie 2012			Verschil Begroting- Realisatie		
	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo
Openbare gezondheidszorg	403		403	372		372	396		396	-24	0	-24
Jeugdgezondheidszorg uniform	378	343	35	348	0	348	354	0	354	-6	0	-6
Jeugdgezondheidszorg maatwerk	222	151	70	224	0	224	209	0	209	14	0	14
Afvalverwijdering/verwerking	2.056	145	1.911	1.911	228	1.683	1.906	295	1.611	5	-68	72
Riolering en waterzuivering	1.060	0	1.060	509	0	509	502	4	498	6	-4	11
Milieubeheer	833	0	833	692	0	692	837	57	780	-145	-57	-88
Lijkbezorging	350	218	131	324	218	106	335	201	134	-11	18	-28
Baten reinigingsrechten/afval		2.061	-2.061		2.114	-2.114		2.118	-2.118	0	-4	4
Baten rioolrechten	0	1.202	-1.202		1.272	-1.272		1.276	-1.276	0	-4	4
Sub-totaal	5.302	4.120	1.181	4.380	3.832	548	4.540	3.951	589	-160	-119	-41
Toevoegingen en ontrekkingen aan reserves	83	283	-200	984	283	701	719	31	689	265	252	13
Totaal	5.385	4.403	981	5.364	4.114	1.249	5.259	3.981	1.278	105	133	-29

Analyse resultaat

De voornaamste afwijkingen zijn:

Milieubeheer

€ 88.000- N

De gemeentelijke gebouwen zijn van zonnepanelen voorzien. In het raadsbesluit over duurzaamheid is er geen expliciete dekking aangegeven, vandaar dat de kosten rechtstreeks op dit product zijn verantwoord. Verder is er een subsidie ontvangen van € 57.000 voor geluidshinder die niet in de begroting was opgenomen.

Afvalverwijdering

€ 72.000 V

Wordt vooral veroorzaakt door een hogere opbrengst ingezameld plastic afval.

Lijkbezorging

€ 28.000- N

Dit wordt veroorzaakt door hogere onderhoudskosten en lagere leges opbrengsten in Nieuwleusen.

Verschillen zonder toelichting

Saldo kleine verschillen.

€ 2.000 V

Mutatie reserves

€ 13.000 V

Totaal

€ 29.000- N

Programma 9 Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

Bedragen x € 1.000

Programmaonderdeel	Begroting 2012 Primitief			Begroting 2012 (Na wijziging)			Realisatie 2012			Verschil Begroting- Realisatie		
	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo
Natuurbescherming	105	1	104	105	4	102	48	3	45	58	1	57
Ruimtelijke ordening	1.011	55	956	866	55	811	1.159	111	1.048	-293	-56	-237
Woning-exploitatie/w oningbouw	5	8	-3	5	8	-3	12	8	3	-7	0	-7
Stads- en dorpsvernieuwing			0			0			0	0	0	0
Volkshuisvesting	1.031	32	999	1.028	20	1.008	1.081	32	1.048	-53	-13	-40
Baten bouw vergunningen		630	-630		401	-401		529	-529	0	-129	129
Bouw grondexpl part w oningbouw	1.451	1.451	0	1.067	2.675	-1.608	2.852	1.188	1.664	-1.786	1.487	-3.272
Sub-totaal	3.604	2.179	1.425	3.071	3.162	-92	5.151	1.872	3.279	-2.080	1.290	-3.371
Toevoegingen en ontrekkingen aan reserves	1.218	286	932	1.218	286	932	835	2.582	-1.748	384	-2.296	2.679
Totaal	4.822	2.465	2.357	4.289	3.449	840	5.985	4.454	1.531	-1.696	-1.005	-691

Analyse resultaat

De voornaamste afwijkingen zijn:

Bestemmingsplannen en gebiedsbeleid € 237.000- N

In 2012 heeft de focus met name gelegen op de actualisatie van bestemmingsplannen en gebiedsontwikkeling. Dit betekent concreet meer uren die besteed zijn aan deze onderwerpen. Verder betreft het uitvoering van wijziging bestemmingsplan buitengebied dat via de reserve loopt (dat in voorgaande jaren begroot is).

Hogere opbrengst bouwleges € 129.000 V

Door minder bouwactiviteiten zijn de bouwleges bij de najaarsnota afgeraamd naar € 400.000. Uiteindelijk heeft de facturatie voor een grote bouwactiviteit binnen het Waterfront geleid tot een incidentele hoge opbrengst. Per kwartaal wordt nu gemonitord op de inkomsten om deze meer in beeld te houden.

Bouwgrondexploitatie (zie reserve mutatie) € 3.272.000- N

De afwijking wordt veroorzaakt door de mutaties in de reserves van het grondbedrijf die conform het BBV via de exploitatie moeten lopen. Dit is inclusief de afwaarderingen.

Verschillen zonder toelichting

Saldo kleine verschillen.	€ 10.000 V
Mutatie reserves	€ 2.679.000 V
Totaal	€ 691.000- N

Overzicht incidentele baten en lasten

Incidentele baten	Begroting 2012 Primair	Begroting 2012 na wijziging	Rekening 2012	Toelichting
Programma 1 921.0 Algemene uitkering			294.000	Min BZK, afrekening vorige jaren
Programma 8 Baten bouwvergunningen			129.000	
Totaal incidentele baten			423.000	

Incidentele lasten	Begroting 2012 Primair	Begroting 2012 na wijziging	Rekening 2012	Toelichting
Totaal incidentele lasten				

Bedragen x € 1

ONVOORZIEN

Gebruik onvoorzien	begroting 2012 primair	wijziging	begroting 2012 na wijz.
Primaire begroting	79.800		
Wijziging nr.25 Najaarsnota, aframing		-50.000	29.800
Asbestsanering De Spiegel			-28.004

Overzicht Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen	Begroting 2012 voor wijziging	Begroting 2012 na wijziging	Rekening 2012
Lokale middelen, waarvan de besteding niet gebonden is	5.983.013	5.810.262	6.091.422
Algemene uitkering	19.978.000	20.451.000	20.557.306
Dividend	328.200	403.400	416.329
Compensabele BTW versus uitkering uit BTW compensatiefonds	36.484	36.484	36.484
Saldo financieringsfunctie	0	0	40.736
Overige algemene dekkingsmiddelen	0	0	0
Totaal	26.325.697	26.701.146	27.142.278

EMU-saldo 2012

x € 1.000

		Begroot	Werkelijk
1	Exploitatiesaldo voor toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	317	336
+2	Afschrijvingen ten laste van exploitatie	2.490	2.293
+3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten lasten van de exploitatie	182	124
-4	Investerings in (im)materiele vaste activa die op de balans worden geactiveerd	4.754	2.106
+5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	0	0
+6a	Baten uit desinvesteringen in (im) materiele vaste (tegen verkoopprijs) voorzover niet op exploitatie verantwoord	0	0
-7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d.	5.598	2.736
+8a	Baten bouwgrondexploitatie:	10.253	9.855
-9	Betalingen ten laste van de voorzieningen	342	354
-10	Betalingen die niet via de exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves worden gebracht en die nog niet vallen onder één van de andere genoemde posten	0	0
11b	Boekwinst bij verkoop van deelnemingen en aandelen	0	0
Berekend EMU-saldo		2.548	7.412

De raad van de gemeente Dalfsen,

Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 28 mei 2013,

besluit:

1. De jaarrekening 2012 vast te stellen.
2. Het rekeningresultaat 2012 van € 920.000 te storten in de algemene reserve vrij besteedbaar.
3. Gelijkzeitig met het bestemmen van het voordelige rekeningresultaat 2012 te besluiten tot de volgende wijziging van de begroting 2013:
  - a. Eenmalige uitgaven voor een totaalbedrag van € 245.000 opnieuw te ramen op desbetreffende beheersproducten en dit bedrag te onttrekken aan de algemene reserve vrij besteedbaar.
  - b. Een bedrag van in totaliteit € 1.584.989 laten vrijvallen uit de verschillende bestemmingsreserves in de algemene reserve vrij besteedbaar.
  - c. Een viertal bovenwijkse voorzieningen te vormen ter grootte van € 4.080.000 ten laste van de bestemmingsreserve bovenwijkse voorzieningen.
  - d. In de bestemmingsreserve grondexploitatie een bedrag storten van € 699.559 ten laste van de bestemmingsreserve bovenwijkse voorzieningen.
  - e. Het restant saldo van de bestemmingsreserve bovenwijkse voorzieningen ad. € 2.610.105 te storten in algemene reserve vrij besteedbaar en de reserve bovenwijkse voorzieningen op te heffen.

Aldus besloten in de vergadering van 17 juni 2013,

de voorzitter,
drs. H.C.P. Noten

de griffier,
N.A. IJnema MSc

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Deze verklaring wordt separaat toegezonden.

Bijlagen

KERNGEGEVENS

Rekening 2011 Begroting 2012 Rekening 2012

Sociale structuur

Aantal inwoners:	27.313	27.413	27.432
waarvan			
<20 jaar	7.173	7.172	7.094
>64 jaar	4.524	4.525	4.734
75-85	1.500	1.501	1.584
Eenouderhuishoudens	436	420	434
Lage inkomens	2.540	2.280	2.710
Totaal aantal bijstandsonvangers	124	121	127

Fysieke structuur

Oppervlakte Gemeente in hectare:	16.510	16.510	16.510
waarvan binnenwater	140	140	140
Aantal woonruimten	10.758	11.086	10.899

Financiële structuur per inwoner

Algemene uitkering gemeentefonds	743	731	761
Opbrengst belastingen (excl. Rioolrecht/reinigingsheffing/leges)	151	168	173

Investeren met Gemeenten

	Beschikking- nummer provincie	Project afgerond / eindverantw o ording Ja-nee	In de verlenings- beschikking opgenomen subsidie voor dit project	Besteed tlv provinciale middelen jaar X (conform baten/lasten- stelsel)	Besteed tlv gemeentelijke middelen jaar X (conform baten/lasten stelsel)	Cumulatief besteed tlv provinciale middelen t/m jaar X (conform baten/lastenstelsel)	Cumulatief besteed tlv gemeentelijke middelen t/m jaar X (conform baten/lasten- stelsel)	Geplande einddatum	Optionele toelichting op één van de voorgaande kolommen
Aard controle	D1	D1	R	R	R	R	R	D1	D1
Waterbelevingspark	2010/0169527	ja	400.000	288.576		363.624		31-12-2018	voor rekening gemeente
Passantenhaven	2010/0169527	ja	160.000			160.000	686	31-12-2018	
Vechtvliet	2010/0169527	Nee			126.667		135.052	31-12-2018	200.000
Westermolen	2010/0169527	Nee			61.637		298.048	31-12-2018	300.000
De Stokte	2010/0169527	Nee	375.000	323.193		338.466		31-12-2018	
Uitkijktoren	2010/0169527	Nee	165.000	165.000		165.000		31-12-2018	
Invulling cichoreifabriek	2010/0169527	Nee			2.928		8.779	31-12-2018	600.000
I.M.G. algemeen							19.740		
Totaal			1.100.000	776.769	191.232	1.027.090	462.305		1.100.000

Overzicht

investerings en kredieten

Rek.nr.	Omschrijving	Begr.wijz. Jr./nr.	Begroot bedrag	Restant Krediet 2011	Krediet 2012	Werkelijk 2012	over schrijding	onder schrijding	Afsluiten
0002106	Grote projecten	2008-1	75.000	48.845	48.845	47.817		1.028	A
0002106	Grote projecten	2011-11	50.000						A
0002107	Citymarketingplan	2009-2	20.000	18.736	18.736			18.736	A
0002107	Citymarketingplan	2010-16	5.000						A
0002109	E-formulieren	2009	25.000	11.896	11.896	11.848		48	A
0002110	EGEM-realisatieplan	2010-2	30.000	19.555	19.555	12.190		7.365	A
0002120	Programma dienstverlening	2012-4	60.000		60.000	31.388		28.612	2012
0002200	Investeren met Gemeenten					4.797	4.797		A
0002502	Kwaliteitszorg-PBT	2002-41	14.000	19.890	19.890	7.264		12.627	2012
0003112	Stempriesters en stemmentellers	2010-2	28.000	28.000	28.000			28.000	A
0003130	Kennissysteem KCC/CRM	2012-14	100.000		100.000			100.000	2012
0003131	Onderzoek KCC	2012-107	24.000		24.000	3.560		20.440	2012
0003206	Vastgoedinfo: Datawarehouse	2003-6	191.500	87.157	87.157	4.643		82.514	A
0003210	Basiskaart topografie	2012-14	55.000		55.000	5.250		49.750	2012
0004010	TEAMtraining	2010-34	110.760	153.094	153.094	73.431		79.662	F
0004010	TEAMtraining	2011	154.240						F
0004010	TEAMtraining	2012-14	25.600		25.600				F
0004020	Talentergio					113.479	113.479		D
0004021	Talentergio: Projecten					64.410	64.410		D
0004022	Talentergio 2012-2014					27.678	27.678		D
0005055	ICT 2010: Microsoft Office	2010-16	70.000	17.936	17.936			17.936	2012
0005056	ICT 2010: Midoffice Software	2010-16	80.000	26.378	26.378	3.678		22.700	2012
0005058	Upgrade autocad 2012	2012-3	20.000		20.000	15.948		4.052	2012
0005059	Upgrade SAP 2012	2012-3	10.000		10.000			10.000	2012
0005070	iPad's raad	2011-16	21.500	2.739	2.739	494		2.245	A
0005072	Wireless toegang/Wifi	2012-14	23.000		23.000	18.406		4.594	A
0005073	Koppeling Squit/FMS	2012-14	20.000		20.000			20.000	2012
0005077	ICT tbv Planning & Control		50.000		50.000			50.000	2012
0006201	Onderzoeken bezuinigingen	2010-20	75.000	18.416	18.416			18.416	A
0025018	Hefbrug 2012	2012-14	34.000		34.000	33.870		130	A
0030030	Verv VW-bus Nieuwleusen	2010-2	45.000	45.000	45.000			45.000	A
0030031	Verv Ford Transit Nieuwleusen	2010-2	68.000	68.000	68.000	31.660		36.340	A
0030034	Vervanging bossingelschaar	2010-2	10.000	10.000	10.000			10.000	A
0030037	Ford Transit 11-BJ-HT	2011	38.000	38.000	38.000	31.660		6.340	A
0030038	Renault Master 84-BJ-LD	2011	50.000	50.000	50.000	32.904		17.096	A
0030039	Vervanging aktiewagen	2011	18.000	18.000	18.000	12.643		5.358	A
0030040	Scania vrachtauto	2011	175.000	60.843	60.843	67.272	6.429		A
0030041	Topbeluchter sportvelden	2011	10.000	6.000	6.000			6.000	A
0030042	Verv Ford Transit 71-BR-NV	2012-3	48.000		48.000			48.000	2012
0030043	Verv Ford Transit 22-BR-FX	2012-3	50.000		50.000			50.000	2012
0030044	Verv Toyota bestelauto	2012-3	60.000		60.000			60.000	2012
0030045	Verv John Deere 6520	2012-3	75.000		75.000	73.363		1.637	2012
0033020	MOP gebouwen					229.988	229.988		F
0120004	Portofoons/mobiele data comm	2009-2	113.500	2.509	2.509	2.314		195	A
0120140	Droogkasten ademluchtapparatuur	2008-2	6.750	6.750	6.750			6.750	A
0120141	Hydr redgereedschap	2009-2	19.610	3.290	3.290			3.290	A
0120324	Tankautospuit	2010-2	285.000	135.583	135.583	111.566		24.018	A
0120325	Alarmontvangers	2011	24.500	23.803	23.803	319		23.484	A
0120326	Mobilifoons	2011	16.100	9.385	9.385			9.385	A
0120327	Verbindingsmiddelen	2011	58.500	9.340	9.340			9.340	A
0120328	Ademluchtmaskers	2012-3	32.000		32.000			32.000	2012
0120329	Verv testbanken ademlucht	2012-3	21.600		21.600			21.600	2012
0210109	Recon wegen buiten de beb kom					520.327	520.327		A
0210112	Aansluiting N348 Lemelerveld	2007-2	100.000	3.060.818	3.060.818	33.724		3.027.094	F
0210112	Aansluiting N348 Lemelerveld	2008-2	100.000						F
0210112	Aansluiting N348 Lemelerveld	2009-2	100.000						F
0210112	Aansluiting N348 Lemelerveld	2010-2	2.800.000						F
0210113	Planvorming N340 Hessenweg					19.931	19.931		A
0210116	Verbindingsweg Bouwhuisweg	2009-2	1.900.000	1.891.207	1.891.207	820.394		1.070.813	A
0210117	Planvorming N35	2012-3	150.000	-23.851	126.149	162.203	36.054		2012
0210121	N340 planvorming 2012	2012-3	40.000		40.000	1.061		38.939	2012
0210123	Planvorming N377	2012-14	10.000		10.000			10.000	2012
0210130	Parkeerterrein station Dalflen	2011-14	265.000	265.000	265.000	215.969		49.031	A
0210140	Rechterensedijk	2012		-10.461	-10.461	27.590	38.051		2012
0210150	Bebakeningswagen	2012-3	12.000		12.000			12.000	2012
0210221	Recon wegen binnen de beb kom					35.892	35.892		F
0210227	GVVP 2008	2008-2	400.000	327.266	327.266	48.540		278.727	F
0210228	Realisatie Halteplan	2009-2	160.000	150.542	150.542	5.139		145.402	A
0210228	Realisatie Halteplan	2010	160.000						A
0210229	Herinr/opw woonomgeving	2009-2				152	152		A

Rek.nr.	Omschrijving	Begr.wijz. Jr./nr.	Begroot bedrag	Restant Krediet 2011	Krediet 2012	Werkelijk 2012	over schrijding	onder schrijding	Afsluiten
0210230	GVVP 2009	2009-2	400.000	392.332	392.332			392.332	F
0210231	Herinr/opw woonomgeving	2010-2				40.990	40.990		F
0210231	Herinr/opw woonomgeving 2010	2010-2	200.000	80.187	80.187			80.187	F
0210232	GVVP 2010	2010-14	400.000	369.461	369.461	9.942		359.519	F
0210234	Rotonde N758 Jagtlusterallee			-18.538	-18.538	417.456	435.993		A
0210235	Herinr/opw woonomgeving		200.000	200.000	200.000	10.000		190.000	F
0210236	GVVP 2011		100.000	98.449	98.449			98.449	F
0210237	Herinr/opw woonomgeving 2012	2012-3	200.000		200.000	5.619		194.381	F
0210238	GVVP 2012	2012-3	100.000		100.000	6.881		93.119	2012
0210239	Herontwikkeling Kroonplein	2012-19	1.100.000		1.100.000	8.842		1.091.158	F
0210250	Inr openb groen Waterfront	2010-15				952	952		F
0210260	Project glasvezelnetwerk	2012-14	25.000		25.000	23.758		1.243	2012
0210410	Recon fietspaden					17.820	17.820		A
0210500	Fietsbrug van Marleweg	2010-2	20.000	10.615	10.615			10.615	A
0210501	MOP bruggen 2011		8.000	5.000	5.000			5.000	A
0210625	Renovatie verlichting 2011		120.000	53.379	53.379	1.881		51.498	A
0210626	Renovatie verlichting 2012	2012-3	120.000		120.000	9.496		110.504	2012
0210704	Verv 2 opzetstrooiers	2012-3	78.000		78.000	65.395		12.605	A
0211000	Verv 3 abri's	2012-3	10.000		10.000			10.000	2012
0310108	Uitv prog econ beleid 2011	2011	21.000	10.806	10.806			10.806	A
0310109	Nota economisch beleid 2012	2012-3	40.000		40.000	19.849		20.151	2012
0310110	Uitv prog econ beleid 2012	2012-3	21.000		21.000	17.291		3.709	A
0421300	Vervanging dak MOP	2011-8	11.100	11.100	11.100	11.101	1		A
0421301	MOP 2012	2012-3	12.949		12.949			12.949	2012
0421904	Herstraten	2011	16.136	16.136	16.136			16.136	F
0421906	Uitbreiding 225 m2	2012-3	432.000		432.000	238.571		193.429	2012
0423005	Nieuwbouw Schakel/Kleine Veer	2009-12	2.000.000	380.071	380.071	380.071			A
0423053	Draagconstructie	2006-2	7.335	7.335	7.335			7.335	A
0423054	MOP 2007	2007-2	46.517	10.001	10.001			10.001	A
0423058	MOP 2012 20 jaar	2012-3	43.092		43.092			43.092	2012
0423656	MOP 2012 (20 jaar)	2012-3	16.444		16.444	16.444			A
0423714	MOP 2012 40 jaar	2012-3	42.220		42.220			42.220	2012
0480120	Frisse scholen	2010-5	900.000	570.095	570.095	23.400		546.695	F
0530508	Hijsvoorzieningen	2009-2	8.500	8.500	8.500			8.500	A
0530552	Combinatiefuncties	2010-32	159.800			106.701	106.701		F
0530553	Meersportenplein Gerner	2009-2	175.000	4.369	4.369	10.143	5.774		A
0530754	Verv gymtoestellen 2006	2006-2	2.000	2.000	2.000			2.000	A
0530755	Gymtoestellen 2010	2010-2	20.000	17.815	17.815			17.815	A
0530958	Kulturhus De Schakel	2011	3.100.000	3.100.000	3.100.000	17.783		3.082.217	F
0531001	Herindeling sport Middengebied	2010-33	1.918.000	256.758	256.758	75.368		181.390	F
0531002	Visieplan sportpark Heidepark	2009-16	1.875.000	193.914	193.914	2.686		191.228	A
0531003	Herinrichting sppark Gerner		1.169.825	168.634	168.634	53.977		114.657	F
0540106	Kunstwerk Gerner Marke	2007-17	100.000	99.640	99.640	2.528		97.112	F
0540110	Kunstwerk Slingertuig	2010-6	20.000	5.305	5.305	5.280		25	A
0540111	Kunstwerk Boomstronk/gedicht	2010-21	15.510	14.043	14.043	15.654	1.611		A
0540112	Kunstwerk Aardtafel	2012-14	14.600		14.600	14.937	337		2012
0540113	Bronzen beelden	2012-17	17.900		17.900	5.812		12.088	2012
0540120	Cichoreifabriek in Waterfront	2010-15	600.000	594.279	594.279	2.928		591.351	F
0541004	Restauratie molen Fakkert	2007-2	867.000	327.313	327.313	86.909		240.404	A
0541006	Opw bijgebouwen Westermolen	2010-15	300.000	88.824	88.824	62.283		26.541	F
0550013	Tennet compensatieproject					1.299	1.299		A
0550016	Uitv landschapsbeleid 2012	2012-3	46.700		46.700	326		46.374	2012
0550025	Gemeente GBD aanleg					126.370	126.370		F
0560026	Gemeente GBD herstel					252.736	252.736		F
0550027	Gemeente GBD onderhoud					884.580	884.580		F
0560030	Herinrichting Vechtmet	2010-15	200.000	191.615	191.615	9.280		182.335	F
0560219	Div recr proj Ov Vechtdal	2009-2	80.000	80.953	80.953	73.806		7.147	A
0560221	Uitv prog recr/toerisme	2010-2	25.000	18.995	18.995			18.995	A
0560223	Groenstructuurplan 2011	2011	20.000	20.000	20.000	20.624	624		A
0560230	Herinrichting De Stokte	2010-15	375.000	359.728	359.728	94.794		264.933	F
0560231	Realisatie waterbelevingspark	2010-15	400.000	324.952	324.952	318.027		6.925	F
0560232	Realisatie uitkijktoren	2010-15	165.000	155.290	155.290	53.822		101.468	F
0560233	Verhalenpunten					53.816	53.816		A
0560234	Activiteitenterrein Dalfsen	2011-18	180.000	180.000	180.000	624		179.376	F
0580004	Kulturhusplannen Hoonhorst	2011-17	1.105.000	1.080.586	1.080.586	77.337		1.003.248	F
0580005	Wiekelaar / SWIEB Oudleusen	4/27-2010	952.500	30.131	30.131	7.885		22.245	A
0580006	Kulturhusplannen Trefkoele	2012-7	8.000.000	-43.872	7.956.128	314.861		7.641.267	F
0580101	Renovatie speelplaatsen 2009					43	43		A
0580102	Onderhoud speelplaatsen 2010	2010	30.000	4.202	4.202	6.027	1.825		A
0580103	Renovatie speelplaatsen	2011	30.000	30.000	30.000	27.903		2.097	A

Rek.nr.	Omschrijving	Begr.wijz. Jr./nr.	Begroot bedrag	Restant Krediet 2011	Krediet 2012	Werkelijk 2012	over schrijding	onder schrijding	Afsluiten
0580104	Renovatie speelplaatsen 2012	2012-3	30.000		30.000	9.045		20.955	2012
0722047	Maatr uitg GRP 2011 (25 jaar)	2011	247.000	226.736	226.736			226.736	A
0722049	Maatr uitg GRP 2011 (10 jaar)		108.000			1.352	1.352		A
0722053	Maatregelen uit GRP 2012	2012-3	694.000		694.000	125.264		568.736	2012
0722057	Vervangen rioolspuit 2012	2012-3	30.000		30.000	23.700		6.300	2012
0723008	Klimaat- duurzaamheidsbeleid	2009-6	400.000	97.838	97.838	353.156	255.318		F
0723008	Klimaat- duurzaamheidsbeleid	2009-13	275.000						F
0723009	Update bodemkwaliteitskaart	2010-2	10.000	5.864	5.864	3.309		2.555	A
0723010	Realisatie zonne energie	2012-8	1.000.000		1.000.000	689.111		310.889	2012
0723011	Klimaat- duurzaamheid 2012-2013	2011-19	390.000	390.000	390.000	37.101		352.899	F
0724210	Urnenzuil begraafpl Nieuwleusen	2010-2	14.000	14.000	14.000	12.652		1.348	A
0724211	Uitbr begraafplaats Nieuwleusen	2011	100.000	97.081	97.081	461		96.620	F
0724212	Uitbr begraafplaat Nieuwleusen	2012-3	140.000		140.000	2.456		137.544	2012
0810000	Bestemmingsplan Buitengebied		250.000	118.695	118.695	148.674	29.979		A
0810100	Expl overeenk Koesteeg 15/17			36.025	36.025			36.025	F
0810102	Expl overeenk Ruitenborghstr 14/18			13.500	13.500	96		13.404	F
0810108	Expl overeenkomst Oosteinde					-4.558		4.558	F
0810501	DOP Hoonhorst					2.294	2.294		F
0810502	Fietspad Migaweg					54.173	54.173		F
0810504	Pontje Hessum					54.901	54.901		F
0810507	Fietspad Vennenbergweg					94	94		F
0810508	Gebiedsuitwerking Dalmsholte	2012-3	90.000		90.000			90.000	2012
0810509	Fietspad Sterrebosweg					3.644	3.644		F
0810530	Cofinan subsidieaanvr Leader	2012-3	38.000		38.000	148		37.852	2012
0810550	Gebiedsmakelaardij + Leader	2012-3	23.000		23.000	11.558		11.442	2012
0810560	Ontw landelijk gebied NO-Ov	2012-3	28.000		28.000	5.640		22.360	2012
0822004	Omgevingsvergunning	2008-2				9.199	9.199		A
0822005	VROM starterslening	2012-5	350.000		350.000	425.000	75.000		2012
0822005	VROM starterslening	2012-20	450.000						2012
0822006	Prestatieafspraken wonen					35.401	35.401		F
0930000	EGEM WOZ registratie	2009-9	60.000	47.969	47.969			47.969	2012
	TOTAAL			17.157.775	30.824.904	9.085.563	3.550.016	25.263.756	

Toelichting :

- A** Krediet wordt afgesloten in 2012
- F** Krediet wordt m.i.v. 2013 over meerdere jaren gefaseerd
- 2012** Krediet is in 2012 beschikbaar gesteld en loopt nog door in 2013

Overzicht specifieke uitkeringen

SISA

Departement	Nummer	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2012 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa			
			I N D I C A T O R E N			
BZK	C7C	Investing stedelijke vernieuwing (ISV) II Provinciale beschikking en/of verordening Project-gemeenten (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen	Overige bestedingen (jaar T)	Toelichting afwijking
			<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: C7C / 01</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: C7C / 02</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: C7C / 03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: C7C / 04</i>
			1 2007/0305180 Oosteinde 5	€ 11.611	€ 7.607	
			Eindverantwoording Ja/Nee	Activiteiten stedelijke vernieuwing (in aantallen) Afspraak	Activiteiten stedelijke vernieuwing (in aantallen) Realisatie	Activiteiten stedelijke vernieuwing (in aantallen) Toelichting afwijking
	<u>Alleen in te vullen na afloop project</u>	<u>Alleen in te vullen na afloop project</u>	<u>Alleen in te vullen na afloop project</u>			
	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: C7C / 05</i>	<i>Aard controle D1 Indicatornummer: C7C / 06</i>	<i>Aard controle D1 Indicatornummer: C7C / 07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: C7C / 08</i>		
	1 Ja	1	1			
OCW	D9	Onderwijsachterstand enbeleid 2011-2014 (OAB) Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en voerschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie.
			<i>Aard controle R Indicatornummer: D9 / 01</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: D9 / 02</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: D9 / 03</i>	<i>Aard controle nvt Indicatornummer: D9 / 04</i>
			€ 34.134	€ 0	€ 0	€ 19.091

Departement	Nummer	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2012 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa										
I N D I C A T O R E N															
I&M	E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer SiSa tussen medeoverheden Provinciale beschikking en/of verordening Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 01	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen Aard controle R Indicatornummer: E27B / 02	Overige bestedingen (jaar T) Aard controle R Indicatornummer: E27B / 03	Toelichting afwijking Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 04	Eindverantwoording Ja/Nee Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 05							
										1	2012/0024902 aans	€ 18.172	€ 22.211		Nee
										2	2010/0164098 aans	€ 409.299	€ 409.299		Nee
										3	2012/0052416 Beat	€ 370.269	€ 452.551		Ja
										4	2012/0001089 gedra	€ 36.469	€ 12.186		Ja
										5	2010/0224491 P&R	€ 164.396	€ 51.991		Ja
										6	2012/0051911 Scha	€ 0	€ 0		Nee
										SZW	G1C-1	Wet sociale werkvoorziening (Wsw) Gemeentedeel 2012 Wet sociale werkvoorziening (Wsw) Gemeenten verantwoord hier alleen het gemeentelijk deel indien er in (jaar T) enkele of alle inwoners werkzaam zijn bij een Openbaar lichaam o.g.v. de Wgr.	Het totaal aantal geïndiceerde inwoners per gemeente dat een dienstbetrekking heeft of op de wachtlijst staat en beschikbaar is om een dienstbetrekking als bedoeld in artikel 2, eerste lid, of artikel 7 van de wet te aanvaarden op 31 december (jaar T); exclusief deel openbaar lichaam	Het totaal aantal inwoners dat is uitgestroomd uit het werknemersbestand in (jaar T), uitgedrukt in arbeidsjaren; exclusief deel openbaar lichaam	
		Aard controle R Indicatornummer: G1C-1 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G1C-1 / 02												
		6,50	0,00												

Departement	Nummer	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2012 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa				
			I N D I C A T O R E N				
SZW	G1C-2	Wet sociale werkvoorziening (Wsw) Wet sociale werkvoorziening (Wsw) Alle gemeenten verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G1B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G1C-1)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: G1C-2 / 01</i>	Het totaal aantal geïndiceerde inwoners per gemeente dat een dienstbetrekking heeft of op de wachtlijst staat en beschikbaar is om een dienstbetrekking als bedoeld in artikel 2, eerste lid, of artikel 7 van de wet te aanvaarden op 31 december (T-1); <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G1C-2 / 02</i>	Het totaal aantal inwoners dat is uitgestroomd uit het werknemersbestand in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren; <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G1C-2 / 03</i>	Het totaal aantal gerealiseerde arbeidsplaatsen voor geïndiceerde inwoners in (T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren; <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G1C-2 / 04</i>	Het totaal aantal gerealiseerde begeleid werkenplekken voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren; <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G1C-2 / 05</i>
			0148 (Dalisen)	188,00	6,59	138,00	5,78
SZW	G2	I Gebundeide uitkering op grond van artikel 69 WWB I.1 WWB: algemene bijstand Gemeenten verantwoorden hier het totaal (jaar T) indien zij de uitvoering in (jaar T) helemaal niet hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr.	Besteding (jaar T) algemene bijstand <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: G2 / 01</i>	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: G2 / 02</i>			
			€ 1.667.331	€ 67.208			
		I. 2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Gemeenten verantwoorden hier het totaal (jaar T) indien zij de uitvoering in (jaar T) helemaal niet hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr.	Besteding (jaar T) IOAW <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: G2 / 03</i>	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: G2 / 04</i>			
		€ 114.044	€ 0				

Departement	Nummer	Specifieke titelering Juridische grondslag Ontvanger	SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2012 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa	
			I N D I C A T O R E N	
		I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Gemeenten verantwoorden hier het totaal (jaar T) indien zij de uitvoering in (jaar T) helemaal niet hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr.	Besteding (jaar T) IOAZ <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: G2 / 05</i>	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: G2 / 06</i>
		I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) Gemeenten verantwoorden hier het totaal (jaar T) indien zij de uitvoering in (jaar T) helemaal niet hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr.	Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: G2 / 07</i>	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: G2 / 08</i>
		I. 5 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) Gemeenten verantwoorden hier het totaal (jaar T) indien zij de uitvoering in (jaar T) helemaal niet hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr.	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: G2 / 09</i>	
			€ 47.308	€ 0
			€ 0	€ 0
			€ 0	

Departement	Nummer	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2012 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa					
			I N D I C A T O R E N					
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Gemeenten verantwoorden hier het totaal (jaar T) indien zij de uitvoering in (jaar T) helemaal niet hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr.	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekkings (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekkings (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) Bob
			<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>
			<i>Indicatornummer: G3 / 01</i>	<i>Indicatornummer: G3 / 02</i>	<i>Indicatornummer: G3 / 03</i>	<i>Indicatornummer: G3 / 04</i>	<i>Indicatornummer: G3 / 05</i>	<i>Indicatornummer: G3 / 06</i>
			€ 27.983	€ 32.000	€ 0	€ 50.725	€ 13.540	€ 0
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004				
			<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>				
			<i>Indicatornummer: G3 / 07</i>	<i>Indicatornummer: G3 / 08</i>				
			€ 0	€ 0				
SZW	G5	Wet participatiebudget (WPB) Wet participatiebudget (WPB) Gemeenten verantwoorden hier het totaal (jaar T) indien zij de uitvoering in (jaar T) helemaal niet hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr.	Besteding (jaar T) participatiebudget	Waarvan besteding (jaar T) van educatie bij roc's	Baten (jaar T) (niet-Rijk) participatiebudget	Waarvan baten (jaar T) van educatie bij roc's	Besteding (jaar T) Regelluw	
			<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	
			<i>Indicatornummer: G5 / 01</i>	<i>Indicatornummer: G5 / 02</i>	<i>Indicatornummer: G5 / 03</i>	<i>Indicatornummer: G5 / 04</i>	<i>Indicatornummer: G5 / 05</i>	
			€ 418.719	€ 143.980	€ 4.818	€ 0		

Departement	Nummer	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2012 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa					
					I N D I C A T O R E N					
					Het aantal door de gemeente in (jaar T) ingekochte trajecten basisvaardigheden	Het aantal door volwassen inwoners van de gemeente in (jaar T) behaalde NT2-certificaten, dat niet meetelt bij de output-verdeelmaatstaven uit de verdeelsleutel van Onze Minister voor Immigratie, Integratie en Asiel.				
					<i>Aard controle D1</i>	<i>Aard controle D1</i>				
					<i>Indicatornummer: G5 / 06</i>	<i>Indicatornummer: G5 / 07</i>				
					80	3				
VWS	H10_2010	Brede doeluitkering Centra voor Jeugd en Gezin (BDU CJG)_Hernieuwde uitvraag 2008 tot en met 2011		Tijdelijke regeling CJG Gemeenten	Besteding 2008 aan jeugdgezondheidsz org, maatschappelijke ondersteuning jeugd, afstemming jeugd en gezin en het realiseren van centra voor jeugd en gezin.	Besteding 2009 aan jeugdgezondheidsz org, maatschappelijke ondersteuning jeugd, afstemming jeugd en gezin en het realiseren van centra voor jeugd en gezin.	Besteding 2010 aan jeugdgezondheidsz org, maatschappelijke ondersteuning jeugd, afstemming jeugd en gezin en het realiseren van centra voor jeugd en gezin.	Besteding 2011 aan jeugdgezondheidsz org, maatschappelijke ondersteuning jeugd, afstemming jeugd en gezin en het realiseren van centra voor jeugd en gezin.	Is er ten minste één centrum voor jeugd en gezin in uw gemeente gerealiseerd in de periode 2008 tot en met 2011? Ja/Nee	
					<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle D1</i>	
					<i>Indicatornummer: H10_2010 / 01</i>	<i>Indicatornummer: H10_2010 / 02</i>	<i>Indicatornummer: H10_2010 / 03</i>	<i>Indicatornummer: H10_2010 / 04</i>	<i>Indicatornummer: H10_2010 / 05</i>	
					€ 427.180	€ 430.011	€ 466.788	€ 514.457	Ja	